

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

GEMEENTE WATERMAAL-BOSVOORDE

**GEMEENTELIJK
ONTWIKKELINGSPLAN**

4 juli 2006

Chaussée de Waterloo, 426 B-1050 Bruxelles - Tél. : +32 (0)2 534 50 35 - Fax : +32 (0)2 534 50 95
TVA : BE 418 773 750 RSC : Bruxelles 305 Banques : 210-0969625-65 / 877-4600701-04
Email : cooparch@cooparch.be Website : www.cooparch.be

1 INLEIDING: DE GEMEENTE EN HAAR EVOLUTIE IN DE GEWESTELIJKE CONTEXT

1.1 HISTORIEK VAN DE ONTWIKKELING

Met bijna 25 000 inwoners (2,6 % van het gewest) verspreid over 1.293 hectare (8 % van het gewest) is Watermaal-Bosvoorde onmiskenbaar één van de meest residentiële gemeenten van het gewest.

Historisch gezien¹ gebeurde de ontwikkeling van Watermaal-Bosvoorde rond twee dorpen: Watermaal, in de vallei van de Watermaalbeek, en Bosvoorde, langs de Woluwe, twee grote valleien die van elkaar gescheiden zijn door de heuvelkam die zijn hoogtepunt bereikt aan de Drie Linden².

De totstandkoming van de oude dorpskernen

Het dorp Watermaal

Het dorp Watermaal is formeel het oudste dorp van het Brussels gewest. Er is namelijk een akte van 914 waarbij een niet-geestelijke grootgrondbezitter, Gunbert, een schenking doet aan "Saint-Martin de Tours de Watermael", dat destijds een open landbouwdomein vormt van minder dan 100 ha, maar over een eigen kerk en een molen beschikt. Uit die geringe oppervlakte kan worden afgeleid dat de oprichting van Watermaal op dat moment nog recent was. Bij de definitieve annexatie van onze regionen door het Germaanse rijk in 925 verliest Saint-Martin de Tours dat afgelegen domein, dat vanaf dan in een vreemd land gelegen is. Zo komt het domein van Watermaal terecht in het patrimonium van de Hertogen van Brabant, uiterlijk begin de 13de eeuw.

Al gauw kent Watermaal, als gevolg van de expansie van de landbouweconomie, een uitbreiding door het ontstaan van Oudergem (11de eeuw), en vervolgens van Bosvoorde (13de eeuw) op een oppervlakte van zowat 2 200 ha, bossen inbegrepen. Het gehucht Oudergem blijft deel uitmaken van de heerlijkheid, en vervolgens van de gemeente Watermaal tot in 1863. Het primitieve gebied van Watermaal bestaat voor de helft uit landbouwgronden op de vlaktes en hellingen van de valleien van de Veeweydebeek en de Watermaalbeek, en voor de helft uit van nature vochtige weiden op de bodems van diezelfde valleien. De exploitatie van die ruimte wordt gedeeld door een aantal boerderijen, waarbij de woongelegenheden doorgaans grenst aan de verbinding tussen de twee hoger beschreven soorten gebieden.

¹ De analyse van de historische context berust in het bijzonder op:

- "Watermaal-Bosvoorde" van Jean-Marie Delaunois, Guides des Gemeentes de la Région bruxelloise, Guides CFC Éditions, april 1998, ISBN 2-930018-11-9
- "Bruxelles, chronique d'une capitale" van Thierry Demey, Paul Legrain / CFC Éditions, D/1990/0197/078;
- "La Région de Bruxelles, des villages d'autrefois à la ville d'aujourd'hui", Executieve van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, D/1990/0348/18, ISBN 2-87193-103-8;
- Het onvervangbare "Histoire contemporaine du Grand - Bruxelles", G. Jacquemyns, Librairie Vanderlinden, Brussel, 1936;
- "Les cahiers de la Fonderie".

²We verwijzen in dit verband naar de kaarten die in 1975 werden uitgegeven door de "Commission française de la Culture" (CFC): Vander Maelen - +/- 1858, ICM - +/- 1880, 1930, 1976, 1970.

Het dorp Bosvoorde

Het dorp Bosvoorde is ontstaan in de 13de eeuw in de parochie van Watermaal, op de grens van het Zoniënwood, toen daar het hertogelijk jachtdomein werd ingepland. Daarvoor moesten namelijk heel wat bouw- en inrichtingswerken worden verricht op de site van het Jagersveld die de valleibodem van de Woluwe domineerde. Vanaf het einde van de 13de eeuw vinden we daar naast de gebouwen van het jachtdomein zelf ook verscheidene woningen voor het personeel, een St-Hubertuskapel en een molen. Door de aanwezigheid van het hertogelijk jachtdomein wordt Bosvoorde ook de thuisbasis voor een reeks hertogelijke instellingen, waarvan de jurisdictie veel verder reikt dan het gebied Watermaal-Bosvoorde. Bosvoorde zou steeds verenigd blijven met Watermaal, behalve van 1794 tot 1811, de periode waarin het een onafhankelijke gemeente wordt. In Bosvoorde wordt alleen de noordelijke helling van het Woluwedal voor de landbouw gebruikt. Het Woluwedal zelf en de valleien van de beken die erin uitmonden, worden beetje bij beetje omgevormd tot een reeks van visvijvers, terwijl de rest van het gebied wordt ingenomen door het Zoniënwood.

Het territorium van het Zoniënwood werd nagenoeg volledig vastgelegd vanaf de 13de eeuw en zou niet veel meer veranderen tot het begin van de 18de eeuw. Aanvankelijk werd het woud gedomineerd door hoogstammige eiken, maar als gevolg van een doorgedreven ontbossing kregen geleidelijk aan andere boomsoorten, en in het bijzonder de beuken, de bovenhand.

Het is bijzonder moeilijk om een precies idee te krijgen van de bevolkingsomvang van Watermaal-Bosvoorde in de Middeleeuwen en in de Nieuwe Tijd, omdat de drie dorpen - Watermaal, Bosvoorde en Oudergem - administratief gezien één enkele entiteit vormden. Toch stellen we vast dat die bevolking samen met die van de heerlijkheden van Ukkel en Anderlecht op het einde van de 14de eeuw de grootste dorpsgemeenschappen vormden van het Brussels gewest. Tot het begin van de 16de eeuw was de bevolking niet groter dan 700 mensen voor de hele parochie.

Al wat we weten van Watermaal en Bosvoorde in de vroege Middeleeuwen en in de Nieuwe Tijd, is dat hun inwoners aan landbouw deden en in het bijzonder aan veeteelt. Het landelijke landschap wordt evenwel gekenmerkt door de inplanting van verscheidene kastelen die werden gebouwd in de 16de en de 17de eeuw aan de rand van het woud en langs de vijvers die daar rondom heen worden gevormd door de Woluwe.

Op het einde van de 17de eeuw vertegenwoordigde de landbouwgrond in de heerlijkheid van Watermaal minder dan een derde van de totale oppervlakte van het territorium; de rest was bos.

De bloei van Bosvoorde

Het bevolkingscijfer begint pas definitief te groeien vanaf het begin van de 17de eeuw. In het begin van de 18de eeuw telt de parochie 1 451 inwoners, waarvan 299 in Watermaal en 785 in Bosvoorde. In diezelfde periode worden grote delen van het woud ontgonnen, vooral langs de kant van Bosvoorde, zodanig dat de bevolking van de parochie verdubbelt tegen het jaar 1800 (ongeveer 3 500 inwoners in het midden van de 19de eeuw). De bevolkingsaanwas is dus bijzonder groot in Bosvoorde, vooral dankzij een woongebied dat zich uitstrekt langs de Terhulpssteenweg (Heiligenborre), en door de aanwezigheid van het hertogelijk jachtdomein, dat bijna 25 jachtmeestersgezinnen telt. In 1827 is het gehucht Bosvoorde zodanig gegroeid dat men er een nieuwe kerk bouwt en in 1851 wordt het Gemeentehuis ook naar daar overgebracht. De dichtst bebouwde delen zijn gelegen langs de toekomstige Middelburgstraat en Gemeentelijk Godshuisstraat (Vijvers van Bosvoorde), op de as van de Dries en rond de St-Clemenskerk.

Het begin van de urbanisatie

In het begin van de 19de eeuw is de voornaamste activiteit in Watermaal-Bosvoorde de teelt van graangewassen en groenten en de houtbewerking (klompenmakers en bezemmakers). De gemeente verandert grondig met de uitbreiding van de Brusselse urbanisatie.

Daar waar in het begin van de 19de eeuw de enige verbinding met het centrum werd gevormd door de huidige Boondaalse Steenweg, verlengd door de Bosvoordsesteenweg, werd de ontwikkeling van de gemeente versneld door de installatie van de spoorweglijn Namen-Brussel. Die werd in 1854 geopend tot Terhulpen, en werd in 1858 doorgetrokken tot Aarlen. Die lijn had bij haar aanleg slechts één station op het grondgebied van de gemeente, dat van Bosvoorde; pas in 1884 werd het station van Watermaal geopend. De spoorweg drukte een stempel op de ontwikkeling van het westen van de

gemeente: de urbanisatie voltrekt zich langs de spoorwegas en in het bijzonder rond de historische dorpskern van Watermaal (Keymplein) en het station van Bosvoorde.

In 1863 scheidt Oudergem zich af van het gemeentelijk territorium en wordt een onafhankelijke gemeente.

De bouw van de hippodroom van Bosvoorde, die in werkelijkheid gelegen is op het grondgebied van Brussel-Stad en Ukkel, wordt gestart in 1875. De hippodroom of renbaan wordt in 1888 verbonden met de rest van de stad via een tramlijn die loopt langs de Elsense Steenweg, de Renbaanlaan, de Buyllaan, de Derbylaan, de Waaglaan en de Woudlaan. De Delleurlaan wordt geopend in 1904 en de terminus van de tram wordt verplaatst naar het Bosvoordeplein.

In die tijd is nog geen sprake van een continue urbanisatie, want deze beperkt zich tot het westen van de gemeente: Terkamerenbos en Boondaal op Brussel-Stad, Bosvoorde, en steeds van het centrum naar de periferie toe. Die verbinding met het centrum zal geleidelijk aan verschuiven van de historische steenwegen (Elsense Steenweg, Boondaalse Steenweg, Bosvoordsesteenweg) naar een meer grootstedelijke as die vertrekt van het uiterste van de Louizalaan, langs de Natiënlaan die werd gecreëerd naar aanleiding van de Wereldtentoonstelling van 1910 en die na de sluiting van de tentoonstelling werd doorgetrokken tot aan de Terhulpsesesteenweg. Dat is de huidige Franklin Rooseveltlaan.

Meer naar het noorden ontwikkelt Oudergem zich rond een andere as, de Waversesesteenweg en zijn tramlijnen, aangevuld door de treinverbinding Leopoldwijk / Tervuren, die in 1881 Oudergem bereikt en in 1882 Tervuren. De Vorstlaan, die al in 1895 was gevraagd, gaat pas open in 1910 als grootstedelijke verbinding naar Oudergem en, verderop, naar de Tervurenlaan. De bouw van een hoofdriolering aan de Woluwe maakt het mogelijk de moeraslanden droog te leggen, en een deel van de oevers wordt ingericht als parken. Dat gebied ondergaat een heel andere urbanisatie met, naar het Zoniënwoud toe, grote eigendommen met bomen waaraan nog duidelijk te zien is dat ze tot voor kort deel uitmaakten van het woud.

In datzelfde jaar wordt de tramlijn Woluwe - Oudergem - Bosvoorde ingehuldigd; terwijl de lijn Naamse Poort - Keymplein van elektriciteitsleidingen wordt voorzien. De ruimte tussen Watermaal en Bosvoorde blijft ruraal gebied.

Het interbellum en de tuinwijken

De sociale crisistoestanden na de eerste wereldoorlog leiden tot een destabilisering van de gevestigde orde, maar tegelijkertijd wordt men zich beter bewust van de sociale behoeften van de stedelijke bevolking, vooral dan op het vlak van gezondheidszorg en huisvesting. Er wordt een consensus bereikt over het concept van de tuinwijk, dat wordt gezien als de beste oplossing voor het woonprobleem van de arbeiders.

In die context realiseerden twee coöperatieven, "Le Logis" en "Floreal", het uitzonderlijk geheel dat het stedenbouwkundig en landschappelijk imago van de gemeente zou bepalen. Het concept van de tuinwijk kan echter leiden tot verwarring. Historisch gezien werd de tuinwijk eerst bedacht als een volledige woonwijk die een alternatief vormt voor de wanorde van de kapitalistische stad. De tuinwijken die in de jaren twintig in de Brusselse periferie tot stand komen, beantwoorden niet helemaal aan die definitie. De nieuwkomers werken in het centrum van de stad en het grootste probleem bestaat er dus in daar te geraken. Daartoe wordt tramlijn 33 doorgetrokken van het Keymplein naar Bosvoorde, langs het rondpunt van de Drie Linden. Geen tram, geen tuinwijk! De geplande handelsvoorzieningen blijken al gauw ontoereikend, en de ontwikkeling van de kleine handelspool aan de Aartshertogenlaan, in het verlengde van de handelskern van de Hoefijzerweg en de J. Wauterssquare, biedt een gedeeltelijke oplossing voor dat probleem.

Het concept van de tuinwijk wordt afgeschreven vanaf 1930: het derde Internationaal Congres voor Moderne Architectuur, dat in Brussel plaatsgrijpt, geeft de voorkeur aan hoogbouw en schrijft dit model voor als het enige dat een oplossing kan brengen voor het probleem van de sociale huisvesting³.

Naast de verdichting van de oude centra en de tuinwijken wordt de woonfunctie ook ontwikkeld in het noordwesten van de gemeente (Arcadenplein en rond de spoorweg). Maar de uitgestrekte zone ten

³ "Cités-jardins 1920 - 1940", AAM Éditions, Brussel, 1994, ISBN 2-87143-083-7

noorden van de Drie Linden blijft nog volledig onbebouwd. Tijdens het interbellum verdubbelt de bevolking van Watermaal-Bosvoorde; in 1947 zijn er 20 000 inwoners.

En 1942 wordt de gemeente Watermaal-Bosvoorde, net als 17 andere gemeenten van de stedelijke agglomeratie, geannexeerd door de Stad Brussel. De historische context zou die beslissing al gauw tenietdoen⁴ ...

Na de oorlog

Sinds de tweede wereldoorlog is de bevolking nauwelijks verder gegroeid, zijnde van 20 000 tot zowat 25 000 inwoners vandaag. De gemeente is bijna exclusief een woongemeente geworden: er is nagenoeg geen industrie, de landbouw is verdwenen en op de vlakte van Bosvoorde, evenals langs de Vorstlaan, werden de voorbije decennia tal van appartementsgebouwen en grote kantoorgebouwen neergepoot (geconcentreerd langs de grote assen: Terhulpssteenweg en Vorstlaan), waarvan sommige tot de mooiste architecturale realisaties worden gerekend op dat gebied. Maar dit gebeurde niet zonder horten of stoten. De uitbouw van de kantorenpool in de buurt van het station van Bosvoorde, ter vervanging van een villawijk die dateerde van het einde van de vorige eeuw, vormde de aanzet tot de oprichting van het eerste wijkcomité in de hedendaagse betekenis van het woord. En de recente inplantingen langs de Vorstlaan, in het bijzonder "Royale Belge", bieden dan wel een antwoord inzake de reconversie van bepaalde grote eigendommen, maar blijken ook in strijd met de toegangscriteria zoals die vandaag de dag van toepassing zijn.

De urbanisatie van de potentieel bebouwbare terreinen is zo goed als voltrokken met als grote uitzondering het plateau van de Vorsterie. Men wordt nu stilaan geconfronteerd met het probleem van de vernieuwing van een deel van het bebouwde weefsel ...

De naoorlogse periode wordt ook gekenmerkt door de toenemende suburbanisatie, in het bijzonder naar Waals-Brabant, met een stijging van het aantal pendelaars, en meer bepaald automobilisten. Die toename van het autopenvelverkeer wordt vergemakkelijkt door de aanleg of aanpassing van wegeninfrastructuren. Zo wordt de snelweg van Namen doorgetrokken tot aan het "Oefenterrein", waarbij een stuk van de buiten gebruik geraakte bedding van de vroegere lijn Leopoldwijk / Tervuren wordt gebruikt. Ter compensatie daarvoor werd de Reigerboslaan, die moest zorgen voor een verbinding tussen het Arcadenplein in Watermaal en de Demeylaan in Oudergem, nooit voltooid; het niet-gebruikte terrein zou opgenomen worden in het toekomstige Reigerbosspark, dat zijn definitieve vorm kreeg in 1997.

De Vorsterielaan wordt aangelegd in 1957 en zorgt voor de ontdubbeling van het stuk van de Terhulpssteenweg dat de "Heiligenborre" doorkruist. Bij die doorsteek werd enkel aan de wegen gedacht, zonder aandacht voor de inrichting van de berm.

⁴ Laken, Neder-Over-Heembeek en Haren profiteren niet van de gevolgen van die bijzondere historische context.

1.2 DE HUIDIGE UITDAGINGEN INZAKE ONTWIKKELING

Het **eerste streefdoel** zal er ongetwijfeld in bestaan de kwaliteit van een residentieel weefsel in evolutie te handhaven of zelfs te verbeteren. We denken hierbij in het bijzonder aan:

- de twee oude centra, Watermaal en Bosvoorde (met inbegrip van de Bezemhoek);
- de tuinvijken "Le Logis" en "Floréal";
- de reconversie van de grote beboste eigendommen ten oosten van de Vorstlaan;
- de antwoorden die moeten worden geboden op de verkavelingsaanvragen voor bepaalde binnenterreinen van huizenblokken;

Deze evolutie zal erop moeten toezien het evenwicht tussen de stadsontwikkeling en het erkende groene milieukader in stand te houden. Ze houdt eveneens een verbetering in van het aanbod op sociaal, cultureel en sportief niveau. Een uitdaging inzake huisvesting zal erin bestaan een jonge bevolking met middelgroot inkomen te behouden die geen recht heeft op sociale huisvesting, met het doel een dualisering van de gemeentelijke bevolking te voorkomen.

Het **tweede streefdoel** is de beheersing van het verkeer en de veiligheid van de zwakste weggebruikers door een beperking van de snelheid en een terugdringen van het sluipverkeer van pendelaars die door de residentiele wijken rijden om de hiertoe bestemde gewestelijke verkeersassen te vermijden.

Het **derde streefdoel** zal erin bestaan om, ten aanzien van de omliggende wijken, rekening te houden met de gevolgen van de aanwezigheid van een tewerkstellingspool op het grondgebied van de gemeente. Voor die pool, die zich situeert langs de as Terhulpssteenweg - Delleurlaan - Vorstlaan, moet in het bijzonder werk worden gemaakt van een beter aanbod inzake openbaar vervoer.

Het **Vierde streefdoel** zal bestaan in de instandhouding en ontwikkeling van de kwaliteit van het groene erfgoed van de Gemeente, hetzij vanuit sociaal oogpunt (wat naar het eerste streefdoel verwijst), maar eveneens vanuit ecologisch oogpunt, in het bijzonder in het kader van het toekomstig ecologisch Natura 2000- netwerk.

1.3 DE RELATIES MET DE BUURGEMEENTEN EN HET VLAAMS GEWEST

Binnen het gewest zijn er weinig onderbrekingen in het stadswaefsel tussen Watermaal-Bosvoorde, Elsene, Oudergem en Brussel-Stad. De grens met Ukkel loopt hoofdzakelijk door het Zoniënwood en vormt geen specifieke problemen, met uitzondering van de Rhodondendronsreef, waar een wijziging mogelijk moet zijn.

Het is de samenwerking met Oudergem die vandaag de meeste aandacht vergt: beheer van het sluipverkeer dat samenhangt met de komst van de snelweg van Namen en de aanwezigheid van kantoren daarlangs, de toekomst van de NMBS-terreinen tussen de spoorwegen, ten noorden van het Arcadenplein, ...

De samenwerking met Elsene zal voornamelijk toegespitst moeten worden op het beheer van het verkeer, zowel voor het transitverkeer dat van de E411 komt en naar de Visélaan gaat als voor het verkeer dat doorsijpelt naar de Franklin Rooseveltlaan.

De grens met het Vlaams Gewest loopt door het Zoniënwood. We herinneren eraan dat het Vlaams Gewest in het kader van het globaal beheer van de Ring een deel van het gemeentelijk grondgebied beheert, met name de Steenweg op Sint-Jansberg.

2 DE BELEIDSLIJNEN

2.1 BEVOLKINGS- EN HUISVESTINGSBELEID

2.1.1 ALGEMENE OPTIES EN DOELSTELLINGEN

De Gemeente moet in staat zijn bevredigende woonomstandigheden en huisvesting te bieden voor alle inwoners die er willen leven. Idealiter zou ze dus eenzelfde individu het nodige onthaal moeten bieden in elke fase van zijn leven, en dit ongeacht zijn bevolkingstype en zijn sociale, economische of culturele achtergrond

De reële toestand, met de relatief hoge huurprijzen ten opzichte van andere gemeenten, is weinig bevorderlijk voor die verscheidenheid. Aangezien de Gemeente slechts over beperkte middelen beschikt, moeten die in de eerste plaats beschouwd worden als correctiemaatregelen ten opzichte van de evolutie van de markt.

Bij elk woonproject dat gerealiseerd wordt in overeenstemming met de hierna uiteengezette doelstellingen, moet het huisvestingsprogramma worden ontwikkeld dat is afgestemd op het doelpubliek, maar ook:

- moet rekening worden gehouden met het sociale weefsel ter plekke, daarbij verder bouwend op de troeven van de wijk die kunnen bijdragen tot de aantrekkingskracht ervan;
- moet gezorgd worden voor de integratie in het landschap, gezien de reële kwaliteiten van het bebouwde en het natuurlijke patrimonium.

Doelstelling 1: de bevolking doen stabiliseren of zelfs lichtjes doen toenemen door het woningenpark uit te breiden en de aantrekkingskracht van de gemeente te handhaven.

- men dient er in het bijzonder naar te streven de inwoners met een middelmatig economisch statuut in de gemeente te houden of zelfs aan te trekken. Dit beleid moet vooral worden toegespitst op de jonge gezinnen die in Watermaal-Bosvoorde willen blijven of komen wonen;
- men moet geleidelijk aan het bestaande potentieel benutten voor middenklassewoningprogramma's op de gronden van de gemeente, zoals de Kwartellaan, de Berensheide, de Aartshertogensquare, Briljantstraat, Van Becelaerelaan ;
- het verbruik van de laatste bouwgronden zal eveneens met de behoeften inzake buurtruimten rekening houden.

Doelstelling 2: het dominant residentieel karakter beschermen en bevestigen.

- men dient het residentieel karakter te handhaven dat in alle wijken van de gemeente domineert;
- een beleid van overuitrusting moet worden vermeden;
- men dient ook elke operatie te vermijden die de huizenblokken opvult, in overeenstemming met de doelstelling van het GewOP (en van het GBP) om de binnenterreinen van huizenblokken te vrijwaren;
- de kwaliteit van de openbare ruimte moet verbeterd worden om de wijken gezelliger te maken;

- de vestiging van kantoren moet beperkt worden op de twee assen (Vorstlaan en Terhulpesteenweg, tussen het station van Bosvoorde en de renbaan).

Zie punt 2.3.2 over de openbare ruimten.

Doelstelling 3: de buurthandel ondersteunen

De ondersteuning van de plaatselijke handel is van groot belang voor het woonbeleid, vermits de aanwezigheid van de buurthandel bijdraagt tot het leefcomfort in de wijken.

Zie punt 2.2.

2.1.2 MIDDELEN EN TE BEVESTIGEN MAATREGELEN

1. Ondersteuning van de sociale huisvesting

- de renovatie van de bestaande sociale woningen bevorderen;
- samenwerken met de drie sociale huisvestingmaatschappijen die op het gemeentelijk grondgebied gevestigd zijn door de organisatie van rondetafelgesprekken en overleg;
- de "Fédération des sociétés coopératives de logement à Bruxelles" steunen in haar project dat erop gericht is de eigendom toegankelijk te maken voor gezinnen met een middelhoog inkomen die wonen in sociale woningen die dan zouden vrijkomen.

2. Huurwoningen creëren voor eenpersoonsgezinnen

- meer appartementen van dit type creëren, indien mogelijk daar waar ook buurthandel aanwezig is.

3. De uitbreiding van het huurpark voor gezinnen met middelhoog profiel stimuleren

- het ontwikkelingsbeleid voor het park van middenklassewoningen verder zetten door de kantoorbelastingen aan te wenden voor de bouw en renovatie van dat soort woningen;

4. De openbare ruimte inrichten

- de openbare ruimten aanleggen om de kwaliteit van de woonfunctie te verbeteren, door kwaliteitsmaterialen te gebruiken conform het Handboek voor de Brusselse openbare ruimte.

2.2 HET BELEID INZAKE WERKGELEGENHEID EN ECONOMISCHE ACTIVITEITEN

2.2.1 HANDEL

De basisoptie bestaat erin de buurthandel te stimuleren, die onontbeerlijk is voor de levenskwaliteit in de stad.

De reconversie van de handelskernen van Watermaal en Bosvoorde, die in grote mate afhangt van de ondernemingsgeest van de handelaars, zal gepaard gaan met gemeentelijke maatregelen om:

- te zorgen voor het comfort van de kopers-voetgangers en de kopers-fietsers;
- de activiteiten te reoriënteren om het aanbod te concentreren op bevredigende wandelafstanden;
- in te spelen op de vraag naar toegankelijkheid per wagen (verkeer en parkeren) en met het openbaar vervoer.

De acties van de Gemeente, in samenwerking met de handelaars, moeten betrekking hebben op:

- het streven naar een gediversifieerd of compleet commercieel aanbod;
- het eventueel geografisch herschikken van de handelsactiviteiten (continuïteit van het commercieel front);
- de verbetering van de toegankelijkheid, met inbegrip van parkeergelegenheid voor klanten en leveranciers;
- de handelsanimatie en de creatie van evenementen.

De proactieve houding van de diverse partners zal eveneens rekening houden met de ontwikkeling van de bestaande geïntegreerde winkelcentra zoals het Woluwe Shopping Center of vooral de Carrefour van Oudergem, of met eventuele nieuwe winkelcentra op sites nabij de gemeentelijke grenzen, zoals Delta.

De Gemeente zal evenwel bijzondere aandacht besteden aan het **behoud van de bewoonbaarheid van de verdiepingen**, rekening houdend met de omstandigheden ter plaatse.

Doelstelling 1: de 2 handelscentra behouden en ontwikkelen

Middelburgstraat en omgeving

Een heraanleg van openbare ruimte, met integratie van de reeds bestaande ruimte, in een homogeen en continu geheel **aan weerszijden van de Vorstlaan en doorlopend tot aan het toekomstige "Gemeenteplein"** zal de handelsactiviteit een nieuwe dynamiek geven. De drijfveer van die handel moet de ondernemingsgeest van de handelaars blijven.

De Gemeente dient oog te hebben voor dit probleem bij de onderhandelingen met het Gewest over de heraanleg van de gewestelijke wegens (Delleurlaan en Vorstlaan) en de verbetering van het net van het openbaar vervoer (verlenging van het traject van tram 94).

Keymplein

De problemen van dit winkelcentrum hangen in grote mate samen met de toegankelijkheid en de verbetering van de kwaliteit.

De handelsactiviteit (en culturele activiteit) van het Keymplein zal sterk bevorderd worden door de verbetering van de directe voetgangersverbindingen met het of de door het GEN bediende station(s). Die verbetering zal ook de commerciële ontwikkeling van de ruimte in kwestie mogelijk maken.

Zowel de Gemeente als de rechtstreeks handelaars zullen alle maatregelen moeten nemen om:

- het verkeer van de voetgangers (Winterkoninkjestraat) en fietsers (gemeentelijke FR 1, zie punt 2.8) te verbeteren;
- de toegankelijkheid van het plein door het openbaar vervoer te verbeteren;
- de leveringen te organiseren buiten de uren waarop het moeilijk parkeren is;
- het parkeeraanbod te optimaliseren door de aanleg van schuine parkeerplaatsen op de Waterwildlaan;
- een optimale rotatie te garanderen van de beschikbare parkeerplaatsen:
 - bovengronds;
 - ondergronds onder de winkelgalerij mits een akkoord met de mede-eigenaar "Centrum van Watermaal".

Deze maatregelen (zie 2.3.2.2.) zullen evenwel weinig invloed hebben op de handelsactiviteit als de druk van het autoverkeer niet door alle actoren wordt beheerst.

De Horecavertegenwoordigers en de Gemeente moeten een gemeenschappelijke actie ondernemen die zich toespitst op het cliënteel van Europese ambtenaren dat dankzij het GEN nu zo dichtbij is.

Het avondleven zal worden ontwikkeld in samenwerking met l'Espace Delvaux dat er de drijfveer van zal zijn.

Doelstelling 2: de vitaliteit van de kleine winkelcentra stimuleren

De punt betreft Dries / Eland, Aartshertogen, Drie Linden en Arcaden / Visé.

Deze buurtwinkels, die zeer wenselijk zijn in de wijken, moeten door de gemeente gesteund worden door de openbare ruimte in de omgeving aantrekkelijk te maken.

In het Aartshertogenwijk, om doeltreffend te zijn, moet die actie gepaard gaan met acties op initiatief van de Gemeente, in samenwerking met de handelaars.

2.2.2 KANTOREN EN ANDERE ACTIVITEITEN

Algemeen beschouwd zal de Gemeente de bouw weigeren van nieuwe gebouwen met een grote oppervlakte bestemd voor kantoren en handelszaken.

Doelstelling 1: de kwalitatieve ontwikkeling van de administratieve pool van de Delleurlaan bevorderen

Het gaat erom de algemene ontwikkeling van deze pool te oriënteren in functie van de milieueisen van de Gemeente:

- inzake vervoer, ter gelegenheid van de ontwikkeling van het station van Bosvoorde in GEN-halte en de verlenging van het traject van tram 94, de modale overschakeling van de auto op het openbaar vervoer bevorderen;

- inzake groene ruimten, een grotere aandacht voor ecologische vereisten in de heraanleg van particuliere en openbare groene ruimten; (NATURA 2000, zie 5.1.10.1).

Doelstelling 2: de lineaire administratieve ontwikkeling van de Vorstlaan bedwingen

Haar recentere ontwikkeling laat op korte termijn geen vernieuwing toe die vergelijkbaar is met die van de Delleurlaan. Bij gebrek aan een aanbod van openbaar stadsvervoer van het type metro of GEN moet de kwantitatieve ontwikkeling van kantoorgebouwen worden beperkt door de bouw van nieuwe kantoorgebouwen te weigeren.

Doelstelling 3: een evenwichtige ontwikkeling van economische activiteiten op de Delta-site plannen.

Het GewOP beschouwt deze site als een «hefboomgebied» waarvoor een richtschema moet worden opgesteld dat de drie betrokken gemeenten betreft. De nabijheid van de metro- en de toekomstige GEN-haltes «Watermaal» en «Arcaden» verantwoorden de ontwikkeling van economische, inclusief administratieve activiteiten op deze site waarbij tegelijkertijd de gemengdheid van de plaats wordt gewaarborgd.

Doelstelling 4: de overdreven tertiairisering voorkomen

- **de wildgroei van kleine kantoren** in het stadswefsel **tegengaan**, want die kantoren nemen bestaande woningen in beslag;
- op die manier dient men het bestaan van een verscheiden aanbod van kwaliteitswoningen te handhaven.

2.2.3 WERKGELEGENHEID

Doelstelling 1: de plaatselijke werkgelegenheid ondersteunen

- de oprichting van een Tewerkstellingshuis overwegen dat alle actoren zou groeperen: het Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap (PWA), de plaatselijke opdracht, het OCMW,...
- inzake het werkgelegenheidsbeleid het PWA in het gemeentelijk competentiekader als enige acteur beschouwen;
- bijscholing en socioprofessionele herinschakeling bevorderen en op programma's voor wedertewekstelling een beroep doen;
- de opleiding voor langdurige werklozen en leefloontrekkers vervolgen en ontwikkelen;
- ontmoetingen tussen de plaatselijke werkzoekenden en bedrijven bevorderen;
- alternatieve opleidingen organiseren en de lichte renovatie van het gemeentelijk erfgoed, van het OCMW en van Ville et Forêt bevorderen.

Doelstelling 2: de sociale economie ondersteunen

- de ontwikkeling van sociale economiebedrijven bevorderen en in dit kader een oprichten of met andere gemeenten aan zijn oprichting deelnemen;
- belangstelling tonen voor alle geloofwaardige initiatieven die een deel van de werkzoekenden kunnen oriënteren naar de **bevrediging van de niet-ingevulde maatschappelijke behoeften**.

2.3 HET BELEID VOOR DE VERFRAAIING VAN HET STEDELIJK LANDSCHAP EN VOOR DE OPWAARDERING VAN HET ERFGOED

Om het goed te kunnen begrijpen mag dit hoofdstuk niet los gezien worden van hoofdstuk 2.5 "Het beleid inzake de groene vermazing en het natuurbeheer" en van hoofdstuk 2.8 "Het vervoer, verplaatsingen- en parkeerbeleid", aangezien deze beleidsaspecten complementair zijn.

Zie kaart 2.3.

2.3.1 VERFRAAIING VAN HET LANDSCHAP EN OPWAARDERING VAN HET ERFGOED

2.3.1.1 DOELSTELLINGEN

Doelstelling 1: het alleenstaand erfgoed beschermen

- er moet een actief beleid worden gevoerd voor de bescherming van het alleenstaand erfgoed en de reïntegratie ervan in de stedelijke activiteiten (b.v.: herbestemmingsbeleid, inschrijving op de bewaarlijst, bescherming ...).

Doelstelling 2: de erfgoedgehelen beschermen

- verder bouwen op de aanzienlijke reeds geleverde inspanningen om wijken te beschermen waarvan de historiek van de tracés, de symboliek van de plaatsen en de overeenstemming met de topografische site fundamenteel zijn voor de leesbaarheid van het gemeentelijk stadsweefsel;

Doelstelling 3: het klein erfgoed opwaarderen

- renovatie van sgraffiti, elementen van siersmeedwerk, oude muurschilderingen;

Doelstelling 4: de openbare ruimten blijven verbeteren

We verwijzen in dit verband naar punt 2.3.2.

2.3.1.2 IN TE ZETTEN OF TE BEVESTIGEN MIDDELEN EN MAATREGELEN

1. (Her)opwaarderen van de tuinvijken

- Ingevolge het beschermingsbesluit meewerken aan de tenuitvoerlegging van het door het Gewest opgestelde beheersplan;
- verderwerken aan de verbetering van de openbare ruimte;
- eisen van het Gewest de renovatie van de aanplantingen (Japanse kerselaars) in de plaats van de bedrijven die eigenaar zijn.

2. De stedenbouwkundige kenmerken in de ZCHEWS⁵ handhaven

3. Van het Gewest de maatregelen bekomen voor het herstel van het stadsweefsel en met betrekking tot de verplaatsingen

Dit heeft voornamelijk betrekking op de assen Terhulpssteenweg - Delleurlaan - Vorstlaan die het gemeentelijk grondgebied structureren, maar die tot de bevoegdheid van het Gewest behoren. De Gemeente eist dus:

- een nieuwe profilering van het gedeelte Terhulpssteenweg - Delleurlaan die de gezelligheid ten goede komt en beter is afgestemd op het dagelijkse leven in de omliggende wijken;

⁵ Gebied van culturele, historische of esthetische waarde of voor stadsverfraaiing (Gewestelijk Bestemmingsplan).

- een volledige herprofilering van het Wienerplein die een aangename verbinding vormt tussen het noorden en het zuiden van het plein.

4. De achteruitbouwzones opnieuw een patrimoniaal karakter geven ⁶

- de groene fronten restaureren en onderhouden;
- een grote doorlaatbaarheid garanderen (meer dan 50 %);
- de oorspronkelijke afsluitingshekken behouden of herstellen.

5. De verfraaiing van de gemeente verderzetten

- hedendaagse kunstwerken in de openbare ruimten inplanten;
- verder werk maken van de renovatie van de openbare ruimten;
- het beleid voor de installatie van stadsmeubilair (banken, vuilnisbakken...) verderzetten door zich te inspireren op het Handboek voor de Brusselse Openbare Ruimten (Gewest).

6. Verder werk maken van de verspreiding van de kennis van de gemeente

- de thematische rondleidingen m.b.t. het gemeentelijk erfgoed verderzetten;
- «erfgoedbakens» installeren;
- deelnemen aan het beleid voor toeristische informatie van het Gewest.

2.3.2 HERSTRUCTURERING EN HERKWALIFICERING VAN DE OPENBARE RUIMTEN

De openbare ruimte moet bijdragen tot de bloei en de vitaliteit van de gemeente, als leefkader voor de inwoners en als plaats voor de activiteiten. Het beleid inzake de openbare ruimte berust op een globale visie van de gemeentelijke openbare ruimte, in overeenstemming met de algemene doelstellingen van de gewestelijke plannen.

2.3.2.1 ALGEMENE OPTIES EN DOELSTELLINGEN

Het gemeentelijk project zal gestoeld zijn op de volgende fundamentele waarden:

- met betrekking tot de openbare ruimte als oord voor activiteiten:
 1. het bevorderen van andere activiteiten dan de verplaatsingen in de openbare ruimte;
 2. het respecteren van het gebruiksrecht van de openbare ruimte voor alle inwoners;
 3. het opwaarderen van de verschillende sferen in de openbare ruimte.
- Met betrekking tot de openbare ruimte als stedelijk landschap:
 4. het creëren van een leesbare en overzichtelijke openbare ruimte;
 5. het beschermen en versterken van de esthetische kwaliteit van het leefkader en het uitstralen van een aantrekkelijk beeld van de gemeente.

Er worden vier grote doelstellingen voorgesteld, die allemaal - in verschillende mate - een samenwerking met andere overheidsinstanties impliceren, en in het bijzonder met het Gewest.

Doelstelling 1: het centrum van Bosvoorde:

- een esthetische en leesbare globale ruimte creëren;
- de gezelligheid en de interactie tussen de functies in die ruimte bevorderen.

Doelstelling 2: het centrum van Watermaal:

- de landschappelijke en functionele cohesie versterken en de Keymplein renoveren.

Doelstelling 3: de tuinvijken opwaarderen

- de renovatie van de openbare verlichting verderzetten;
- beginnen met de renovatie van de rijbomen;
- deelnemen aan de toeristische informatie over die bevoorrechte plekje.

⁶ Zie GewSV, titel 1, hoofdstuk 4, artikel 11.

Doelstelling 4: de kenmerkende landschappen in de verf zetten

- de herstelling van de kant van de vijver van het Terwoignepark, in samenwerking met BIM;
- het vochtig gebied van de Zwanewijdebeek aankopen en aanleggen, (zie BBP, Bijzonder Bestemmingsplan, wordt momenteel gewijzigd).

2.3.2.2 MIDDELEN EN MAATREGELEN

2.3.2.2.1 Algemene middelen

1. De diverse verordeningen bijwerken:

- verordening aangaande werken in de openbare ruimte (b.v. door de concessiehouders, de MIVB enz.) in het geval de huidige informele coördinatie faalt;
- gemeentelijke verordening inzake aanplakkingen en reclame;
- verordening op de privé-ruimte die zichtbaar is vanaf de openbare ruimte (b.v. bescherming van tuintjes, behandeling van muren en afsluitingen); (GSV)
- verordening op de voetpaden voor meer duidelijkheid van ieders verantwoordelijkheid inzake onderhoud en renovatie. (GSV)

2. Behoud van de gemeentelijke coördinatiestructuur **POLUTRA** (waar openbare werken, stedenbouw en politie zijn vertegenwoordigd);

3. De inventaris van de **technische staat van de openbare ruimte** uitbreiden en een onderhoudsprogramma op lange termijn opstellen;

4. Een langetermijnprogramma voor de renovatie van de voetpaden invoeren dat onafhankelijk is van de renovatie van het stratennet;

5. Verder werk maken van het programma voor de **heruitrusting en harmonisatie van de openbare ruimte** per wijk in verband met de functies en de typische sfeer (b.v.: de restauratie en logische groepering van voorzieningen zoals bushokjes, postbussen, vuilnisbakken en telefooncellen);

6. Verder bouwen aan het beleid voor de **opwaardering van het architecturaal, stedenbouwkundig en groen erfgoed**;

7. Voor heel het gemeentelijk grondgebied een verlichtingsplan uitwerken dat een reflectie over energiebesparingen bevat;

8. Steun verlenen aan de **initiatieven van verenigingen** (b.v.: natuurwandelingen voor scholen, nachtelijke stadswandelingen);

9. Het **uitrustingsprogramma voor kinderen en jongeren** verderzetten;

10. Verder werk maken van de onderhouds-, renovatie- of aanlegactiviteiten die eventueel gericht zijn op de **sociale inschakeling** (b.v.: speelplein gerealiseerd met de jongeren van de wijk, enz.);

11. Het **signalisatieplan** voltooien (keuze van de voorzieningen, lokalisatieplan);

12. De **coördinatie met de buurgemeenten en het Gewest** (of de Gewesten) lanceren of verderzetten.

2.3.2.2.2 Specifieke maatregelen

Het centrum van Bosvoorde

1. Wienerplein – A. Payfa-Fosséprezplein - Gilsonplein - Middelburgstraat: een in functionaliteit en in vorm coherent stadscentrum

- een actieve deelname van het Gewest eisen, vermits het Wienerplein op een gewestelijke as gelegen is:
 - op het niveau van het algemene concept van de aanlegwerken: de gemeentelijke behoeften en de grootstedelijke behoeften met elkaar verzoenen;
 - op het niveau van de werken: de gewestelijke financiering bekomen van het gedeelte op de gewestweg;
- dit met het oog op:
 - een betere verbinding van de open openbare ruimte die wordt gevormd door het Wienerplein, het A Payfa-Fosséprezplein en het Gilsonplein, (bestemd om in de vorm van een «gemeenteplein» met elkaar te versmelten);
 - een betere integratie van de uitmondingen van lokale straten, het driehoekige pleintje (achter het Gemeentehuis) en het nieuw te bouwen commissariaat;
 - een betere organisatie van het kruispunt en van de bediening door het openbaar vervoer (*in het bijzonder de 94, zie verplaatsingsbeleid*);
 - het bevorderen van de ruimtelijke relaties tussen de administratieve pool van de gemeente de handelspool van de Middelburgstraat;
 - de verbetering van het comfort en de aantrekkingskracht van de toegangen.

2. Delleurlaan / park van Bosvoorde: groen knooppunt

- in samenwerking met het Gewest:
 - aanleg van een stedelijke verbindingsruimte
 - die een duidelijke scheiding maakt tussen de gewestelijke as en de woonwijken;
 - die op een doeltreffende manier het sluipverkeer in de woonwijken ontraadt;
 - het opwaarderen van de bijzondere eigenschappen van het landschap: de vallei, de hellingen, de perspectieven, de beplanting;
 - het herbestuderen van de verlichting en de nachtelijke scenografie van het geheel;
 - de aanleg van aantrekkelijke, leesbare en comfortabele trajecten tussen het station van Bosvoorde en het centrum van Bosvoorde;
 - de betere integratie van de ingangen van de groene ruimten van het Jagersveldpark (park van Bosvoorde) op de Delleurlaan en op het kruispunt Middelburg / Dewolfs.

3. Het station van Bosvoorde en zijn plein

- van de NMBS de aanleg bekomen van een stationsplein dat voor de inwoners gezellig is, in de vorm van een open ruimte die:
 - op een symbolische manier het station aangeeft,
 - ontworpen is rekening houdend met de toegangen tot de diverse vormen van openbaar vervoer en tot parkeergelegenheid,
 - de rustfunctie bevordert (wachtplaatsen, banken, kleine voorzieningen zoals een postbus en een kiosk), met een globale harmonie van het meubilair, de verlichting, de bestrating, het groen;
- van het Gewest een aanleg eisen van de rijweg die een gezelligere verbinding bewerkstelligt tussen de twee kanten;
- de accentuering van de toegang tot het park Tournay-Solvay vragen;
- de integratie in het Tournay Solvay-park vragen van het gedeelte van de Vuurkeienweg dat het park in twee verdeelt, en ontworpen als groene verbinding tussen het station en de vijver van Bosvoorde;
- zie eveneens het advies van het Schepencollege van 19 december 2003 betreffende het GEN. (Bijlage 2)

Het centrum van Watermaal

1. Het Arcadenplein en de bruggen

- het unieke landschap van de twee bruggen van de NMBS in de verf zetten als herkenningspunt en element van het erfgoed: verlichting, accentuering van de bermen, wegdek beperkt tot één rijstrook in elke richting, verbreding van de voetpaden;
- de globale open ruimte verenigen die bestaat uit de grote kruispunten aan weerszijden van de bruggen;
- zorgen voor een degelijke landschappelijke en functionele integratie van het nieuwe GEN-station GEN Arcaden op lijn 26 (vergunning verleend).

2. Het station van Watermaal

- de omgeving van het station inrichten, rekening houdend met de renovatie, de herbestemming en de nagedachtenis van Paul Delvaux.

3. De verbinding Keymplein / Waterwildlaan / Arcaden

- het kruispunt Keymplein / Waterwildlaan / Begoniastraat / Thuyastraat verbeteren: leesbaarheid, verkeersveiligheid, GemFR, voetpaden, gegroepeerd openbaar vervoer en taxi's (*zie verplaatsingsbeleid*);
- een gezellig traject creëren dat het Keymplein verbindt met de Arcaden, via de Waterwildlaan.

4. De verbinding Keym / station / Arcadenplein

- van de NMBS eisen dat ze snel een ondergrondse doorgang bouwt die het station van Watermaal verbindt met de Winterkoninkjestraat (*zie verplaatsingsbeleid*);
- een aantrekkelijk, gezellig en voornamelijk voor voetgangers bestemd traject creëren ter verbinding van het Keymplein, het station van Watermaal, het Arcadenplein en het station Arcaden via de Winterkoninkjestraat.

Kenmerkende landschappen

1. De vallei van de vijvers

- men dient van het Gewest volgende punten te eisen:
 - de bevestiging van het groene karakter en de landschapscontinuïteit van de lanen (Vorstlaan / Delleurlaan / Terhulpssteenweg), met behoud van de hoogstammige rijbomen (*zie beleid inzake de groene vermazing*);
 - de heraanleg van de Vorstlaan volgens een nieuwe verdeling tussen de gebruikers, met de creatie van een nieuw functieprofiel van de verlenging van tram 94 (ter studie, *zie verplaatsingsbeleid*) om deze opnieuw het karakter van een heuse stadslaan te geven;
 - de versterking van de opeenvolging van de vijvers van de Woluwe en de creatie van doorlopende wandeltrajecten, met nachtelijke scenografie (*zie beleid inzake de groene vermazing*);
- het behoud of de beklemtoning van het "vertrouwelijke" karakter van de ingangen / uitgangen van de woonwijken in de buurt van de gewestelijke wegen door een eenvoudige aanleg die tegelijkertijd de veiligheid en het comfort van de gebruikers vergroot.
- het boomrijk karakter van de eigendommen tussen de Vorstlaan en het Zoniënwood (GBP) bevestigen.

2. De vallei van de Watermaalbeek / Visserijstraat

- de continuïteit van het groene landschap in het Reigerbospark ontwikkelen, vanaf het Tercoignepark tot aan de Aartshertogensquare;
- de continuïteit van de wandeling van de Visserijwijk versterken, door het Reigerbospark en de Tercoignehoeve te verbinden;
- algemeen: het aanbod inzake stadsmeubilair en kleine voorzieningen renoveren en verbeteren: speelplein, banken, visserij-infrastructuur (in samenwerking met het Gewest);
- werk maken van een nauwe coördinatie met Oudergem en het Gewest, erfpachter van het park, om deze wandeling te verbinden met die van de oude spoorweg Leopoldwijk / Tervuren.

3. Het huizenblok van het sportcomplex Drie Linden

- het semi-openbare groene landschap rond de openbare sportvoorzieningen opwaarderen;
- de paden heraanleggen met opwaardering van het heuvelige landschap binnen het huizenblok;
- het dalvormige landschap van het hoofdterrein behouden en opwaarderen;
- het speelplein naar het centrum van het domein verplaatsen om zo ruimte vrij te maken voor de ontwikkeling van sportactiviteiten.

4. De spoorwegen

- Zie het advies van het Schepencollege van 19 december 2003 (bijlage 2).

5. De tuinwijken "Le Logis" en "Floréal"

- de vernieuwing van de verlichting verderzetten;
- het Hoefijzer accentueren;
- in samenwerking met het Gewest, een oplossing bewerkstelligen voor de onvermijdelijke vervanging van de kerselaars en het probleem van de wortels die het voetpad omhoogduwen;
- een typische bedekking bestuderen voor de plaatselijke wegen (en tegelijkertijd de snelheid terugdringen; zie *verplaatsingsbeleid*);
- de ingangrol van de pleinen en belangrijke kruispunten benadrukken, onder meer van het Wautersplein, de Aartshertogensquare en de Drie Linden;
- de aanwezige handel stimuleren (ruimte voor terrassen en kraampjes, comfortabele toegangen);
- de rustfunctie bevorderen (banken, kleine speeluitrustingen);
- het gebruik van het systeem van steegjes en groene ruimten op de binnenterreinen opwaarderen;
- in het kader van het gewestelijk beheersplan de plaatselijke groene vermazing, eigen aan de tuinwijken, accentueren.

6. De Bezemhoek

- het karakter van de wijk en zijn typische woonsfeer handhaven: typische steegjes, pleintjes, hellingen en lage bebouwing;
- de perceelindeling en het overwegend aspect van de eengezinswoning behouden;
- rekening houden met het nieuw profiel van de Vorstlaan en er, evenals in de Terhulpssteenweg, de vestiging van economische activiteiten onderzoeken;
- zijn kenmerken door een aangepaste verlichting tot hun recht laten komen.

2.3.3 KAART 2.3 « OPENBARE RUIMTEN »

De kaart geeft de belangrijkste interventies die hierboven beschreven werden.

Worden in het bijzonder op de kaart aangeduid: de tuinwijken (beheersplan in studie), de te opwaarderen grote groene strook die zich van de Drie Linden tot aan het Reigerbospark uitstrekt, en ook de te verbeteren as Vorstlaan / Delleurlaan / Terhulpseseenweg, voor een deel in het kader van de verlenging van tram 94.

De kaart duidt eveneens de op deze as te heraanleggen doorgaande ruimten aan.

Wat de richtpunten betreft is het rondpunt van de Drie Linden het eerste dat moet worden opgewaardeerd.

Ook de strategische sites – Plateau van de Vorsterie en Delta - staan aangeduid.

Deze kaart dient ook parallel met de kaart van de groene vermazing (2.5) en de verplaatsingen (2.8.1, 2.8.2 en 2.8.3) gelezen te worden.

2.4 HET BELEID INZAKE DE INPLANTING VAN DE VOORZIENINGEN

2.4.1 ALGEMENE OPTIES EN DOELSTELLINGEN

Zie kaart 2.4.

Algemeen beschouwd moet bij het beleid inzake de voorzieningen rekening worden gehouden met het universaliteitsbeginsel, d.w.z. het ter beschikking stellen van diensten en voorzieningen voor de hele bevolking.

2.4.1.1 VOORZIENINGEN INZAKE GEZONDHEIDSZORG

De capaciteit van de verschillende gezondheids- en verzorgingsinfrastructuren is ontoereikend om tegemoet te komen aan de gebruikelijke vraag van Watermaal-Bosvoorde.

In het kader van het vzw « Vivre chez Soi » zal de Gemeente thuiszorg ontwikkelen . Hiermee kan de vraag naar bedden in de rusthuizen worden beperkt, terwijl de 35 beschikbare flats van het OCMW een tussenoplossing leveren zonder evenwel het waargenomen tekort te ondervangen.

Op basis van een door het OCMW (Sociale Coördinatie) ingesteld onderzoek betreffende de derde leeftijd, heeft de ULB de omvang van de behoeften op langere termijn kunnen bepalen.

Tussen de privé-sector en de verenigingen die op het gemeentelijk grondgebied actief zijn, zullen partnerschappen worden ontwikkeld.

2.4.1.2 OPENBARE DIENSTEN

Doelstelling 1: een nieuw politiecommissariaat bouwen

De bouw van een nieuw politiecommissariaat, in de Ministerstraat, kadert in het globale denkproces rond het centrum van Bosvoorde, dat het Gilsonplein, het Wienerplein en het A. Payfa-Fosséprezplein omvat. De bezinning rond de integratie van de gemeentelijke politie in een zonale politie druist niet in tegen het principe van de bouw van het commissariaat, maar het architectuurprogramma zal wel moeten worden aangepast in dat opzicht.

Doelstelling 2: creatie van een "Espace de la Mémoire"

In deze Espace de la Mémoire die in de gemeentebibliotheek van de Grâtesstraat zal worden geïntegreerd, zullen historische documenten over de Gemeente kunnen worden geraadpleegd.

Doelstelling 3: het burgercentrum inrichten

De vereenvoudiging van de gemeentelijke administratieve diensten en de bouw van een nieuw dienstgebouw zullen toelaten om dit gedeelte van de Gemeente te herstructureren:

- een eerste plein zal worden aangelegd, omringd door het Gemeentehuis, het nieuwe Politiecommissariaat, de Academie met la Maison des Jeunes en de Cyberspace, nr. 1 Gemeentelijk Godshuisstraat. In het kader van de verlenging van tramlijn 94 zullen de bestaande

rails worden verwijderd. Een ondergrondse parking met een honderdtal parkeerplaatsen kan voor de bezoekers van het gemeentebestuur, voor het cliënteel van de dichtbijgehandelspool en voor de buurtbewoners worden gebouwd;

- de mogelijkheid onderzoeken voor de aanleg van een tweede plein dat zou worden omringd door het Hooghuis, het Gemeentehuis, het oude Politiecommissariaat en de Ministerstraat. (cfr. het stedenbouwkundig attest is momenteel in aanvraag)

2.4.1.3 CULTUUR EN CULTURELE RECREATIE

Doelstelling 1: herbestemming van het station van Watermaal

De herbestemming van het oude station, een beschermd gebouw dat onlosmakelijk verbonden is met het werk van de schilder Paul DELVAUX, wordt voortgezet. Een plein vóór het station waar culturele en andere activiteiten kunnen worden georganiseerd, werd reeds in de sfeer van de schilderijen van Paul DELVAUX ingericht en zal het voorwerp uitmaken van een project dat momenteel in studie is

Doelstelling 2: opwaardering van de openbare ruimten en de groene ruimten

De inplanting van kunstwerken in de groene ruimten en in de openbare ruimten zal worden verdergezet.

Voor de reeds geplaatste kunstwerken moet verlichting worden verzorgd.

Het rondpunt van de Drie Linden zal met een scenografische verlichting worden uitgerust.

Een bijzondere aandacht moet worden verleend aan de Aartshertogensquare, de ingang van de Gemeente.

Doelstelling 3: de cultuur verder promoten

Het Centre Delvaux en het aanbelendende gebouw zal een uitbreiding mogelijk maken van de activiteiten van "La Vénerie" en een diversifiëring van de sociaal-culturele activiteiten. Het centrum van Bosvoorde met een kiosk uitgerust die de organisatie van nieuwe initiatieven op cultureel vlak mogelijk maakt. De Gemeente ondersteunt eveneens privé-initiatieven zoals de Galerij Verhaeren, « l'Art à l'Air », enz.

Doelstelling 4: de Tercoignehoeve saneren

Het beschermd gebouw is in zeer slechte staat. De Gemeente zal erop toezien dat het rehabilitatie met inachtneming van zijn parimoniale waarde tot stand komt.

2.4.1.4 HANDEL, DIENSTEN EN HORECA

Zie 2.2.

2.4.1.5 KINDERKRIBBEN EN KINDEROPVANG

Uit de diagnose die werd gemaakt in het kader van de bestaande toestand, blijkt dat het aantal plaatsen voor opvang van de kleinsten totaal ontoereikend is.

Doelstelling 1: de dienstverlening ontwikkelen van de omkaderde onthaalmoeders, wier statuut wordt verbeterd door de Communauté française. .

Doelstelling 2: met inachtneming van de normen van het O.N.E., het gemeentelijk aanbod van kribben verhogen met de bouw van een nieuwe kribbe van 48 bedden aan de Aartshertogensquare. Op langere termijn een netwerk van kleinere kribben in de wijken ontwikkelen.

Doelstelling 3: het netwerk van «haltes garderies» (kinderopvang) ontwikkelen. De halte-garderie van de Dries is de eerste schakel van deze keten.

Doelstelling 4: de erkenningsvoorwaarden doen naleven door de privé-kribben.

Doelstelling 5: in de privésector de oprichting van bedrijfskribben stimuleren.

2.4.1.6 ONDERWIJS EN OPLEIDING

Doelstelling 1: op infrastructureel plan zal de Gemeente zich inspannen om de installaties te moderniseren.

- met de eigenaars van de verschillende schoolgebouwen zal een huurovereenkomst worden gesloten om in functie van de evolutie van de behoeften en middels een beroep op subsidies, het regelmatig onderhoud en de renovatiewerken te kunnen uitvoeren .

Doelstelling 2: op pedagogisch plan en op het plan van de actie wenst de Gemeente, via diverse activiteiten door de inrichtende macht, preventie op alle niveaus te bevorderen.

- Preventie en gezondheid, bevordering van gezondheid op school, preventie en verkeersveiligheid, preventie van rugpijnen, preventie van conflicten op school.
- Pedagogische bijstand aan kinderen.

Doelstelling 3: buitenschoolse opvang.

2.4.1.7 OVERDEKTE EN OPENLUCHTSPOORTINFRASTRUCTUREN

2.4.1.7.1 Sportinfrastructuren van gemeentelijk niveau

Het grondgebied van Watermaal-Bosvoorde omvat diverse sportinfrastructuren die tamelijk goed beantwoorden aan de behoeften van de gemeente. Maar naast het courante onderhoud moet voortdurend werk worden gemaakt van de verbetering van het aanbod inzake sportvoorzieningen.

Doelstelling 1: het stadion van de Drie Linden

Prioriteit is het behoud en de renovatie van de bestaande sportsinstallaties, zonder uitsluiting van de inplanting van nieuwe activiteiten of van de wijziging van de bestaande activiteiten.

Het behoud van de komvorm (tribunebanken) van het hoofdterrein is gewenst om esthetische redenen.

Bij diezelfde studie zal men zich ook buigen met betrekking tot het Gemeentelijke plan voor het Verkeer, het Parkeergedrag en de Verbetering van de Openbare Ruimtes van over het parkeerprobleem, zowel voor de buurtbewoners als voor de sporters; tevens dient daarbij aandacht te worden geschonken aan het probleem van de bussen. (Gemeentelijk Mobiliteitsplan, zie 2.8)

Doelstelling 2: paardrijden

In het kader van de «gebieden van sport- of vrijetijdsactiviteiten in de open lucht» zoals bepaald door het GBP, zal de Gemeente voorrang geven aan het behoud ter plaatse van de sociale activiteit van hippotherapie. Zij zal erop toezien met de manege samen te werken en zal de uitbreiding ervan op het plateau van de Vorsterie toestaan.

Doelstelling 3: de sportzone van het plateau van de Vorsterie

In de gebieden van sport- of vrijetijdsactiviteiten in de open lucht zoals bepaald door het GewBP, zal een gedeelte voorbehouden zijn voor de manege (boxen en weide), voor de club canin en voor de rugbyclub.

Doelstelling 4: promotie van roller en skateboard

Het beoefenen van roller en skateboard zal in het kader van jeugdwerk worden ontwikkeld.

Doelstelling 5: promotie van basketbal

De Gemeente wil op haar grondgebied een voorziening voor basketbaltraining inplanten.

2.4.1.7.2 Lokale sportvoorzieningen

De Gemeente heeft zich de volgende doelen gesteld:

- dit soort voorzieningen te ontwikkelen waar de bestaande kleine groene ruimten dit toelaten;
- buiten de schooluren de schoolinfrastructuren te benutten.

2.4.1.7.3 Speelplein voor kinderen

De Gemeente zal haar programma voor het courant onderhoud van de speelpleinen verderzetten en tevens elk jaar de volledige restauratie van één speelplein verzorgen.

De Gemeente zal met de tuinwijken le Logis en Floréal overleg plegen zodat zij, ingevolge de bescherming van beide tuinwijken, het onderhoud en de modernisering van hun speelpleinen in het toekomstig beheersplan opnemen.

2.4.1.8 OPENBARE TUIJEN EN PARKEN

Het "groene" patrimonium van de gemeente is rijk. Maar die rijkdom is niet eeuwig gegarandeerd.

Doelstelling 1: beheer van de rijaanplantingen

De Gemeente zal voor alle laanbomen van heel het gemeentelijk grondgebied een beheersplan opstellen.

De actie van de Gemeente zal gebaseerd zijn op enkele grote principes:

- de rijaanplantingen beheren per straat en niet boom per boom;
- de boomsoorten voor rijaanplantingen kiezen op grond van de breedte van de straten, de aard van de voetpaden enz.;
- meer variëteiten van pollutiebestendige bomen planten, en bij voorkeur inlandse soorten;
- een aanzienlijke aanwezigheid van Japanse kerselaars handhaven omdat zij aan het imago van de Gemeente bijdragen.

Doelstelling 2: Het Tercoignepark

Het Tercoignepark zal worden aangelegd in vier delen:

1. de vijver en omgeving (beschermd landschap);
2. een speelplein;
3. een beboste en afgesloten ruimte voor gebruik als hondenhoekje;
4. een natuurlijke weide die slechts één keer per jaar wordt gemaaid.

Doelstelling 3: de hondenhoekjes

Het beleid voor de installatie van hondenhoekjes wordt verdergezet.

Dit beleid zou gekoppeld aan het aansporen tot het gebruik van de “zakjes”.

Doelstelling 4: het vochtig gebied van de ZWANEWEIDEBEEK

De Gemeente zal het statuut van natuurgebied van het binnenterrein van het huizenblok tussen de Terhulpesteenweg en de Heiligenborre, op de as van de oude uitgedroogde vijvers van prehistorische oorsprong, definitief maken. Dit gebied is eveneens rijk aan fauna en flora. (Zie BBP)

Doelstelling 5: de vallei van de WATERMAALBEEK

De Gemeente zal er bij de Gemeente Oudergem en bij het Gewest op aandringen om de verbinding tussen het Reigerbosspark en de groene wandeling die loopt langs de oude spoorwegsite Leopoldwijk – Tervuren te verbeteren, onder meer op niveau van de bewijzing.

Doelstelling 6: de vallei van de WOLUWE

De Gemeente zal er bij het Gewest op aandringen om het monumentaal karakter van de Vorstlaan te behouden en de verlenging van lijn 94 niet te laten gebeuren ten koste van de bestaande bomen.

Deze verlenging moet worden benut om de parking op de middenberm op te heffen omdat deze de oorzaak is van schade aan de bomen.

Doelstelling 7: het ZONIËNWOUd

De Gemeente zal het Gewest vragen om, op de gewestelijke assen, een betere signalisatie aan te brengen van de "belangrijke" toegangen van het woud, die voorzien zijn van overeenstemmende parkeerterreinen.

2.4.1.9 HUMAN RESOURCES

Doelstelling: de solidariteit tussen de inwoners bevorderen

- De oprichting van een eerste Buurthuis (Dries, 38) kwam in samenwerking met het verenigingsweefsel van de Gemeente tot stand. In andere wijken, onder meer in «Floréal» zullen vergelijkbare initiatieven worden genomen.
- De oprichting van de Dienst Preventie - Bemiddeling draagt bij aan het beslechten van buurtconflicten.

2.4.1.10 EVENEMENTEN EN ACTIVITEITEN IN DE OPENBARE RUIMTE

Doelstelling 1: de bestaande activiteiten behouden

De Gemeente zal erop toezien activiteiten te behouden zoals de zondagsmarkt, de kermissen, de rommelmarkten van de wijken, «Zonder auto, mobiel in de stad», «Watermaal-Bosvoorde, ma découverte»...

Het bloemenfeest (Fête des Fleurs), dat wordt georganiseerd door "La Vénerie", zal eveneens steeds een vast plaatsje innemen in het leven van de gemeente.

Doelstelling 2: de muzikale expressie promoten

De Gemeente, "La Vénerie", de "Académie de Musique" en de talrijke plaatselijke muziekgroepen zullen aangemoedigd worden om de muzikale initiatieven verder te zetten en te intensifiëren:

- diverse concerten (Maison Haute, Salle du Conseil, Maison des Jeunes, Espace Delvaux);
- jazz op de markt enz.
- Het "Fête de la Musique" zal georganiseerd worden in het intieme en beperkte kader van de gemeente.

Doelstelling 3: de monumentale kunst in het straatbeeld promoten

De Gemeente zal haar beleid ter promotie van de inplanting van beelden en andere kunstwerken in de openbare ruimten verderzetten.

2.4.1.11 TECHNISCHE NETTEN

Doelstelling 1: het rioleringsnet

De controle (en vervanging indien nodig) van de rioleringen wordt een belangrijke prioriteit. Voor een zo snel mogelijke reorganisatie en renovatie van het rioolnet zal de Gemeente met de BrIS een regelmatig contact onderhouden.

Doelstelling 2: het elektriciteitsnet

De geleidelijke vervanging van de elektrische bovenleidingen door ondergrondse voedingskabels wordt systematisch verdergezet. Daarbij wordt zoveel mogelijk geprofiteerd van andere wegenwerken. In de tuinvijken "Le Logis" en "Floréal" wordt verder werk gemaakt van verlichting met lantaarns die het beschermde landschap in de verf zetten.

In de buurt van het station van Watermaal zal een verlichting met "geteerde houten palen" worden behouden om voor het stationsplein een "Paul Delvaux"-sfeer op te roepen. Dit nieuwe procédé, dat voor het eerst in België wordt gebruikt, zal het mogelijk maken de veiligheid van ondergrondse elektriciteitsleidingen te koppelen aan houten palen.

Doelstelling 3: de andere netten

Alle netten (andere dan de rioleringen) worden gecontroleerd en onderhouden door de concessiehouders en vormen geen problemen, afgezien van problemen als gevolg van accidentele breuken en technische verbeteringen.

De Gemeente zal zich evenwel veeleisend opstellen met betrekking tot werken voor de herstelling of de vervanging van infrastructures.

2.5 HET BELEID INZAKE DE GROENE VERMAZING EN HET NATUURBEHEER

Zie kaart 2.5.

De algemene optie bestaat erin het groene gedeelte van de gemeente maximaal uit te breiden en de continuïteit ervan te bevorderen.

De groene vermazing **met sociale functie** zal prioritair onderhouden of zelfs vergroot worden om het wandeltraject te verbeteren dat de voornaamste activiteiten- en recreatieruimten verbindt.

Het **ecologische net** zal ontwikkeld worden om te profiteren van het opmerkelijk potentieel van de gemeente. Het komt erop aan voldoende brede groene gangen te creëren tussen de ruimten met een hoge biologische waarde.

Deze twee netten met een op het eerste gezicht tegenstrijdige doelstelling, kunnen elkaar perfect aanvullen, zowel op het niveau van de groene ruimten in de ruime betekenis als op het niveau van de verbindingselementen. In dat verband zijn de voorlichting en sensibilisering van de inwoners van het grootste belang.

2.5.1 HET NATUURLIJK PATRIMONIUM

Het behoud en de uitbreiding van een heuse groene vermazing in Watermaal-Bosvoorde zullen worden gerealiseerd door werk te maken van verbindingen tussen het Zoniënwoud, de tuinwijken, de talrijke parken en vijvers en de grote tuinen van de privé-villa's.

De beplante of groene openbare ruimten, de talloze squares, de achteruitbouwzones en de binnenterreinen van de huizenblokken zullen bijdragen tot dit beleid.

In het kader van het plateau van de Vorsterie zal de Gemeente ijveren voor de integratie in de groene vermazing van het gedeelte van groot biologisch belang, de spoorwegbermen langs de Vorsterielaan en het sportdomein waarvan de oprichting door het GBP werd voorgeschreven.

Een bijzondere aandacht zal uitgaan naar de tenuitvoerlegging van het NATURA 2000- programma. (zie 4.1.10.)

2.5.2 DE GEMEENTELIJKE GROENE VERMAZING

Dat vele lanen die reeds van bomen zijn voorzien, zullen interessante verbindingselementen blijven. Maar bij de aanlegmaatregelen voor die verbindingen zal tevens bijzondere aandacht worden geschonken aan de verplaatsingen van voetgangers en fietsers evenals aan de verlichting en het stadsmeubilair.

Doelstelling I: het gemeentelijke groene net van eerste prioriteit.

- Verbetering van de as die het plein van Bosvoorde (grotendeels opnieuw aan te leggen door het Gewest) verbindt met het rondpunt van de Drie Linden (opnieuw aan te leggen in overeenstemming met het historisch kader en binnen de perken van de bescherming van de tuinwijken "Le Logis" - "Floreal"), het Keymplein, het Arcadenplein en de verbinding naar Elsene.
- Het opwaarderen van de sleutelementen van het gemeentelijk landschap: de tuinwijken (waarvan de historische signalisatie moet worden voltooid), het rondpunt van de Drie Linden, A Payfa-Fosséprez- en Wienerplein, het station van Watermaal en het Arcadenplein, de St-Clemens- en de St-Hubertuskerk, het Tercoignepark en zijn hoeve, het Reigerbospark...

- Het gebruik van de spoorwegbermen als ecologische gang voor de fauna en flora, en tegelijkertijd het groene scherm optimaliseren ten behoeve van de buurtbewoners. Er mogen enkel struiken of laagstammige inlandse bomen worden geplant om de lokale fauna te bevorderen. (Onderhandeling aan de gang in het kader van het toekomstige GEN)

Doelstelling 2: het gemeentelijke groene net van tweede prioriteit

- Onderhoud van de verplaatsingassen voor voetgangers die de groene ruimten en collectieve voorzieningen verbinden.
- Indien nodig, nieuwe transversale assen in de gemeente aanleggen, bijvoorbeeld tussen Kruisboog en Cicindèles.

2.5.2.1 AANLEGMAATREGELEN

- Per volledige straat het beleid ter verjonging van de rijaanplantingen verderzetten, door voorrang te geven aan het behoud van de Japanse kerselaars. Indien een studie de onmogelijkheid ervan uitwijst moet voorrang worden gegeven aan inlandse bomen die tegen vervuiling bestand zijn, de voetpaden niet beschadigen en aan het profiel van de straat zijn aangepast.
- Zorgen voor een diversifiëring van de soorten struikgewas die worden gebruikt voor rijaanplantingen om de verspreiding van ziekten te voorkomen en de biodiversiteit te bevorderen van de fauna die typisch is voor elke boomsoort.
- De Japanse kerselaars reserveren voor de tuinvijeken "Le Logis" en "Floreal" om het uitzonderlijke karakter van dat beschermde landschap te accentueren.
- De gediversifieerde aanleg voltooiën van het Tercoignepark evenals de herstelwerken aan de vijverkant in dat park.
- Het voorplein van de Sint-Hubertuskerk aanleggen, met de nodige maatregelen om het sluipverkeer tegen te gaan langs die "ongewenste" ingang voor het transitverkeer in de gemeente.
- Het beschermd vochtig gebied realiseren op het binnenterrein aan de Zwaneweidebeek.
- Van het Gewest het behoud eisen van een majestueuze plantenmassa op de Vorstlaan en ijveren voor een goede inrichting van het plein van Bosvoorde in het kader van de verlenging van tramlijn 94.

2.5.2.2 IN TE ZETTEN MIDDELEN

- Een inventaris opmaken van de in de Gemeente aanwezige merkwaardige bomen.
- De voorkeur geven aan aanlegwerken die bevorderlijk zijn voor het voetgangers- en fietsverkeer en tegelijkertijd een toenemende pollutie vermijden door de verplaatsingsmoeilijkheden van het autoverkeer, dat vlot moet blijven maar onder controle moet worden gebracht.
- De openbare verlichting en het stadsmeubilair gebruiken om de leesbaarheid van het stedelijk grondgebied te structureren.
- De vervanging van het gebruik van pesticiden en herbiciden door thermische of manuele onkruidbestrijdingstechnieken verderzetten op gemeentelijk niveau en aanmoedigen op privé-vlak.
- De fabricage van compost aanmoedigen door permanente voorlichting in dat verband.
- Regelmatig onderhoud van de bomen promoten en bewerkstelligen om de zachte snoeitechniek te kunnen hanteren in het beheer van de bomen.
- De Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening doen naleven die voorziet in een minimum van 50% groen in de achteruitbouwzones van bestaande en te bouwen woningen.
- Het groen behouden op de binnenterreinen van de huizenblokken en hun eventuele gemengdheid handhaven en beheren. Via de stedenbouwkundige vergunningen een verbetering eisen van het groene karakter van de gedestructureerde binnenterreinen.

- De milieudimensie bevestigen van het beheer van het openbaar en privé-grondgebied door een beleid ter versterking van de doorlaatbaarheid van de bodem.
- De lotsbestemming regelen van de grote eigendommen waarop geen reglementaire voorschriften van toepassing zijn om de gevaren voor versnippering en verkaveling te beperken en te omkaderen (zie kaart 1.2.08 met de betreffende eigendommen van meer dan 10 are).

2.5.3 KAART 2.5 « GROENE VERMAZING »

De kaart geeft de groene vermazing op gewestschaal weer, zoals beschreven in het GewOP.

Deze gewestelijke vermazing wordt aangevuld door de vermazing op gemeenteschaal, zoals hierboven beschreven.

Het onderscheid tussen de vermazing van gewestelijk belang en die van gemeentelijk belang stemt niet noodzakelijk overeen met het (gemeentelijk of gewestelijk) statuut van de betrokken wegen.

2.6 HET BELEID TER BEPERKING VAN POLLUTIE EN HINDER

Zowel op het vlak van de pollutie (afval) als van de energie (rijkdommen), zal de Gemeente:

- De rol van de Milieudienst versterken door deze de opdracht te geven om:
 - de interne werking van de diensten te oriënteren naar een duurzame ontwikkeling (écolabellisering, rationeel energiegebruik, bouwmaterialen HQE);
 - bedrijven en particulieren voor te lichten en hun gedrag te oriënteren via de medewerking aan alle initiatieven voor de uitbouw van een dienst voor milieuvadvisering;
- een heuse milieupolitie uitbouwen die zich zal baseren op de ordonnantie houdende het opsporen, vaststellen, vervolgen en bestrijden van milieuovertredingen en die de door die ordonnantie voorziene administratieve boetes zal gebruiken als pressiemiddelen.

Geluidshinder veroorzaakt door het luchtverkeer

De Gemeente zal **solidair zijn met de buurgemeenten** die ernstiger worden getroffen door dit probleem.

Het **veiligheidsaspect** wordt derhalve hier vermeld.

Geluidshinder veroorzaakt door het wegverkeer

De Gemeente zal alle mogelijke maatregelen nemen om:

- de snelheid van het verkeer te beperken;
- het transit/sluiptverkeer terug naar de grote verkeersassen leiden;
- het wegverkeer binnen de gemeente te matigen door verplaatsingsalternatieven aan te moedigen.

De aard van de wegbedekking van de rijvakken zal bestudeerd worden om het rolgeluid te beperken zonder het verkeer aan te moedigen om sneller te rijden.

De controle op de gelijkvormigheid van de uitrustingen (uitlaten) en de gedragingen (snelheid) zal bijzondere aandacht krijgen van de betrokken diensten.

Geluidshinder veroorzaakt door het spoorwegverkeer.

De Gemeente zal erop toezien, in het kader van elk project van de NMBS, dat het probleem van de geluidshinder wordt opgenomen, dat de buurtbewoners worden geïnformeerd en worden uitgenodigd om hun problemen te melden binnen de vereiste termijn; dat de verordeningen van de diverse hogere autoriteiten worden toegepast en, in het bijzonder, dat de inwoners worden gesteund in het kader van artikel 10 van de Gewestelijke ordonnantie van 17.07.1997 houdende de strijd tegen de geluidsoverlast in het stedelijk milieu.

2.7 HET BEHEER VAN DE NATUURLIJKE RIJKDOMMEN EN GRONDSTOFFEN

2.7.1 WATER

Water is een natuurlijke rijkdom die essentieel is voor de overleving van de mens. Het waterbeleid moet in de lijn liggen van duurzame ontwikkeling.

- De Gemeente zal de inwoners aanmoedigen tot **het behoud van de waterkwaliteit**:
 - via een informatiecampagne over niet-vervuilende huishoudelijke producten;
 - via bepalingen in de af te leveren vergunningen (groendaken, regenput, individuele waterzuiveringsinstallatie, gebruik van regenwater voor wc's, wasmachines,...)
- De Gemeente zal tijdens de bouwplaatsen toezien op de **doorlatendheid van de bodem** en een strenge controle uitvoeren op de conformiteit van de uitgevoerde werken.
- De Gemeente zal haar strijd tegen het lozen van chemische producten in het **rioolnet** aanscherpen.
- In het kader van de **intercommunalen BIWD en BrIS**, zullen de vertegenwoordigers van de Gemeente de belangen van de inwoners voor ogen houden.
- De Gemeente wenst aan te sluiten bij het gewestelijk beleid van de **blauwe vermazing** zoals in het GewOP beschreven.
- De Gemeente zal een bijzondere aandacht verlenen aan het **behoud van de vochtige gebieden en valleien** van de Zwaneweidebeek en van de Woluwe.

2.7.2 ENERGIE

- Voor de gemeentelijke gebouwen wenst de Gemeente bij een rationeel energiegebruik aan te sluiten via energiebesparingen (verwarming, verlichting) beschreven in het Ecolabel-dossier dat sinds 2000 in het kader van de door het BIM gevoerde actie werd aangevat.
- Zij zal er eveneens op toezien haar voertuigen door andere schonere voertuigen te vervangen en in de mate van het mogelijke alternatieve brandstoffen te gebruiken (LPG, elektriciteit,...)
- Zij zal voor de inwoners sensibiliseringscampagnes voeren over alternatieve energieën, thermische isolatie, energierugwinning, ... en hen aanmoedigen waterboilers op zonne-energie, regenputten,... te installeren.

2.7.3 OPENBARE NETHEID

- Het netheidsbeleid past in het kader van een samenwerking met Net-Brussel:
 - Sensibiliseringscampagne rond afvalsortering en meer in het bijzonder in de scholen om de kinderen bewust te maken van het probleem van recyclage.
 - Op de drukste plaatsen (haltes van het openbaar vervoer, openbare banken, handelsknooppunten) voldoende recyclagecontainers (kleding, glas, ...) en vuilbakken ter beschikking stellen
- De Gemeente zal erop toezien dat het wegennet regelmatig wordt gereinigd en doet terzake tegelijkertijd een beroep op de «burgerzin» van de inwoners.

- In het kader van de ordonnantie betreffende de opsporing, de vaststelling, de vervolging en de bestraffing van misdrijven inzake leefmilieu, zal de Gemeente voor alle gevallen vermeld in het Algemeen Politiereglement (APR) administratieve boetes opleggen.
- Via een ondersteuning van composteermeesters zal zelf composteren worden aangemoedigd. Zo ook zullen in de scholen composteeracties worden gevoerd. De oprichting van wijkcomposteercentra zal worden bestudeerd en privé-initiatieven ter zake zullen worden aangemoedigd.
- Het containerpark dat in samenwerking met de gemeente Oudergem werd geopend, zal als dienst aan de inwoners worden behouden.

2.8 HET VERVOER-, VERPLAATSINGS- EN PARKEERBELEID

Mobiliteit is een belangrijke inzet voor zover zij aan de kwaliteit van het leefkader en aan de gastvrijheid van de wijken bijdraagt. De intermodaliteit tussen de diverse vervoermiddelen moet het voor iedereen mogelijk maken om zich in de stad te verplaatsen.

Gaan waar men wil en wanneer men dat wil, in de beste omstandigheden en zonder het milieu en de leefkwaliteit in het gedrang te brengen.

Het mobiliteitsbeleid betreft niet enkel de inwoners van de Gemeente maar ook de pendelaars die in de Gemeente werken of het grondgebied doorkruisen om elders te gaan werken.

De Gemeente heeft met het Gewest een «mobiliteitsovereenkomst» gesloten waarbij zij zich verbindt een aantal maatregelen ter bevordering van de mobiliteit te bestuderen en door te voeren. Het «Gemeentelijk Mobiliteitsplan» is de eerste studie die hierin kadert. Een tweede studie, het «Structuurplan voor de zones 30, woonzones en voetgangerszones», vult deze eerste studie aan en zal zich onmiddellijk in concrete initiatieven vertalen. Overigens wordt eveneens een reflectie over carpooling gehouden.

2.8.1 ALGEMEEN DOELSTELLINGEN EN ACTIES

De algemene doelstelling zal erin bestaan aan iedereen de beste verplaatsingsmogelijkheden te bieden en tegelijkertijd:

- De niet-gemotoriseerde verplaatsingen te bevorderen, te beschermen en te ontwikkelen;
- Het autoverkeer in toom te houden in overeenstemming met de keuzes van de inwoners;
- De milieu-impact van het verkeer terug te dringen.

De te voeren **acties** zullen van tweeërlei aard zijn:

- permanente acties (rangschikking naar prioriteit in de tijd)
 - De snelheid op heel het gemeentelijk wegennet beperken.
 - Het welzijn en de veiligheid van de voetgangers en van de personen met beperkte mobiliteit vergroten.
 - Het transit/sluijverkeer ontmoedigen.
 - De omstandigheden voor de verplaatsingen per fiets verbeteren, het gebruik van de fiets door de inwoners, werknemers en scholieren aanmoedigen ...
 - De openbare ruimte als leefkader verbeteren (verplaatsingen, ontmoetingen, wandelingen, spelen, ...)
 - Het gebruik van het openbaar vervoer door de inwoners, werknemers en scholieren aanmoedigen.
 - De impact onder controle houden van het parkeren dat gekoppeld is aan de kantoren langs de rocade Terhulpssteenweg-Vorstlaan (Gewest).
- in de tijd bepaalde acties (resultaat gerangschikt naar prioriteit in de tijd)
 - Het interne verkeer kanaliseren langs de interwijkenwegen en de wijkverzamelwegen (in dit opzicht de organisatie van het wegennet aan de sleutelkruispunten verduidelijken).

- De «toegangen» tot de zones 30 vanaf de gewest- en interwijkenwegen inrichten om de snelheidsbeperking al van bij de toegang tot deze mazen toe te passen.
- De GFR (gewestelijke fietsroutes) aanvullen met een gemeentelijk fietsnet (GemFR).
- De omgeving van het station van Bosvoorde opnieuw aanleggen als intermodale draaischijf van het grootste belang, in samenwerking met MIVB en NMBS.
- De bediening door het openbaar vervoer versterken tussen Ukkel en Sint-Lambrechts-Woluwe via de rocade Terhulpesteenweg-Vorstlaan door een uitbreiding van de uurregeling.
- Het parkeeraanbod maximaliseren zonder grote wijzigingen aan de bestaande wegen en tegelijkertijd de andere gebruiken van de openbare ruimte behouden.

Een aantal acties zijn reeds in uitvoeringsfase.

2.8.2 HET GEMEENTELIJK MOBILITEITSPLAN

De definitie van de verschillende concrete acties die toegepast moeten worden gaat veel verder dan het algemeen kader van een gemeentelijk ontwikkelingsplan. Daarom heeft de gemeente besloten een «Gemeentelijk plan voor het Verkeer, het Parkeergedrag en de Verbetering van de Openbare Ruimtes» (Gemeentelijk Mobiliteitsplan afgekort GMP) uit te werken voor de organisatie van een duurzame mobiliteit van personen en goederen op het gemeentelijk grondgebied. De uitvoering ervan gebeurt overeenkomstig de richtlijnen vervat in de volgende pagina's. Dit plan is klaar en werd door de Gemeenteraad in 2005 goedgekeurd.

Er zal veel ruimte voorzien worden voor communicatie en participatie. De gemeentelijke overlegactoren zijn:

- de coördinator: de ontwerper werkt in samenwerking met het schepenambt voor mobiliteit;
- resourcepersonen van de diverse diensten binnen het gemeentebestuur, de parageemeentelijke VZW's en het OCMW;
- het begeleidingscomité samengesteld op basis van de «werkgroep» die reeds in het kader van de opstelling van het GemOP-ontwerp werd opgericht;
- het College van Burgemeester en Schepenen.

2.8.3 PROJECTEN EN MAATREGELEN VOOR ELKE VERPLAATSINGSWIJZE.

2.8.3.1 VERKEER VAN VOETGANGERS EN PERSONEN MET EEN BEPERKTE MOBILITEIT.

2.8.3.1.1 Doelstellingen

- de voetgangers (en de inwoners met een beperkte mobiliteit) de ruimte teruggeven waar zij recht op hebben;
- de voetgangers (en de inwoners met een beperkte mobiliteit) veilige, comfortabele en aangename trajecten aanbieden;
- de trage verplaatsingen promoten in Watermaal-Bosvoorde om de pollutieproblemen te bestrijden.

2.8.3.1.2 Gemeentelijke middelen:

1. Toezien op het behoud van een voldoende nuttige breedte voor de voetpaden:
 - bij het plaatsen van het stadsmeubilair en de bewijzering;
 - bij het inzamelen van het huisvuil.

2. Het parkeren op de voetpaden verhinderen:
 - door te voorzien in een aanvaardbaar aantal parkeerplaatsen voor de buurtbewoners;
 - door adequaat stadsmeubilair te gebruiken (paaltjes, beplantingen, ...) om het parkeren op het voetpad te verhinderen;
 - door, dat parkeren in alle situaties te beboeten;

3. Het programma verderzetten voor het herstel van de voetpaden met hoge stoepranden en sterkere repressie op de gerenoveerde plaatsen.

4. Toezien op de herstellingen die worden uitgevoerd door aanvragers en in het kader van privé-werken. De Gemeente zal erop toezien dat de voetpaden in hun oorspronkelijke staat van goede kwaliteit worden hersteld en zal tussenkomen bij een slechte uitvoering van de werken. Het gemeentelijk systeem van waarborgen verbeteren.

5. Geleidelijk maar snel uitbreidingen van de voetpaden realiseren aan de kruispunten.

6. De uitbreidingen van de voetpaden veralgemenen aan de oversteekplaatsen voor voetgangers, met verlichting van de bewegwijzering op de belangrijkste plaatsen: scholen, stations, gewestelijke verkeersassen.

7. De verhoogde oversteekplaatsen veralgemenen daar waar het verkeer een interwijkenweg of een wijkverzamelweg verlaat en een lokale weg oprijdt, en systematisch in de nabije omgeving van de scholen (vòòr EN op de toegangswegen).

8. De aanlegwerken voor de veiligheid verderzetten in de omgeving van openbare voorzieningen (zoals dat voor de scholen werd gedaan).

2.8.3.2 FIETSVERKEER (KAART 2.8.1).

2.8.3.2.1 Doelstellingen

- De fietsers de ruimte voorbehouden die hun toekomt;
- de fietsers veilige, comfortabele en aangename routes waarborgen;
- de intermodaliteit tussen de fiets en het openbaar vervoer in Watermaal-Bosvoorde bevorderen om de vervuiling terug te dringen.

Gewestelijke doelstellingen:

- de realisatie vragen van GFR nr. 16 (gewestelijke fietsroute) die voorzien is in het GewOP, met evenwel het toevoeging van het stuk Vanderveldestraat – Ooienstraat in de richting Watermaal – stadscentrum,
- de geleidelijke creatie vragen van een rocade-GFR langs de as Terhulpsesteenweg – Delleurlaan – Vorstlaan in het kader van de verlenging van lijn 94. De kruispunten overgestoken door deze fietsroute die zich op de middenberm bevindt, moeten worden beveiligd;
- blijven deelnemen aan gewestelijke initiatieven zoals «Dring dring», week van vervoering, enz.

Gemeentelijke doelstellingen:

- gemeentelijke fietsroutes creëren (GemFR):
 - die de verbinding maken tussen de 2 takken van de gewestelijke fietsroute (GFR nr. 16);
 - die prioritair toegang verschaffen tot de openbare voorzieningen en de handelscentra;
 - die profiteren van de "vlakke" radiaaltrajecten.
- de taken van het Centrum voor Verkeersveiligheid uitbreiden tot het fietsen in de gemeente. De samenwerking met de bestaande organismen zal voorrang krijgen.

2.8.3.2.2 Middelen:

Het « beperkt eenrichtingsverkeer » (BEV) tot alle eenrichtingswegen veralgemenen met uitzondering van de wegen zonder vluchtheuvels voor de fietsers.

De volgende GFR's aanleggen:

1. Station van Boondaal – Uruguaylaan – Dries – Grâtesstraat (met BEV) – Keymplein (met BEV) – Begoniastraat (met BEV) – Visserijstraat – Metro Demey.
2. Station van Boondaal – Uruguaylaan – Klokjeslaan (met BEV) – Archiefstraat (met BEV) - Elandstraat – Koloniale laan – Vander Elststraat – Wienerlaan – Nayadenlaan – Berensheide.
3. Station van Bosvoorde – Van Becelaerelaan (met BEV) - Kruisbooglaan (met BEV) – Drie Linden – Vanderswaelmenlaan – Bosduiflaan.
4. Station van Bosvoorde – Hertogendreef – Godshuisstraat – Gaailaan. (terugkeer via de Luchtschiplaan).

5. Station van Watermaal – Dries – Rode Steenstraat (met BEV) – Elandstraat – Archiefstraat (met BEV) – station van Bosvoorde.
6. Zoniënwood – Terhulpsesteenweg (met BEV) – Dewolfsstraat - Middelburgstraat.

Die GFR's zullen in het algemeen geen bijzondere aanlegwerken vereisen (afgezien van de werken die gepland zijn voor voetgangers). Ze zullen evenwel moeten worden voorzien van degelijke grondmarkeringen (doorlopende rode lijn, witte opstelstroken aan de verkeerslichten, ...) en een verlichting en een bewijzering om:

- de plaats voor de fietsers op de weg aan te duiden;
- de automobilisten te waarschuwen;
- de veranderingen van richting aan te geven.

Het stallen van fietsen organiseren door de plaatsing:

- van fietsstallingen in de omgeving van openbare voorzieningen en handelspolen;
- van wanden met Sint-Andrieskruis, die naast hun hoofdfunctie - de weg van het voetpad scheiden - een secundaire functie als fietsstalling vervullen.
- van fietsstallingen in de scholen.

Men dient er in de mate van het mogelijke voor te zorgen dat deze eveneens dienst kunnen doen als obstakels om het parkeren op de voetpaden te verhinderen.

Het gebruik van de fiets aanmoedigen:

- zich tot doelgroepen richten door middel van continue of gerichte acties als « Dring dring », « zonder auto, mobiel in de stad ».

2.8.3.3 VERPLAATSINGEN MET HET OPENBAAR VERVOER (KAART 2.8.2).

2.8.3.3.1 Het spoorwegverkeer (NMBS).

Algemene doelstelling: het spoorwegverkeer promoten ten voordele van de inwoners van Brussel, en tegelijkertijd de hinder voor de buurtbewoners verminderen:

- door een alternatief te bieden voor het gemotoriseerd pendelverkeer tussen Brussel en de grote rand;
- door het aanbod van het openbaar vervoer, in het bijzonder van het GEN-type, voor de inwoners van de Gemeente uit te breiden en te diversifiëren.

Ingeval de ondertunneling van de GEN-lijnen niet wordt verkregen, is het de bedoeling de uitvoering van het GEN ook ten behoeve van de inwoners in technisch aanvaardbare omstandigheden te bevorderen, door de hinder zo veel mogelijk te beperken (Zie het advies van het Schepencollege van 19 december 2003, in bijlage 2).

2.8.3.3.2 De MIVB

De Gemeente heeft haar steun verleend aan de definitie van het ontwerp om **het radiaaltraject via tram 94 te verlengen** en dit traject ook een "rocaderol" toe te kennen op de as Delleurlaan - Vorstlaan naar Sint-Pieters-Woluwe.

Overigens zal met de MIVB worden onderhandeld over:

- De routewijziging van lijn 41 bij de ingebruikneming van tramlijn 94, teneinde in de wijken Le Logis en Floréal een busdienst in verbinding met het centrum van Watermaal (Keymplein) en het metrostation Hermann Debroux te waarborgen.
- Het behoud van een bus om de bediening van de «Bezemhoek» in verbinding met het metrostation te waarborgen.
- De uurregeling van lijn 41 voor de avond- en weekendbediening uitbreiden.

De verbetering van de commerciële snelheid van tramlijn 94 door de invoering van een voorrangregeling voor de tram op alle kruispunten.

2.8.3.3.3 De TEC.

De rol van de TEC-lijn nr.366 (Rixensart - Elsene) moet herdacht worden om de inwoners van Waals-Brabant en Hoeilaart aan te trekken naar de NMBS-stations van lijn 161 buiten Brussel.

2.8.3.3.4 Partnership Gemeente – maatschappijen voor openbaar vervoer.

De Gemeente zal het partnership met de betrokken maatschappijen ontwikkelen om:

- de exploitatie te verbeteren (uurschema's, stiptheid,...) door de aanleg van eigen of beschermde sites;
- de lichten te beheren (eveneens met het Gewest);
- het hinderlijk parkeren te controleren;
- de complementariteit met taxi's en fietsen te organiseren;
- het comfort voor de reizigers te verbeteren (aan de haltes);
- het lokaal gebruik van de netten te bevorderen door een tarievenbeleid;
- deelnemen aan de promotie van het openbaar vervoer bij de inwoners, de scholen, de voorzieningen en de bedrijven.

2.8.3.4 AUTOVERKEER (KAART 2.8.3).

2.8.3.4.1 Verkeer.

Bij elke aanleg zal rekening worden gehouden met het streven de zwakste weggebruikers te beschermen, door toe te zien op het comfort van de voetgangers (brede voetpaden, stadsmeubilair, ...) en de fietsers (tracé van fietspaden,...).

Doelstelling 1: het net van gewestelijke wegen laten verduidelijken.

Het Gewest moet de structuur van zijn wegennet verduidelijken. Dat is een eerste manier om het verkeer over de hoofdassen te kanaliseren en het sluipverkeer in de woonwijken tegen te

gaan. De leesbaarheid van het structurerend net van de gemeente helpt de automobilist op bezoek of op doorgang om "op het goede pad" te blijven.

De richtingaanwijzingen van het gewestelijke of gemeentelijke type moeten die leesbaarheid nog versterken.

De aanleg van die tracés (met inbegrip van de verlichting die het nachtelijke beeld bepaalt) moet de visuele continuïteit ervan versterken.

Het kruispunt Terhulpsessesteenweg – Delleurlaan (station van Bosvoorde).

Dit gewestelijk kruispunt moet gestructureerd worden zonder de vlotheid van het verkeer in het gedrang te brengen, maar rekening houdend met zijn belangrijke ligging als intermodale draaischijf (trein / GEN, bus en tram).

Het kruispunt Delleurlaan –Wienerplein en A. Payfa-Fosséprezplein.

Dit kruispunt zal in het kader van het verlenging van tram 94 worden uitgevoerd.

Doelstelling 2: de wijkverzamelwegen bepalen.

De wegen die als wijkverzamelwegen worden voorgesteld, worden aangegeven op kaart 2.8.3:

- Lieveheersbeestjeslaan – Dries – Hakhoutlaan;
- Elandstraat – Koloniale laan;
- Benoidtlaan – Berensheide – Aartshertogenlaan - Tritomastraat – Herdersstaflaan;
- Aartshertogen – Brabantse-Prinselaan – Ottervangerstraat – Cedersstraat.

Het betreft hier voorstellen die in het kader van de tenuitvoerlegging van het Gemeentelijk Mobiliteitsplan moeten worden gecontroleerd.

Doelstelling 3: de nodige aanlegwerken realiseren om de snelheid op de interwijken- en de wijkverzamelwegen te beperken = de sleutelkruispunten aanleggen.

Er zal voorrang worden gegeven aan de kruispunten die gelegen zijn op de buslijnen:

lijnen 41- 95 – 96:

- aanleg van het kruispunt Waterwildlaan – Ijsvogellaan als rondpunt (GFR 16);
- aanleg van het kruispunt Waterwildlaan – Begoniastraat – Cedersstraat – Thuyastraat – Keymplein om het probleem van de leveringen voor de handel te regelen.

lijnen 95 – 41:

- aanleg van het kruispunt Ortolanenlaan – Vinkstraat – Berkenlaan – Vliegerlaan.

lijn 96:

- aanleg van het kruispunt Meikeverslaan – Ottervangerstraat– Brabantse-Prinselaan.

lijn 41:

- aanleg van de kruispunten:
 - Dries – Elandstraat;

- Dries – Rode Steenstraat..

Wat de eigenlijke wegen betreft zullen de aanlegwerken een ingenieuze combinatie zijn van onderbrekingen van de rechte lijn (bijvoorbeeld tegengesteld eenrichtingsverkeer), aswijzigingen, aanplantingen die de zichtbaarheid beperken, dwarse voetpaden, rondpunten, enz.

Doelstelling 4 : de gemotoriseerde snelheid te beperken (lokale straten)

Het betreft hier de tenuitvoerlegging van het in de opeenvolgende GewOP's uitgedrukt gewestelijk streven de gemotoriseerde snelheid tot 30 km/uur te beperken in de «lokale verkeerzones», te weten de mazen bepaald door het primaire en het interwijkenet. Het richtplan «zone 30» zal de andere prioriteiten bepalen.

Doelstelling 5 : het transitverkeer (sluipverkeer) van de pendelaars terugdringen.

Dit betreft in het bijzonder het verkeer dat de lokale verkeerzones doorkruist en in zekere zin het primaire en het interwijkenet vermijdt. Het betreft hier niet enkel de pendelaars maar eveneens een gedeelte van de inwoners van de Gemeente.

Gemeentelijke middelen:

- Invoering van eenrichtingsverkeer in tegengestelde richting met het akkoord van de betrokken buurtbewoners;
- Aanleg van verhoogde oversteekplaatsen aan het begin van de lussen op de plaatselijke wegen, vertrekkend van de interwijken- en de wijkverzamelwegen.

Ontwerp 6: *Het vrachtwagenverkeer op de niet-gewestelijke wegen tot het strikte minimum beperken*

- Installatie van een gepaste bewegwijzering.

2.8.3.4.2 Het parkeerbeleid:

Doelstelling 1: de druk van het parkeren in verband met de kantoren verminderen.

- de invoering van vervoersplannen voor de bedrijven ondersteunen, in overleg met de Gemeente;
- de verplaatsingen met het openbaar vervoer stimuleren (maatregelen om de reissnelheid te garanderen, zelfs ten koste van de snelheid van het autoverkeer) evenals het fietsverkeer;
- het gebruik van de auto ontmoedigen door de parkeermogelijkheden van lange duur voor niet-buurtbewoners te beperken en tegelijkertijd voldoende parkeergelegenheid voor de buurtbewoners in deze zones voor te behouden;
- de invoering van voorkeuroparken voor de buurtbewoners bestuderen.

Ontwerp 2: *parkeerwisseling in de handelspolen waarborgen.*

- de verplaatsingen met het openbaar vervoer aanmoedigen;
- de verplaatsingen met de fiets aanmoedigen door een aanbod van fietsstallingen dat doeltreffend over de handelspolen verspreid is;
- het gebruik van de auto door het cliënteel met het buurtleven verenigen via parkeergelegenheid van korte duur in de vorm van een overdekte parking onder het A. Payfa-Fosséprezplein.

Doelstelling 3: de parkeergelegenheid in de woonstraten optimaliseren.

- plaatselijke aanlegwerken om gevaarlijk parkeren onmogelijk te maken;
- eenrichtingsverkeer invoeren in bepaalde straten (wegen waarvan de breedte tussen 7 en 9 m bedraagt) met het akkoord van de buurtbewoners;
- prioriteit verlenen aan het comfort van voetgangers en fietsers op de lokale wegen, om het transitieverkeer en de daaraan gekoppelde parkeerdruk tegen te gaan;
- het om de twee weken beurtelings parkeren afschaffen en kiezen voor de kant waar de parkeergelegenheid optimaal is, en tegelijkertijd toezien op de veiligheid, in het bijzonder in de nabijheid van de kruispunten.

2.8.4 KAARTEN 2.8.1, 2.8.2 EN 2.8.3 8C IN VERBAND MET DE VERPLAATSINGEN

Kaart 2.8.1 « fietsersverkeer »

De inhoud van de kaart wordt beschreven in 2.8.3.2.

Kaart 2.8.2 « openbaar vervoer »

De inhoud van deze kaart wordt beschreven in 2.8.2.3.

Kaart 2.8.3 « autoverkeer »

De inhoud van deze kaart wordt beschreven in 2.8.2.4 en 2.8.2.5.

2.9 SUPRAGEMEENTELIJKE BELANGEN

2.9.1 PLATEAU VAN DE VORSTERIE

Het plateau van de Vorsterie wordt in het Gewestelijke Bestemmingsplan (GBP) grotendeels als « grondreservegebied » opgenomen, terwijl het zuidelijk gedeelte als « gebied voor sport- of vrijetijdsactiviteiten in de openlucht » wordt gedefinieerd. Dit gedeelte wordt voortaan door de Gemeente beheerd en wordt door drie gebruikers ingenomen: een rugbyclub, (2 velden en kleedkamers), een manege en een hondenschool.

Voorafgaande vaststellingen

- De Gemeente is geen vragende partij voor een bestemmingswijziging.

Eisen van de Gemeente

- Bescherming van de randen van het Zoniënwood;
- Bescherming als natuureservaat van het "ecologisch" gedeelte en van de bermen langs de Vorsterielaan, in aanmerking nemen van het NATURA 2000-programma (zie 4.1.10);
- Bestaan van een sportcentrum (GBP: gebied van collectief belang) met minstens,
 - a) twee sportvelden voor rugby;
 - b) een hondenschool;
 - c) een manegepiste in openlucht met weide;
 - d) bijbehorende uitrustingen;
- Aanleg van een promenade voor ruiters die de verschillende bestemmingsgebieden scheidt;
- Enkel toegang tot het plateau via:
 - a) het Europa-rondpunt;
 - b) Van Kermlaan.

2.9.2 HET SPOORWEGGEBIED TUSSEN DE LIJNEN 161 EN 26 (DRIEHOEK ELSENE – OUDERGEM – WATERMAAL- BOSVOORDE)

Gemeentelijk standpunt:

In het GewOP behoort de site tot het hefboomgebied « Delta »; een richtschema van gewestelijk initiatief zal de aanleg ervan bepalen; overeenkomstig het GewOP zal dit richtschema in een overstapparking voorzien .

Wanneer het Gewest zal beslissen om deze site te ontwikkelen zal de Gemeente erop toezien een nauwe samenwerking met het Gewest, de NMBS, Elsene en Oudergem tot stand te brengen.

Watermaal-Bosvoorde zal het volgende standpunt verdedigen:

- geen toegang via het grondgebied van Watermaal-Bosvoorde:
 - noch langs de Ooienstraat;
 - noch langs het Arcadenplein;
 - noch langs een eventuele tunnel die uitgeeft op de Briljantstraat;
- de ruimte op het grondgebied van de gemeente Watermaal-Bosvoorde moet "economisch rendabel zijn voor de gemeente" in een billijke verhouding tot haar oppervlakte.

De bestemming mag in geen geval:

- beperkt blijven tot een nevenbestemming, zoals parking, opslagplaats, voorgewende groene ruimte enz.
- door haar handelactiviteiten met die van het Keymplein in concurrentie treden.

2.10 OVERHEIDSBEHEER

2.10.1 HET FISCAAL EN FINANCIËEL BELEID

De algemene doelstelling bestaat erin het begrotingsevenwicht te behouden en tegelijkertijd een investeringsbeleid te voeren met inachtneming van de hierboven beschreven prioriteiten. Voor de Gemeente gaat het er dus om:

1. de invoering van moderne en doeltreffende beheersmiddelen te vervolgen (informatisering en beheer van human resources);
2. investeringsprioriteiten te bepalen door een planning van de projecten en onderhoudswerken; een systematisch beleid uitstippelen van Belgische en Europese subsidieaanvragen en partnerschappen;
3. het besparingsbeleid van de dagelijkse uitgaven voort te zetten om waarheidsgetrouwe begrotingen op te stellen die de werkelijkheid van de behoeften beter weerspiegelen;
4. alle diensten aan de bevolking verder te waarborgen zonder het belastingniveau te verhogen, wetende dat de gewestdotatie waarschijnlijk van jaar tot jaar zal blijven verminderen zonder enig vooruitzicht van verandering;
5. de mogelijkheid te bestuderen van een nauwere samenwerking met het OCMW teneinde bepaalde dienstkosten terug te dringen;
6. voor de terbeschikkingstelling van bepaalde diensten (bijvoorbeeld de inzameling van tuinvuil en grof vuil) nauwer met de buurgemeenten samen te werken;
7. actiever samen te werken aan het beheer en de controle van de VZW's en verenigingen waarvan de Gemeente deel uitmaakt;
8. de gemeentelijke fiscaliteit te herdefiniëren door het accent te leggen op belastingen die gedrag ontraden dat aanleiding geeft tot hinder (het principe van de vervuiler betaalt);

2.10.2 HET BELEID INZAKE VASTGOED

Doelstellingen

1. Het gediversifieerd aanbod van gemeentelijke huurwoningen verhogen via de bouw van woningen op de gemeentelijke bouwterreinen, en tegelijkertijd erop toezien het sociologisch evenwicht van de Gemeente te vrijwaren;
2. De goederen van de Gemeente regelmatig onderhouden en dus ook regelmatig de huurprijzen aanpassen op grond van de renovaties en de evolutie van het inkomen van de huurders;
3. Onroerende goederen aankopen die het mogelijk maken de diverse beleidslijnen die in het GemOP worden behandeld, in de praktijk te brengen;
4. het rationeel energiegebruik in de te bouwen woningen ontwikkelen.

2.10.3 HET BELEID INZAKE DE ORGANISATIE VAN DE DIENSTEN

Doelstellingen

1. De toegangsmogelijkheden tot de gemeentediensten voor het publiek behouden of zelfs verbeteren;
2. Verder werk maken van de reorganisatie van de diensten en de verbetering van hun uitrustingen om hen nog beter in staat te stellen de bestaande reglementen te doen naleven.

2.10.4 HET BELEID INZAKE DE RELATIES "GEMEENTE – BEVOLKING"

Doelstellingen

1. Een dialoogbeleid voeren door een vriendelijk onthaal in de gemeentelijke, sociale en politiediensten;
2. Het behoud en de verbetering van de participatievergaderingen "Inwoners - College", meer toegespitst op de dagelijkse problemen;
3. De verdere organisatie van vergaderingen rond specifieke punten:
 - geplande werken;
 - elektronisch stemmen;
 - specifiek problemen: gemeentelijke, gewestelijke, federale kwesties ...;
 - enz....
4. zich tot specifieke doelgroepen richten zoals:
 - de jongeren;
 - de Europese onderdanen;
 - de diverse andere gemeenschappen;
 - de bedrijfsleiders;
 - enz.
5. Het informatiebeleid verderzetten via advertentiebladen voor specifieke onderwerpen;
6. Het beleid verderzetten inzake het overleg voorafgaand aan de officiële procedure in het kader van aanlegwerken;
7. Het beleid verderzetten inzake proefperiodes (met een enquête over de resultaten) in het geval van wijzigingen van het leefkader;
8. Verder werk maken van de polemiekvrije informatie via het krantje "Het Officieel";
9. De operaties van volgend type verderzetten:
 - onthaal van (nieuwe) inwoners (gepersonaliseerd onthaal, opendeurdagen,...);
 - "zonder auto, mobiel in de stad" -dagen;
 - "dring-dring"-dagen;
10. het netwerk van straathoekwerkers en de preventiedienst uitbreiden

11. De ontwikkeling van de INTERNET-site van de Gemeente verderzetten en de mogelijkheden ervan exploiteren in het belang van de inwoners maar ook rekening houdend met de regels inzake voorzorgen, vertrouwelijkheid en veiligheid.⁷
12. De mogelijkheden benutten van boodschappen ten behoeve van de inwoners via de INFOBUS-schermen.
13. Zo snel mogelijk de gemeentediensten toegankelijk maken op afstand (Internet, gedecentraliseerde terminals enz....).
14. de mogelijkheid van een «burgerkaart» onderzoeken die voor de houder, behalve de toegang tot de diverse gemeentediensten en -uitrustingen, zal bijdragen tot een groter solidariteitsgevoel.

2.10.5 HET BELEID INZAKE DE ALGEMENE VERORDENINGEN

Doelstellingen

- De burger informeren over zijn rechten, maar ook over zijn plichten;
- Bijdragen tot de vernieuwing van de burgerschapszin en de responsabilisering (verkeer, hondenpoep, burenp Problemen, openbare netheid,...).

2.10.6 HET BELEID VOOR HET OVERLEG MET DE BUURGEMEENTEN EN ANDERE STEDELIJKE ACTOREN

Doelstellingen

1. In der minne en met consensus de onvermijdelijke problemen regelen met **de buurtgemeenten**; daarbij het wederzijds informatiebeleid en de directe contacten verderzetten en verbeteren;
2. Samenwerken met de **MIVB** met het oog op:
 - de verbetering van het comfort van de gebruikers aan de haltes;
 - een betere informatieverspreiding door uitbreiding van het informatiesysteem via elektronische kranten in de bushokjes;
 - de verbetering van de reissnelheid van bussen en trams;
 - een dekking van heel het gemeentelijk grondgebied door het openbaar vervoer, met een uurregeling die 's avonds effectieve verplaatsingsmogelijkheden biedt, in het bijzonder in de wijk van de Dries.
3. De onderhandelingen met de NMBS betreffende **het GEN** vervolgen (3de en 4de spoor op lijn 161 Brussel - Namen) inclusief het beheer van de bouwplaatsen.

⁷ Dit type van post respecteert maar te zelden de bestaande administratieve procedures wat tot disfuncties kan leiden

2.11 HET BELEID INZAKE SOLIDARITEITEN

De strijd tegen elke vorm van uitsluiting vormt een hoofdthema in elk ontwikkelingsplan dat coherent en vooruitziend wil zijn. We willen uiteraard niet de bevoegdheden minimaliseren van de Federale Staat, de Gemeenschappen en het Gewest, die elk op hun machtsniveau specifieke beleidslijnen op dit domein uitwerken, maar de Gemeente blijft niettemin een belangrijke rol vervullen in de strijd tegen de uitsluiting.

Ze doet dat met name via haar beleid inzake onderwijs, cultuur, sport (zie 2.4), huisvesting (zie 2.1), werkgelegenheid (zie 2.2), openbare ruimten...

Ook via de hierna uiteengezette beleidslijnen kan de Gemeente actief en aanvullend op de beleidslijnen van andere niveaus werken aan deze problematiek en zo haar streven concretiseren om alle processen voor het behoud van de democratie te ondersteunen.

2.11.1 HET SOCIALE LUIK

Hier zal het erom gaan een nauw overleg Gemeente / OCMW te vervolgen om enige versnippering te vermijden, hetzij van financiële middelen hetzij in termen van werkbeheer.

Meer nog dan de openbare dienst die op institutionele wijze belast is met alle acties op het domein van de sociale bijstand, moet het OCMW de motor blijven van de sociale actie op gemeentelijk niveau. Dat OCMW moet derhalve, overeenkomstig de organieke wet, verder:

- instaan voor de coördinatie van de sociale beleidslijnen van de Gemeente;
- zorgen voor een duidelijke link tussen het sociale beleid en het tewerkstellingsbeleid (zie 2.2) van :
 - het op te richten tewerkstellingshuis
 - het Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap (PWA)
 - alle andere betrokken partijen;
- haar sociale preventieve bijstandstaak versterken in overleg met alle partijen die een sociale actie ontwikkelen ter voorkoming van de uitsluiting;
- haar beleid voeren voor openheid naar het verenigingsleven toe, om aldus overlappingsen en vormen van steriele concurrentie te voorkomen en, in het algemeen belang, de reeds bestaande acties te opwaarderen met respect voor de vrijheid van handelen en van meningsuiting.

In het kader van deze coördinatie zal de Gemeente beogen de synergie tussen alle verenigingen te waarborgen en hun actie te ondersteunen.

2.11.2 GEZONDHEID EN WELZIJN

Aangezien de Gemeente het concept van « Brussel Gezond Stadsgewest » heeft onderschreven, wenst zij gezondheid te beschouwen als een toestand van lichamelijk, geestelijk en maatschappelijk welzijn in een algemene context waar economie, milieu, cultuur en solidariteit samengaan.

Gezondheid, in de lijn van het gemeentelijk beleid, buiten de gezondheidszorgen en medische handelingen, is een fundamentele inzet omdat zij het alledaagse leven van de bevolking raakt.

De reële nabijheid tussen het gemeentelijk gezag en de burgers is een troef voor het organiseren van projecten, voor de uitvoer ervan en voor het bereiken van tastbare resultaten.

De Gemeente is een gezondheidsacteur, zowel als politiek gezag maar ook als een gemeenschap van burgers. Het gaat in de eerste plaats om een geestesgesteldheid die ertoe zal leiden dat elke beslissing

van het Schepencollege en de Raad rekening zal moeten houden met de gevolgen op het vlak van gezondheid.

Om dit streven ten uitvoer te leggen heeft de Gemeente een specifiek schepenambt voor gezondheid ingesteld.

Deze verbintenis kan alleen maar tot stand komen in partnerschap met de beleidsverantwoordelijken, het verenigingsweefsel, de gezondheidsactoren en uiteraard de inwoners. Het is niet de bedoeling om nieuwe structuren op te richten maar veeleer om de bestaande structuur te benadrukken, synergieën tussen de projecten te bevorderen, samenwerkingsakkoorden te bewerkstelligen, prioriteiten te stellen.

De hele aanpak wordt door een charter geformaliseerd waardoor Watermaal-Bosvoorde zich als **eerste Brusselse Gemeente in gezondheid** zal kunnen onderscheiden.

Aanvullend hieraan heeft de Gemeente beslist om:

- een stuurcomité op te richten samengesteld uit een politieke vertegenwoordiger, een projectcoördinator, vertegenwoordigers of verantwoordelijken van gespecialiseerde instanties, en een inwoner. Parallel kan een groep deskundigen uit de medische sector voor specifieke projecten worden geraadpleegd;
- haar project bij « Brussel Gezond Stadsgewest » (BHG, 27 april 2000) en binnen het netwerk van beleidsmandatarissen « Vers des politiques communales de Santé » (Franse gemeenschap) te bepleiten;
- haar sensibiliserings- en vaccinatiecampagnes in samenwerking met het OCMW voort te zetten.

Het bestaande netwerk zal bij dit project worden betrokken en is samengesteld uit:

- een uitgebreid medisch en paramedisch netwerk van huisdokters, gezondheidsdeskundigen, apothekers, ...;
- een medisch huis; een polikliniek;
- een centrum voor gezinsplanning;
- een centrum voor geestelijke begeleiding;
- een centrum voor gezondheid;
- het OCMW;
- andere terreindeskundigen.

2.11.3 BELEID TEN BEHOEVE VAN DE PERSONEN MET BEPERKTE MOBILITEIT

De uitdrukking “personen met beperkte mobiliteit” omvat bejaarden, zwangere vrouwen, mensen met kinderwagens, kinderen, personen die moeilijkheden ondervinden om zich te verplaatsen als gevolg van een ongeval of ziekte, mensen met een mentale, visuele of - uiteraard - motorische handicap. Men kan stellen dat deze problematiek gemiddeld **tussen de 10 en 15 % van de inwoners** treft.

Doelstelling 1: de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening (GSV, titel 4) toepassen:

- op de bestaande gemeentelijke gebouwen (het Gemeentehuis met een lift uitrusten);
- op de toekomstige gemeentelijke gebouwen;
- op de openbare ruimten.

Doelstelling 2:

- het aanbod uitbreiden van voor PBM's aangepaste openbare woningen (sociale of gemeentelijke huisvesting).

Doelstelling 3:

- in samenwerking met de «Association Nationale pour le Logement des Handicapés» (ANLH) de prioritaire tenuitvoerlegging bestuderen van trajecten die de diverse gemeentelijke voorzieningen met elkaar verbinden.

2.11.4 NOORD – ZUIDSOLIDARITEIT

De Gemeente wenst bij te dragen aan een meer solidaire en rechtvaardige wereld en heeft in dit opzicht beslist om:

Doestelling 1: een Forum «Internationale Solidariteit» op te richten.

Doestelling 2: de inwoners van de gemeente voor Internationale solidariteit te sensibiliseren, via een opleidingsprogramma voor ontwikkeling in de scholen, jeugdhuizen,... op initiatief van of in samenwerking met socioculturele verenigingen.

Doestelling 3: te strijden voor het respect van de mensenrechten in de wereld, door verenigingen te ondersteunen zoals « Amnesty International », « Ligue des Droits de l'Homme », « Wereldwinkels – OXFAM », « 11.11.11 ».

Doestelling 4: de aankoop door de gemeente- en parageemeentediensten van voedingswaren afkomstig van eerlijke handel te verruimen .

Doestelling 5: uitwisselingen met zuidelijke landen aan te moedigen en te ondersteunen, in het bijzonder op de gebieden van cultuur en opleiding.

Doestelling 6: een specifieke begroting toe te wijzen voor de tenuitvoerlegging van het gemeentelijk beleid van Internationale solidariteit.

2.12 HET BELEID INZAKE CULTUUR EN TOERISME

2.12.1 CULTUUR

2.12.1.1 DE GROOTSTEDELIJKE DIMENSIE

De cultuur van grootstedelijke dimensie is nauwelijks aanwezig in Watermaal-Bosvoorde, afgezien van enkele evenementen die worden georganiseerd door de Espace Delvaux, de galerij Verhaeren, de "Fondation européenne de la sculpture" of het "Théâtre du Méridien".

Doelstelling: het architecturaal en natuurlijk erfgoed opwaarderen in een buitengemeentelijk perspectief:

- door deelname aan de open monumentendagen;
- door deelname aan « Watermaal-Bosvoorde ma découverte »;
- door thematische parcours uit te stippelen met adequate bewegwijzering.

2.12.1.2 DE LOKALE DIMENSIE

Deze onontbeerlijke buurt-dimensie werd reeds geëvoceerd in de beleidslijnen inzake huisvesting, bevolking en voorzieningen. Ze is ook van belang op het culturele domein.

Doelstelling 1: de toegang tot cultuur en sport tot een zo groot mogelijk publiek uitbreiden:

- door de ontwikkeling van de cultuur-cheques en sport-cheques via het VZW « Article 27 »;

Doelstelling 2: het verenigende potentieel van La Vénérie en van WABO vergroten.

Doelstelling 3: het station van Watermaal gebruiken voor een sociaal-cultureel ontwerp.

Doelstelling 4: verdergaan met de installatie van moderne kunstwerken (vooral van lokale kunstenaars)

- op de openbare plaatsen;
- langs de parcours die worden uitgestippeld op het gemeentelijk grondgebied.

Doelstelling 5: een kruisgewijze samenwerking bewerkstelligen met de International School of Brussels (ISB).

- door de uitwisseling van potentialiteiten op taalkundig vlak;
- door de terbeschikkingstelling van lokalen; ...

2.12.2 TOERISME

Het bestaande bebouwde en natuurlijke patrimonium vormt een kader dat zeer geschikt is voor het onthaal van toeristische activiteiten die in overeenstemming zijn met het residentiële karakter.

Doelstelling 1: kennis over de Gemeente bevorderen

Deze promotie stelt de tuinvijken op de voorgrond, draait films met het gemeentelijk erfgoed als decor, stelt nieuwe postkaarten op, neemt deel aan « Watermaal Bosvoorde ma découverte », « parcours d'artistes »,...

Doelstelling 2: het gebruik van het Zoniënwoud aanmoedigen.

In het kader van dit doel moeten de toegangen tot het woud systematisch beter aangegeven worden met een specifieke signalisatie, vooral de toegangen in de buurt van een lijn van het openbaar vervoer of van een parking.

Doelstelling 3: deelnemen aan de promotie van de onthaalformule "bij de inwoners".

2.12.3 VERBROEDERINGEN

Watermaal-Bosvoorde is sinds 1959 met Chantilly en sinds 1988 met Annan verbroederd.

Het gaat erom op alle gebied uitwisselingen tussen de inwoners te bevorderen om via een groter onderling begrip het levend gevoel van Europese broederlijkheid te ontwikkelen.

Contacten vermenigvuldigen, ontmoetingen tussen de inwoners aanmoedigen, de dynamische deelname van lokale groeperingen bevorderen, de opening tot andere culturen via een «Verbroederingscomité» stimuleren.

Naar het voorbeeld van het partnerschap met Boedapest XII zal de Gemeente de uitwisseling met andere Europese gemeenten aanmoedigen.

2.13 HET BELEID INZAKE VEILIGHEID EN PREVENTIE

2.13.1 DE ROL VAN DE NIEUWE LOKALE POLITIE

Sinds het ontstaan van België, vormden drie grote korpsen het belangrijkste deel van de bevoegdheden van de politie: de rijkswacht, de nationale politie die onder toezicht van de Minister van Binnenlandse Zaken staat, de gerechtelijke politie die belast is met de ondervragingen onder leiding van de Procureurs des Konings en de gemeentelijke politiediensten onder leiding van de Burgemeesters. Het is sindsdien dan ook besloten de organisatie van de politie grondig te herzien, deze hervorming wordt op 1 januari 2002 van kracht.

Nu, is de politie op twee niveaus gestructureerd: de federale politie en de lokale politiediensten.

De federale politie zal de voormalige rijkswachten en de gerechtelijke politie, alsook verschillende minder belangrijke korpsen omvatten, terwijl de voormalige gemeentelijk politie de zonale lokale politie zal vormen.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is onderverdeeld in zes zones. De zone Ukkel - Oudergem - Watermaal-Bosvoorde telt 130.000 inwoners (Ukkel: 75.000, Oudergem: 30.000, Watermaal-Bosvoorde: 25.000). De zone telt een politie-effectief van +/- 450 leden.

Deze politie zal onder leiding van het Politiecollege staan dat samengesteld is uit de drie Burgemeesters van de gemeentes van de zone. een politieraad met 24 leden, die samengesteld is uit de gemeenteraadsleden afgevaardigd door de drie gemeenten, zal wat de politiezaken betreft de rol spelen die vroeger de gemeenteraden toebehoorde. Iedere politiezone heeft een korpschef aan zijn hoofd.

Het bestuur van de zone is in Ukkel gevestigd, maar de diensten die in rechtstreeks contact staan met de bevolking blijven in elke gemeente.

Het budget wordt gedeeltelijk gedekt door een federale dotatie, en de rest wordt betaald door de gemeentes zelf volgens verschillende criteria.

De lokale politie zal vooral een nabijheidspolitie moeten zijn. Ten eerste zal er in elke gemeente een bereikbare permanentie moeten gegarandeerd worden. In dit opzicht zal Watermaal-Bosvoorde een politiecommissariaat handhaven dat een permanentie van 24/24 uur waarborgt (bouw van een nieuw commissariaat). Het gevoerde beleid wordt in het zonaal veiligheidsplan bepaald, onder meer:

- de bevolking gerust te stellen,
- preventief te handelen,
- de kleine delinquentie te voorkomen,
- te dialogeren met de bevolking,
- de uitgangen van de scholen te bewaken,
- het onwettig parkeren terug te dringen (met gewestelijke maatregelen),
- het politiereglement te laten naleven (diverse vormen van hinder, lawaai, netheid).

De lokale politie zal de bevoorrechte gesprekspartner van de burgers moeten zijn om hun dagelijkse veiligheid te kunnen verzekeren.

2.13.2 BUURTJUSTITIE EN DE BEGELEIDINGSDIENST VOOR ALTERNATIEVE GERECHTELIJKE MAATREGELEN (BAGM)

Deze dienst is in het kader van een overeenkomst met de FOD Justitie, op initiatief van de Gemeente ontstaan. De doelstellingen zullen erin bestaan:

- **de BAGM te steunen in een streven personen te «hersocialiseren» die een misdrijf hebben begaan:** soepelheid van de uurroosters en bewegingsvrijheid voor het personeel van de BAGM, logistieke ondersteuning van de gemeentediensten, systematische samenwerking en bijdrage van de BAGM aan culturele en sportprojecten van de Gemeente.

- **de gemeentediensten en het verenigingsweefsel bij deze uitdaging te betrekken.** De samenwerking van het verenigingsweefsel en van de gemeentediensten als plaats voor mogelijke dienstverleningen voor personen die een misdrijf hebben begaan, vertegenwoordigt de belangrijkste steun van de Gemeente aan de BAGM.

De integratie van de BAGM in de diverse gemeentediensten en in de perifere VZW's veronderstelt veelvuldige contacten en uitwisselingen tussen de coördinatrice van de BAGM en de diverse verantwoordelijken van de voornoemde diensten. Behalve met de verantwoordelijken van deze diverse diensten is het even belangrijk met de teams van terreinwerkers die de dienstverlening concreet ondersteunen veelvuldige uitwisselingen te onderhouden.

Goede interpersoonlijke relaties bevorderen de adequatie tussen de dienstverlener en de plaatsen waar hij zijn diensten levert. Deze adequatie is de belangrijkste factor die de dienstverlener en de plaatsen waar hij zijn diensten levert zal toelaten een positieve balans uit deze ervaring te trekken.

- **initiatieven te ontwikkelen die beogen aanvullende middelen te bieden voor de socioprofessionele herinschakeling van de dienstverlener.** Dankzij de werving van een opleider informatica binnen de BAGM en de terbeschikkingstelling van een opleidingszaal met aangepaste apparatuur, kunnen de dienstverleners die dit wensen opleidingen volgen die hen in staat stellen kennis in informatica te verwerven of zich te perfectioneren.

Deze opleidingen gaan meestal gepaard met stages of praktische oefeningen in de diverse gemeentediensten (coderen, tikwerk, tekstopmaak, Internet, ...).

Dankzij de renovatie van de opleidingszaal door de Gemeente kan de oorspronkelijke cursus worden uitgebreid en performante en moderne middelen ter beschikking worden gesteld zoals Internet, het bouwen van websites, grafische programma's,...

- **in de betrokken diensten tussen de beambte en zijn occasionele «werkgever» een vertrouwensklimaat te vestigen.** Het vertrouwen moet zich in de eerste plaats vestigen tussen de BAGM en de plaatsen waar de dienstverlening plaatsvindt teneinde een positief apriori te bewerkstelligen. De aanwezigheid van de BAGM in het veld, haar deelname aan de diverse overlegplatformen (geestelijke gezondheid, jeugd,...), aan diverse socioculturele en educatieve projecten, het belang toegekend aan de netwerkactiviteiten, ... biedt haar de mogelijkheid om gekend en ... erkend te zijn.

De verantwoordelijken van de plaatsen waar de diensten worden geleverd moeten er zeker van kunnen zijn dat de persoon die in hun dienst komt werken voldoende werd geïnformeerd, dat zij steeds de mogelijkheid hebben om een dienstverlening te weigeren, dat zij tijdens de hele duur van de dienstverlening indien nodig zullen worden gehoord en ondersteund.

Wanneer de dienstverlening probleemloos verloopt komt de BAGM slechts tussen wanneer de procedure dit vereist en laat het dagelijkse beheer van de dienstverlening over aan de plaats

waar de diensten worden geleverd. De BAGM stelt zich tot principe niet in de organisatie van de betrokken diensten tussen te komen.

Dankzij dit eerste vertrouwensstadium kunnen de betrekkingen tussen de plaatsen waar de diensten worden geleverd en de dienstverlener zich adequaat ontwikkelen en kan iedereen er een positieve ervaring uit trekken.

- **het gebruik van de dienstverlening te opwaarderen.** Door aan beide partijen (dienstverlener en de plaatsen waar de diensten worden geleverd) de respectieve balansen van hun ervaringen te overhandigen kan men bijdragen aan de opwaardering van het werk van algemeen belang. Deze balans zal positief zijn mits de dienstverlener door de BAGM wel degelijk upstream wordt georiënteerd, en daarvoor eveneens door de justitiële actoren (magistraten, justitieassistenten, bemiddelaars,...). Dit veronderstelt een bevordering van de netwerkactiviteiten op alle niveaus.

Wat de bemiddeling en de oriëntatie naar gespecialiseerde diensten betreft, nemen andere actoren een meer specifieke plaats in (bemiddelingsdiensten en justitieassistenten). De BAGM zal dan, eerder dan een actieve rol, meer een advies- of interpellatiefunctie vervullen.

2.13.3 HET PREVENTIECONTRACT

Om zich naar de nieuwe bepalingen van de politiehervorming te schikken heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest beslist om alle middelen die inzake veiligheid ter beschikking van de Gemeenten worden gesteld, op preventieprojecten toe te spitsen. Dit geïntegreerd en algemeen preventiebeleid dat oorspronkelijk enkel voor de Gemeenten in het centrum van de stad was voorbehouden, strekt zich voortaan over heel het gewestelijk grondgebied uit.

De opvatting van de preventiecontracten heeft sinds het ontstaan van de 6 zones van de Brusselse politie namelijk een ingrijpende wijziging ondergaan. Een coherent preventiebeleid moest hiermee dus ook rekening houden en bijgevolg voor heel het gewestelijk grondgebied worden ontwikkeld. Zo komt het dat 9 extra gemeenten - waaronder Watermaal-Bosvoorde - sinds 2002 - een preventiecontract genieten .

Het preventiecontract heeft **Watermaal-Bosvoorde** in de mogelijkheid gesteld een preventieambtenaar, een sociale bemiddelaar en twee straathoekwerkers aan te werven.

De gemeente heeft het beheer van dit contract aan een parageemeentelijk VZW toevertrouwd, namelijk «Watermaal-Bosvoorde in Open Lucht ».

Het Gewest heeft de Burgemeester als **manager van het contract** aangesteld.

Het **opvolgingscomité** is samengesteld uit vertegenwoordigers van het Gewest, de Burgemeester (Manager van het Preventiecontract), de administratieve verantwoordelijke van de VZW « Watermaal-Bosvoorde in Open Lucht », de preventieambtenaar en de verantwoordelijke Commissaris van de lokale politie van Watermaal-Bosvoorde).

2.13.4 DE STRAATHOEKWERKERS

De algemene doelstellingen op korte termijn bestaan erin bij de jongeren gekend te zijn en hun een luisterend oor te bieden. Op langere termijn moet zich een klimaat van onderling vertrouwen vestigen om op die manier de jongeren in staat te stellen over hun problemen te praten, ze zo zelfstandig mogelijk te maken, hun respect bij te brengen, hen van hun burgerschap bewust te maken, banden tussen generaties te bevorderen, rekening te houden met de «andere» in zijn diversiteit.

2.13.5 DE BEMIDDELINGSDIENST

Bemiddeling is een proces dat sneller en eenvoudiger is dan de gerechtelijke procedure. Zij biedt personen die met moeilijkheden worden geconfronteerd de mogelijkheid om gehoord en ondersteund te worden zodanig dat zij ten opzichte van hun probleem vooruit kunnen.

Het betreft een vrijwillig proces. De partijen verbinden er zich vrij toe om samen na te denken met de bedoeling oplossingen te vinden. De bemiddelaar is een derde onpartijdige persoon. Hij helpt de personen die met elkaar in conflict komen oplossingen te vinden die voor alle partijen aanvaardbaar zijn.

Tijdens de eerste ontmoeting antwoorden de bemiddelaars op vragen en op eventuele angsten en wantrouwen. Indien de bemiddeling aan de verwachtingen beantwoordt stemmen de partijen in om het proces te verder te zetten. In tegengesteld geval zullen de bemiddelaars andere mogelijkheden overwegen. Meestal eindigt de bemiddeling met een mondeling of eventueel een schriftelijk akkoord dat door de partijen wordt ondertekend. Deze dienst richt zich tot de gemeentelijke bevolking en is gratis. Hij is vooral interpersoonlijk georiënteerd met twee essentiële interventiekaders: de **wijkbemiddeling** en de **intrafamiliale bemiddeling**:

- de **wijkbemiddeling** is bedoeld voor geschillen tussen burens, herhaaldelijk nachtlawaai, overlastproblemen...
- de **intrafamiliale bemiddeling** is bedoeld voor personen die ten opzichte van hun gezin met vragen en moeilijkheden worden geconfronteerd. Bijvoorbeeld ouders in confrontatie met hun adolescent in moeilijkheden, adolescenten in conflict met hun ouders, een probleem van gezagsrecht over kinderen van gescheiden ouders,...

De Gemeente drukt haar wens uit om haar bemiddelingsdienst te behouden.

3 DE ALGEMENE AANLEGMAATREGELLEN

3.1 DE VOORNAAMSTE ORIËNTATIES INZAKE GRONDBESTEMMING

De voornaamste oriëntaties zullen beschreven worden van west naar oost, in zekere zin in overeenstemming met de chronologie van de urbanisatie. De belangrijkste punten worden op kaart 3.1. weergegeven.

De plaatsen of sites mogen niet beschouwd worden als “wijken” of strikt gedefinieerde geografische entiteiten. Ze kunnen eventueel elkaar overlappen, aan elkaar grenzen, al dan niet precies bepaald zijn... Ze bestrijken niet het hele gemeentelijke grondgebied, maar dit betekent ook niet dat de Gemeente buiten die plaatsen helemaal niet actief zal zijn. Ze stemmen overeen met territoriale entiteiten waarvoor **specifieke** evoluties wenselijk zijn. De **algemene** evoluties - zoals bijvoorbeeld de systematische inrichting van de omgeving van de scholen - worden niet hier weergegeven.

3.1.1 DE WIJKEN TEN WESTEN VAN LIJN 161 EN HET NOORDEN VAN DE GEMEENTE TOT AAN DE TUINWIJKEN

- Deze wijken behouden hun **dominante residentiële karakter**, maar met een versterking van een zekere gemengdheid, onder meer wat voorzieningen en handel betreft. Maar de Gemeente moet **de verscheidenheid van het woningaanbod bevorderen** op de laatste bouwgronden die ze in haar bezit heeft. (12)
- De **centraliteit van de historische kern van Watermaal** zal versterkt worden door de aanleg van een **tweede GEN-halte (Arcadenhalte)** op lijn 26 (17). Voor de voetgangersverbindingen is de aanleg van een rechtstreekse ondergrondse toegang tot het GEN-station van Watermaal vanaf de Winterkoninkjestraat (4) prioritair opdat de bedieningen van het GEN een weerslag zouden hebben op de economische vitaliteit van het Keymplein.
- Het GEN-net zal de bediening van het openbaar vervoer in de woonwijken verbeteren, maar kan op termijn ook bijdragen tot de ontwikkeling van dit gedeelte van de gemeente door:
 - de **groei van de handelsactiviteit op het Keymplein** (2) en in de richting van de Visélaan en de Terkamerenboslaan (5);
 - de **ontwikkeling van kantoren** in de zone tussen Delta, de Triomflaan en de lijnen 26 en 161 (14). Aangezien deze perimeter grotendeels op het grondgebied van Oudergem gelegen is (waar men al van nieuwe kantoor- en woningprojecten spreekt) en met het oog op een

coherente inrichting van het hele landschap, zou een intercommunaal ontwikkelingsschema⁸ moeten worden uitgewerkt. In zo'n schema moet dan rekening worden gehouden met de wil van de Gemeente om de rust in de omliggende wijken te handhaven en die te beschermen tegen het transitverkeer dat een dergelijk project onvermijdelijk met zich mee zal brengen: de toegang tot de zone mag enkel bewerkstelligd worden via de nabij liggende "grootstedelijke wegen", zijnde de E411 en de Triomflaan (Oefenterrein);

- een **betere toegankelijkheid voor de voetgangers**, van de grote groene zone van de **Reigerbosvallei** en het **sportcomplex van de Drie Linden** (11).
- Er werd indertijd een BBP-schets "zone 13" gemaakt voor de zone rond het station van Watermaal; die zou verder uitgewerkt moeten worden in het licht van de belangen die gekoppeld zijn aan de ontwikkeling van de GEN-halte (16) en de NMBS-terreinen. Maar de perimeter die destijds werd voorgesteld zal beperkt worden tot de perimeter Pleisterplaatsstraat - Terkamerenboslaan - Visélaan - Vanderveldestraat (oneven kant) - gemeentegrens - lijn 26 en lijn 161 - Windbreukweg – Kriekebomenstraat.
- Het eigenlijk **station van Watermaal** (8) zal hoofdzakelijk voor socioculturele activiteiten worden herbestemd. Om de plaats te beveiligen zal er huisvesting worden aangelegd.
- Het uitgestrekte **sport- en recreatiegebied** (11) in het noorden van de gemeente zal beheerd moeten worden als een geheel perspectief. Het hoofdterrein van het stadion zal worden behouden in zijn huidige staat (put met tribunevormige hellingen, en het gebruik van de ruimte onder de tribunes zal bestudeerd worden om er eventueel **overdekte sportinfrastructuren** te creëren.
- **De Tecoignehoeve** (9): de Gemeente zal erop toezien dat het rehabilitatie met inachtneming van zijn parimoniale waarde tot stand komt. (Lastenkohier)

3.1.2 HET ZUIDELIJK GEDEELTE VAN DE GEMEENTE ROND HET CENTRUM VAN BOSVOORDE, DE HEILIGENBORRE EN HET VORSTERIEPLATEAU

- Voor het **historisch centrum van Bosvoorde** - Gilsonplein, Wienerplein en A. Payfa-Fosséprezplein, Middelburgstraat en Jachtstraat - (4), zal de actie voornamelijk de globale heraanleg van de openbare ruimte behelzen, vertrekkend van het huidige project voor het nieuwe politiecommissariaat en van de heraanleg - door het Gewest - van de as Delleurlaan - Vorstlaan. Die interventies moeten:
 - de structuur van de openbare ruimte verduidelijken,
 - de voetgangers en fietsersverbindingen aan weerszijden van de Vorstlaan verbeteren,
 - voorzien in de organisatie van buitenevenementen.Zo'n infrastructuur volstaat weliswaar niet, maar is een noodzaak voor de vitaliteit van de handelskern (1).
- De **barrière** die wordt gevormd door de **Vorstlaan** (6) moet verkleind worden. Bij de aan de gang zijnde besprekingen met het Gewest, ter gelegenheid van het project ter verlenging van tram 94 naar Oudergem, wordt rekening gehouden met deze betrachting. Voor die as zal een nieuwe verdeling tussen de gebruikers moeten worden gemaakt:

⁸ Conformément au PRD, qui prévoit un tel plan pour définir l'aménagement des zones leviers.

- door de ruimte voor de auto's in te perken ten voordele van een eigen baan voor het openbaar vervoer, voetpaden en fietspaden,
- door voorrang te geven aan de oversteekplaatsen voor voetgangers ter hoogte van de haltes van het openbaar vervoer.

Formeel zou het plechtstatige karakter van de laan, een weg die is opgenomen in de gewestelijke groene vermazing, opgewaardeerd moeten worden.

- In het kader van het NMBS-project van de uitbreiding tot vier sporen van lijn 161 met het oog op de uitvoering van het toekomstig GEN-netwerk, zou het **station van Bosvoorde** (15) ten noorden van de Terhulpsesteenweg worden verplaatst. Zo zou het station voor de buurtwijken gemakkelijker toegankelijk zijn. Om de rust van de plaats te vrijwaren moeten de installaties met een vloerplaat worden bedekt waar gastvrije voorzieningen zullen worden ingericht (speelruimten, moestuinen,...). Aanvullend moet aan het uiteinde van deze vloerplaat een voetgangersverbinding tussen de Cicindèlessquare en de Kruisbooglaan worden aangelegd.
- Wat het erfgoed betreft zal de huidige gemeentelijke zonale verordening, als gevolg van de bescherming van **de tuinwijken "Le Logis" en "Floreal"** als landschap, aangevuld worden om een beheersplan voor het gehele landschap te worden.
- Wat het **kasteel Charle-Albert** (10) betreft, herinnert de Gemeente eraan dat ze fel gekant is tegen de plannen om op die site een kantorencomplex te bouwen dat de beschikbare oppervlakten in het kasteel zelf overschrijdt. Hiermee moet bij de opstelling van het GBP dat de bestemming van dit "Gebied van Gewestelijk Belang" (GGB) zal verduidelijken, rekening worden gehouden.
- Indien de bestemming van het **Vorsterieplateau** (13) als grondreservegebied opgeheven zou worden door het Gewest⁹, zal de Gemeente haar standpunt in dat verband onderstrepen. De algemene plannen die werden ontwikkeld op de BBP-schetsen blijven gelden, zijnde de ontwikkeling van middenklassewoningen rond een grote groene ruimte die borg staat voor het behoud van de ecologische kwaliteit van het landschap. De sportactiviteiten die er nu aanwezig zijn, dienen te worden bevestigd. Maar de plannen voor een treinhalte lijken niet zo noodzakelijk meer, gezien het geringe potentiële klantenvolume. De verplaatsing van de terminus van de bus zou daarentegen wel bestudeerd moeten worden.
- Het BBP "**Bezemhoek**" wordt momenteel gewijzigd. De stedenbouwkundige kenmerken (bestemming, gabarieten) van de laatste bouwgronden, zijnde de punt van de Terhulpsesteenweg en de percelen op de Vorsterielaan tegenover de Internationale School, zouden herzien moeten worden om ze beter af te stemmen op de veiligheidsregels (brandweer) en de rendabiliteitscriteria. Gezien de dichtheid van het bouwweefsel zou bijzondere zorg moeten worden besteed aan de openbare ruimte: de kwaliteit van het stadsmeubilair, maar ook de opwaardering van de openbare pleinen (Rik Woutersplein) en de binnenterreinen van de huizenblokken (huizenblok Heiligenborre).

Het BUV heeft aan de structurerende ruimte van de Vorsterielaan (7) verbouwingswerken uitgevoerd, maar is daarbij niet aan alle wensen van de Gemeente tegemoetgekomen. Het terugdringen van het hinderlijk verkeer op de laterale wegen moet worden vervolgd.

⁹ Hoewel het statuut van grondreservegebied, dat werd gedefinieerd in het Gewestplan, geldig blijft in het GBP.

3.1.3 DE HANDELSPOLEN

De twee polen van het **historisch centrum van Bosvoorde** (1) en van het **Keymplein** (2) moeten ondersteund worden aan de hand van specifieke maatregelen.

- In het historisch centrum van Bosvoorde:
 - Heropleving van het Wienerplein (te bekomen van het Gewest, in het kader van het verlenging van tram 94);
 - Hereniging met de kern "Minister";
 - Verbetering van de verbinding tussen de commerciële gedeelten, de toekomstige burgerpool en het openbaar vervoer.
- Keymplein: de interventies van de Gemeente zullen erop gericht zijn om het aantrekkelijke karakter van de pool te vergroten vanaf het station van Watermaal et du GEN; de huidige aanleg moet op niveau van het stadsmeubilair in een geest van gastvrijheid, wandeling en ontspanning worden verbeterd.
- De handelspool van de **Aartshertogenlaan** (3) verdient een inspanning inzake de aanleg van de openbare ruimte, met een mobilisatie van de achteruitbouwzones.

3.2 ALGEMENE GEVOLGEN OP HET VERORDENENDE VLAK

Parkeergelegenheid op de weg

In het algemeen moet het parkeren van de buurtbewoners voorrang krijgen op dat van de andere gebruikers die langs de weg parkeren. Er moeten evenwel bijzondere regels worden gestipuleerd voor de omgevingen van de handelskernen. Deze maatregelen maken deel uit van het Gemeentelijk Mobiliteitsplan (GMP).

De gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening (GemSV)

Uitgezonderd tegenstrijdige bepalingen in de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening, zal de Dienst Urbanisme de mogelijkheid onderzoeken om de gemeentelijke verordening te wijzigen met het oog op een grotere tegemoetkoming aan de gemeentelijke doelstellingen, onder meer inzake de bescherming van de binnenterreinen van huizenblokken en achteruitbouwstroken, het gebruik van duurzame materialen, de kwaliteit van het stadsmeubilair, de stedenbouwkundige lasten, het beheer van de werken (fasering en bankgaranties),...

3.3 DE OP TE HEFFEN, TE WIJZIGEN OF OP TE MAKEN BBP'S

3.3.1 DE GEDEELTELIJK OP TE HEFFEN OF TE WIJZIGEN BBP'S

Een BBP kan gewijzigd worden om bestemmingsredenen, maar ook om redenen in verband met bouwafmetingen, inplanting enz., ... en meer algemeen als het niet voldoet aan het GemOP.

Naast de Gemeente-intenties is er ook het GBP dat alle voorschriften heeft geschorst die tegen zijn bepalingen ingaan; dit punt betreft in verschillende mate alle BBP's van de Gemeente. Deze rechtmatigheid beperkt zich evenwel tot de bestemmingen.

De gemeente zou snel al zijn BBP's in regel moeten brengen. Dit is een enorm werk dat alleen uitgevoerd kan worden met de materiële hulp van het Gewest. Zoniet, dan kan de gemeente alleen maar handelen in functie van concrete gevallen waarmee zij geconfronteerd wordt.

Onderstaande tabel geeft de voorlopige, eerste oriëntaties die nog bevestigd moeten worden door een grondige studie. De verschillende genoemde BBP's worden gesitueerd op kaart 3.3.

BROH	WB	Benaming	KB/BBHR	Voorlopig commentaar, bij te werken na de definitieve goedkeuring van het GBP
23	1	Vorstlaan Oost / zuidelijk gedeelte Gebied 1	18-03-1993	Het GBP neemt in grote lijnen de intenties van het BBP over, maar situeert de toekomstige bebouwing strikt in een woongebied. De dichtheid en het profiel van de woningen in de gebieden met massaschommelingen moeten opnieuw worden geraamd, onder meer rekening houdend met een verkaveling op de grootste huizenblok van de perimeter en met de bescherming van de landelijke omgeving van het gebied. BBP te wijzigen.
25	2	sector: Bezemhoek Gebied 2	08-02-1989	Het GBP neemt in grote lijnen de intenties van het BBP over. De tenuitvoerlegging van het plan heeft uitgewezen dat sommige bepalingen hetzij obsoleet zijn hetzij een belemmering vormen voor het gemengd karakter van de functies. Wat het uiterste zuiden betreft, daar waar de realisatie van een hotel mogelijk is, zijn een grotere openheid voor andere functies en meer vrijheid inzake vestiging en bouwafmetingen noodzakelijk, de inrichtingen aan het wegnemen voor de ingang van de stad in aanmerking genomen. Wat de gemengdheid betreft, zouden de voorschriften deels gewijzigd kunnen worden om meer openheid voor de gemengdheid van de wijk te bewerkstelligen (handel, ambachten), onder meer door het hergebruik van bestaande gebouwen binnen de huizenblokken. De voorzien bouwfrenten op de Vorsterielaan , tussen de Heiligenborre en de Middelburgstraat (kant Terhulpesteenweg), zouden tegelijkertijd herzien kunnen worden in het licht van de gerealiseerde wegenwerken, en prioritair aan economische activiteiten worden voorbehouden. Het BBP werd in 2005 in herziening gesteld.
26	2	sector: vijvers van Bosvoorde Gebied 2	21-02-1989	Het GBP neemt in grote lijnen de intenties van het BBP over. De bepalingen van het BBP betreffende de villa's van de Delleurlaan bieden evenwel een aanzienlijke verhoging van de kantooroppervlakte voor elke villa die niet aan de bepalingen van het GewBP voldoen.

				De ontwikkeling van de infrastructuur van de International School of Brussels werd gedeeltelijk opgelost door een wijziging van de zonering in het GewBP. BBP te wijzigen.
20	4	Vorstlaan west Gebied 4	18-03-1993	Het GBP neemt in grote lijnen de intenties van het BBP over en meer in het bijzonder de vestiging van kantoren gelegen aan de Vorstlaan.
9	6	Terhulpesteen weg / Van Becelaerelaan Gebied 6	08-02-1989	Gebied 3, 3bis, 8, 9, 11 en 12: bescherming van de stedelijke en architecturale kwaliteiten (BBP van bescherming). Te zien met de GemSV die een beschermingskader bepaalt. Wat het perceel van het station van Bosvoorde betreft, zal in het kader van de bepaling van een nieuw GEN-station van Bosvoorde (verplaatsing naar het noorden, uitbreiding tot 4 sporen), een wijziging van het BBP nodig zijn.
27	10	Reigerbosvallei Gebied 10	01-04-1993	Het GBP neemt in grote lijnen de intenties van het BBP over. Met de ontwikkeling van de aanleg van het «Reigerbospark» zijn sommige bepalingen evenwel obsoleet geworden (onder meer de aanleg van toegangen tot het park). BBP te wijzigen

3.3.2 DE BBP'S TER STUDIE

Twaalf BBP's, waarvan de perimeters zijn weergegeven op kaart 3, worden momenteel beschouwd als BBP's ter studie. Sommige van deze studies zijn evenwel al sinds lang stopgezet.

BBP's waarvan de studie opgegeven moet worden

BROH	WB	Ligging	Commentaar
(-)	Gebied 3	Hertogendreef - zuidelijk gedeelte	De studie van dit BBP werd gestart in 1983 en voorzag in een aanleg die hoofdzakelijk beperkt was tot het behoud van de bestaande toestand. Vandaag is hier geen BBP meer nodig.
(-)	Gebied 3 bis	Hertogendreef - noordelijk gedeelte	De schets voorzag in de aanleg van nieuwe wegen naar een binnenterrein. Dat project is evenwel zinloos geworden, aangezien de eigendommen in kwestie werden gesaneerd.
(-)	Gebied 5	Middelburgstraat	De wijk van de Middelburgstraat lijkt niet langer de druk te ondervinden die de snelle invoeging van een BBP kon verantwoorden; maar de complexiteit van de situaties zou wel de herneming en voltooiing van dat BBP verantwoorden.
(-)	Gebied 8	"Ville et Forêt" - Elandstraat	De maatschappij "Ville et Forêt" realiseerde de gebouwen waarvan het project aanvankelijk een BBP leek te verantwoorden.
(30)	Gebied 9	Konijnenwarande straat, Piepelingenstraat, Drie Linden	De studie voorzag in een aanleg die zich hoofdzakelijk beperkte tot het behoud van de bestaande toestand. Vandaag is hier geen BBP meer nodig.
(-)	Gebied 11	Kwartellaan / Berensheide / Aartshertogen	Er werd een verkaveling goedgekeurd voor een gedeelte van het voorziene BBP. Het project van de Gemeente om in het kader van een stedenbouwkundig attest op deze terreinen een kribbe en woningen te ontwikkelen, vertegenwoordigt een voldoende kader om de ontwikkeling van het gebied vast te stellen.
(7)	Gebied 12	Tercoigne	Het BBP werd beslist om de Horecaontwikkelingen van «Chalet Robinson» te bedwingen en de verbinding met de vijvers te behouden.
(29)	Gebied 14	A. Payfa-Fosséprez	BBP niet meer nodig, een stedenbouwkundig attest is voldoende voor de ontwikkeling van het gebied.

BBP's waarvan de studie moet worden verdergezet

BROH	WB	Ligging	Commentaar
(24)	Gebied 1	Vorstlaan oost - noordelijk gedeelte	Het BBP werd beslist om de positie van de Gemeente, uitgedrukt in het beroep tegen de ZGB «Charle-Albert» van het GBP, te versterken. Aangezien het Gewest de Gemeente op dit gebied geen initiatiefrecht erkent, is het BBP in afwachting van een gewestelijk initiatief opgeschort.
(-)	Gebied 2	Vorsterieplateau	Het statuut van Grondreserveperimeter in het GewOP vereist de uitwerking van een BBP, zij het slechts na een beslissing van de Gewestregering. De Gemeente is geen vragende partij voor een snelle verandering van dit statuut, voor zover de noodzaak over nieuwe zones van onbebouwde terreinen te beschikken niet wordt aangetoond.
(-)	Gebied 7	Wiener (Drie Linden)	Het was de wens van de Gemeente om de aanleg van één van de grootste huizenblokken van de Gemeente te regelen, met het oog de ontwikkeling van voorzieningen, woningen en groene ruimten te beheersen om het juiste evenwicht te vinden. De studie, onderbroken in 1982, werd begin 2006 op een nieuwe basis hervat.
(28)	Gebied 13	Visélaan / Arcadenlaan	De relatief complexe aanlegproblemen, verbonden aan het toekomstige GEN, verantwoordt de verdere studie van dit BBP: <ul style="list-style-type: none">• lokalisatie van het GEN-station en organisatie van de aansluitingen tussen de lijnen 26, 161 en het Keymplein;• heraanleg van de omgeving van de Ijsvogellaan / Waterwildlaan;• gemengdheid in de huizenblokken Kriekbomenstraat / Pleisterplaatsstraat / Terkamerenboslaan en Terkamerenboslaan / Pleisterplaatsstraat / Moerbeziebomenlaan / Visélaan;• ontwikkeling van de spoorwegperimeter, maar hier verantwoordt de complexiteit van de problemen meer dan een antwoord van het type BBP (schetschema in een hefboomgebied).

3.3.3 EEN NIEUW OP TE MAKEN BBP?

De aanleg van lijn 161 ten gunste van het GEN heeft het probleem gesteld van de herbestemming van de site van het huidige station van Bosvoorde en ook dat van de aanleg van het nieuwe station (begeleidingsfuncties, profiel van vrije doorgang, ligging). De studie van een BBP op dit gedeelte van het grondgebied dat in het GBP hoofdzakelijk in spoorweggebied gelegen is, moet worden overwogen.

3.3.4 KAART° 3.3 « BBP »

De kaart maakt een onderscheid tussen: de BBP's die herzien moeten worden (doorgaans om ze in overeenstemming te brengen met het GBP) en de te behouden BBP's, de op te heffen BBP's en de te bestuderen BBP's.

Omwille van het belang van het herzieningswerk voor de afstemming van de BBP's op het GBP is een aanzienlijke financiële bijdrage van het Gewest vereist.

3.4 DE OP TE STELLEN ONTWIKKELINGSSCHEMA'S

De globale inrichting van bepaalde sites, die relatief grondig bestudeerd moet worden, kan een voorafgaande studie vereisen inzake de technische en financiële haalbaarheid. Een verordenende vertaling van het type BBP lijkt in dat verband voorbarig of zelfs ongepast.

Elk stedelijk landschap van enige omvang dat een meerwaarde vertegenwoordigt - sommige spoorweggebieden, industriële braakgronden enz. - lokt vroeg of laat initiatieven uit van grote vastgoedpromotoren. De overheid wordt daar soms bij betrokken, maar doorgaans op een ongelijke manier en vaak ook in een laat stadium.

Helaas bestaat er geen juridisch kader dat overeenstemt met dit soort globale projecten en dat de overheidsinstanties in staat stelt om de publieke belangen te verdedigen. Er zou een antwoord kunnen komen via **ontwikkelingsschema's** die de verschillende aspecten ervan behandelen.

Dat begrip zou erkend moeten worden, net zoals het GewOP en de GemOP's. Het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO) beantwoordt vandaag niet aan die behoefte. In de logica van de tenuitvoerlegging van de hefboomgebieden voorziet het GBP evenwel om dit concept in te voeren via een wijziging van de OOPS, thans het BWRO.

Perimeter, doelstellingen, dringendheidsgraad.

Lokalisatie	Doelstellingen, commentaar	Dringendheid
Terreinen van de NMBS op Bosvoorde en Oudergem - Delta	<p>Eén van de belangen van het BBP die momenteel ter studie liggen is de definitie van de aanleg van het huidige spoorwegdomein, in het kader van het toekomstige GEN-project.</p> <p>In het GewOP vertegenwoordigt de site het hefboomgebied 13 « Delta ».</p> <p>Er worden verschillende projecten bestudeerd, die voorzien in verschillende bestemmingen (activiteiten, woningen, handelsvoorzieningen en andere) alsook in de ontradingssparkeerplaats van 1000 plaatsen die in het GewOP is voorzien en ook is opgenomen in de ontwerp-GBP's. Eén van de kenmerken van die gedeeltelijk private projecten is de manier waarop de snelweg zal worden verlengd, en tot waar.</p> <p>De complexiteit van de plaatsen en de programma's, een realisatie die noodzakelijkerwijs tamelijk sterk gespreid zal zijn in de tijd (tussen 10 en 25 jaar) en de zekerheid dat men dus geconfronteerd zal worden met veranderende economische toestanden, vereisen dat men de nodige soepelheid behoudt. Daarbij moet op termijn wel in grote lijnen het evenwicht worden gehandhaafd dat van bij de aanvang is gedefinieerd.</p> <p>Het is dus belangrijk dat de overheidsinstanties, en in het bijzonder de Gemeente, er snel bij zijn om het uiteindelijke streefdoel te bepalen en te garanderen.</p> <p>De aanleg van dit deel kan niet worden verwezenlijkt zonder een nauwe samenwerking tussen Oudergem, Elsene en Watermaal-Bosvoorde.</p> <p>Het project vereist ook een samenwerking met het Gewest, dit om de ongekende parameters in verband met het GEN te kunnen doorgronden: technische normen (vier sporen, lengte van de perrons,...).</p> <p>Eind 2005 heeft het Gewest de site van de NMBS gekocht.</p>	<i>Op korte termijn,</i>
Vorsterieplateau	<p>Hoewel het statuut van Grondreservegebied (GRG) impliceert dat een BBP moet worden uitgewerkt om de aanleg van de plaatsen te definiëren, zal de vermoedelijke complexiteit van de aanlegplannen die door de Gemeente en het Gewest zullen worden bepaald, een aanpak vereisen die op basis van een herhalend proces met studies rond het programma, de technische en de financiële haalbaarheid en eventueel de oprichting van een operationele structuur.</p> <p>Een soepel richtschema zou dus een verordenende vertaling moeten geven in de vorm van een BBP dat dan als eindfase zou fungeren.</p> <p>We herinneren eraan dat de Gemeente voor deze twee landschappen geen vragende partij is voor een verandering van hun huidig statuut</p>	<i>Op middellange termijn</i>

3.5 DE GEBIEDEN VOOR PRIORITAIRE INTERVENTIE INZAKE ONROEREND GOED OF OPENBARE RUIMTEN

3.5.1 INZAKE DE RENOVATIE VAN DE BEBOUWING

De huidige renovatiedynamiek in de oude wijken verantwoordt niet langer de definiëring van prioritaire wijken inzake de renovatie van de bebouwing.

Aangaande de sociale woningen die dateren uit de jaren '20, moet verder werk worden gemaakt van de aanpassingen om ze conform de technische normen te maken, met inachtneming van het toekomstig gewestelijk beheersplan ingevolge de bescherming van de betrokken sites.

3.5.2 INZAKE DE OPWAARDERING VAN HET ERFGOED

Het grondgebied van Watermaal-Bosvoorde omvat verscheidene concentraties van erfgoed die opgewaardeerd moeten worden. De belangrijkste zijn:

- de Bezemhoek, met een geheel van typische gestructureerde pleintjes en straten aan weerszijden van de Terhulpssteenweg;
- de Middelburgwijk en het Gilsonplein, het Wienerplein en het A. Payfa-Fosséprezplein, alsook het Jagersveldpark (te beheren in samenspraak met het Gewest);
- het landschap van de vijvers van Bosvoorde;
- de Vorstlaan die:
 - op de rechteroever van de Woluwe wordt omzoomd door een landschap dat de resten van het beukenbos van het Zoniënwoud bevat, waar een onduidelijk woongebied is gelegen en waar een aantal realisaties getuigen van een interessante integratiekwaliteit. De Gemeente wenst dat de overgang woud-stad niet excessief wordt bebouwd;
 - op de linkeroever van de vallei: de tuinvijken "Floreal" en "Le Logis", waarvan de recente bescherming als landschap leidde tot de opstelling van een beheersplan, dat werd uitgewerkt door het Gewest op basis van het huidige gemeentelijke gebiedsplan;
- verschillende spoorwegbruggen waarvoor de inschrijving op de bewaarlijst verantwoord is.

3.5.3 INZAKE DE URBANISATIE OF REÛRBANISATIE

Er moet wel rekening worden gehouden met de bevrediging van de nieuwe behoeften (middelgrote huurwoningen, woningen voor eenoudergezinnen, woningen voor alleenstaanden, waaronder bejaarden). Men dient ervan te profiteren om in een dergelijk programma de collectieve voorzieningen te integreren die ontbreken in de gemeente (crèche,...).

Eén landschap lijkt prioritair: dat tussen het Reigerbosspark en de Aartshertogensquare, waar de aanwezigheid van erfgoedelementen (groene ruimte op het binnenterrein van het huizenblok, klooster,...) de beperking van het autoverkeer naar het binnenterrein van het huizenblok verantwoordt.

Verder is een offensief beleid nodig voor:

- het spoorwegdomein aan de grens van Oudergem. Dit project moet gebeuren in nauwe samenwerking met Oudergem en Elsene en overeenkomstig de overwegingen van de Gemeente die werden beschreven in 2.9.2.

- het Vorsterieplateau, dat als grondreservegebied is bestempeld in het GewOP. Om de toekomst van dit gebied te bepalen is vooraf een beslissing van de Gewestregering vereist. Ook hier moet de Gemeente erop toezien dat haar algemene desiderata, beschreven in 2.9.1, worden gerespecteerd.

3.5.4 INZAKE DE OPENBARE RUIMTEN

In Watermaal-Bosvoorde moeten de acties gericht zijn op een verduidelijking van het wegennet en een herstructurering van de openbare ruimten, dit aan de hand van het verkeersschema, de groene vermazing en de aanleg van de structurerende ruimten. De ruimten voor prioritaire interventie zouden de volgende kunnen zijn, in volgorde van dringendheid en onder voorbehoud van een actieve deelname van het Gewest:

- het historisch centrum van Bosvoorde, en de verlenging ervan voorbij de Vorstlaan;
- de Vorstlaan, in het kader van het verlenging van tram 94;
- de voetgangersverbinding via de Winterkoninkjestraat en het Arcadenplein, in het vooruitzicht van het GEN.

Meer algemeen dient de Gemeente aandacht te schenken aan de aanleg van de interwijkenwegen (kruispunten, voetpaden,..), de verbetering van de reissnelheid van de bussen en de strikte controle van het transitverkeer op de lokale wegen.

3.6 DE RELATIES MET DE PLANNEN OP HOGER NIVEAU

Het ontwerp van GemOP respecteert het GewOP.

4 BIJLAGE 1: DE BESTAANDE TOESTAND EN DIAGNOSE

Dit deel geeft een samenvatting en vormt tegelijkertijd een aanvulling op en bijwerking van verschillende partiële studies die eind 1997 - begin 1998 werden uitgevoerd door de Ontwerper en zijn consultants.

4.1 DE BESTAANDE TOESTAND EN ZIJN EVOLUTIE

4.1.1 BEVOLKING EN HUISVESTING

Zie basisdossier onder 1.1.1, in het bijzonder voor een synthese van deze informatie per wijk.

Watermaal-Bosvoorde is een zwak geurbaniseerde gemeente met een Zoniënwood dat ruim de helft van haar territorium bestrijkt; de gemeente blijft aantrekkelijk voor nieuwe inwoners, want ondanks een negatief natuurlijk saldo blijft de bevolking duidelijk stabiel sinds 1970 (rond de 25.000 inwoners), in tegenstelling tot het Gewest waar de bevolking tot in 1997 aanzienlijk is gedaald en waar sindsdien lichte toenames worden genoteerd. Beide Brabanten noteren aanzienlijke bevolkingstoenames, zowel in aantal als in percentage waarbij Vlaams-Brabant aan het begin van de jaren 1990 het Brussels Gewest overschrijdt.

Evolutie van de bevolking van de gemeente, het Gewest en de 2 Brabant, 1 januari.

Bron: ISB en NIS.

	1980	1990	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2005
Watermaal-Bosvoorde	24.695	24.960	24.430	24.764	24.949	24.773	24.652	24.298	24.314
	101,08	102,17	100	101,37	102,12	101,40	100,91	99,46	99,53
BHG	1.008.715	964.385	949.070	948.122	953.175	959.318	978.384	999.899	1.006.749
	106,28	101,61	100	99,90	100,43	101,08	103,09	105,36	106,08
Vlaams Brabant	926.217	963.283	989.252	999.186	1.007.882	1.014.704	1.022.821	1.031.904	1.037.786
	93,63	97,37	100	101,00	101,88	102,57	103,39	104,31	104,91
Waals Brabant	285.767	315.358	332.966	339.062	344.508	349.884	355.207	360.717	363.776
	85,82	94,71	100	101,83	103,47	105,08	106,68	108,33	109,25

Een grondige analyse van de statistische sectoren wijst op gevoelige verschillen binnen de bevolkingstypes; de twee extremen die worden gevormd door de talrijke sociale woningen en de weelderige villa's aan de rand van het woud, zijn daar een duidelijk voorbeeld van. Schematisch voorgesteld zijn de bevolkingstoenames vooral opmerkelijk in het noorden van de gemeente, terwijl de (kantoor)wijken in de buurt van de Vorstlaan de sterkste bevolkingsdalingen lieten noteren, samen met de wijken van het centrum van Watermaal.

De **leeftijdpiramide** vertoont een percentage bejaarden dat iets hoger ligt dan het gewestelijk gemiddelde: zijnde 19,3 % van de bevolking, tegenover 17,3 % op gewestelijk niveau. De jongerenindex ligt onder het gewestelijk gemiddelde (1,1 tegenover 1,3), wat het resultaat is van een ondervertegenwoordiging van jongeren en een oververtegenwoordiging van bejaarden.

De **vreemdelingen**, die slechts 15,6 % van de bevolking vertegenwoordigen in 2004, komen voor twee derde uit landen van de EU. De vreemdelingenbevolking is meer dan verdubbeld in iets minder dan 20 jaar tijd, maar het percentage blijft nog ruim onder dat van het gewest (26,3 %).

De gemiddelde omvang van de **gezinnen** is 2,05 personen in 2004 (tegen 2,21 in 1981). De toename van het aantal eenpersoonsgezinnen is een algemeen verschijnsel in de Brusselse agglomeratie, dat zich in bijna alle wijken van de gemeente voordoet. De gezinnen met meer dan 5 personen nemen af in aantal en vertegenwoordigen 4,4 % van de gezinnen.

Voor de analyse van het aantal bezette particuliere woningen, de bewoningstitel, de beroepsbevolking, enz., verwijzen wij naar het Basisdossier waar de gebruikte gegevens afkomstig zijn van de volkstellingen van 1981 en 1991 en niet kunnen worden geactualiseerd.

De gemiddelde **verkooprijzen** behoorden voor alle woningcategorieën tot de hoogste van het hele gewest met in 2000 een gemiddelde van 157.000 € of 15 % hoger ten opzichte van 1996. Grote verschillen treden op waarbij kleine woningen op percelen van minder dan 90 m² ten opzichte van 1996 een stijging van 38% boeken, terwijl villa's op percelen van 720 m² tot 1 500 m² op hun niveau van 1997 staan, te weten 381.250 €.

Volgens het "Observatoire des loyers" staat Watermaal-Bosvoorde met 520 € in de top drie van de gemeenten met de hoogste gemiddelde huurprijzen van de Brusselse agglomeratie, en dat ongeacht de omvang van de woningen. Alleen Ukkel en Sint-Pieters-Woluwe zijn nog duurder. Het "Observatoire des loyers" noteert, op basis van cijfers van 1993, een groot verschil op het niveau van de gemiddelde huurprijzen tussen het noorden (430 €) en het zuiden van de gemeente (840 €).

Het privé-patrimonium van de Gemeente en van het OCMW buiten beschouwing gelaten, vertegenwoordigde het **sociale-woningenpark** dat wordt beheerd door de maatschappijen "Ville et Forêt", "Floreal" en "Le Logis", 20,9 % van alle woningen, wat het hoogste percentage is van het Brussels gewest (gemiddeld 9,4 %). De gemiddelde ouderdom van dat park ligt zeer hoog, vermits 58,3 % van die sociale woningen dateert uit de jaren 20-30, wat veel ouder is dan de rest van het gewest. Bovendien werd het grootse gedeelte van die woningen bewoond door één of twee personen.

Het gemiddelde **inkomen** per aangifte voor de personenbelasting ligt beduidend hoger dan het gewestelijk gemiddelde (gemiddeld 31 % meer per aangifte) en is ook proportioneel sterker gestegen in Watermaal-Bosvoorde. De verschillen met de 2 Brabantse vlakken zich snel uit, met aanzienlijke toenames, zowel nominaal als percentsgewijs.

De drie wijken - centrum van Bosvoorde, de tuinwijk "Floreal" en Elandstraat-Dries, blijken de "armste" wijken van de gemeente, zowel wat het mediale inkomen als wat het gemiddelde inkomen per aangifte betreft.

4.1.2 DE EVOLUTIE VAN DE ECONOMISCHE ACTIVITEIT

4.1.2.1 DE WERKGELEGENHEID VOLGENS DE RSZ

Als we de gemeenten en het gewest vergelijken, blijkt dat de **tertiaire** sector in Watermaal-Bosvoorde globaal genomen domineert, net zoals in de rest van het gewest (83,29 % van de RSZ-banen tegenover 85,77 % voor het gewestelijk gemiddelde). Maar de sector "Vervoer en verkeer" is er sterk ondervertegenwoordigd, terwijl de sector "**Krediet, verzekeringen en diensten aan bedrijven en gemeenschappen**" veruit de meest dominante sector is met bijna 44 % van de RSZ-banen, tegenover een gemiddelde van 22 %. De sector "Andere diensten" is dan ook verhoudingsgewijs minder present. Tot slot zijn de sectoren "Industrie van de metaalverwerking" en "Andere productie-industrieën" beduidend minder vertegenwoordigd op het grondgebied van de gemeente dan in het gewest. Verder vertegenwoordigen de RSZ-banen in Watermaal-Bosvoorde slechts 42 % van de bevolking; dat is aanzienlijk lager dan het gemiddelde en zelfs minder dan het mediale cijfer voor het gewest.

De ontwikkeling van de werkgelegenheid in de Gemeente volgt in het algemeen niet de tendensen die op gewestniveau worden waargenomen. De kleine omvang van de Gemeente en haar overwegend residentieel karakter zijn hiervan enkele van de waarschijnlijke oorzaken.

4.1.2.2 DE WERKGELEGENHEID IN DE PRIVÉ-SECTOR, ETC

Zie basisdossier onder 1.1.2.

4.1.2.3 DIAGNOSE VAN HET ECONOMISCHE LUIK

Watermaal-Bosvoorde combineert een hoofdzakelijk residentiële stedelijke ruimte met een uitgebreid groengebied en enkele perimeters waar administratieve zetels van ondernemingen zijn gevestigd (voornamelijk op de Terhulpsesteenweg, nabij het station van Bosvoorde, en in de omgeving van de Vorstlaan). Er zijn niet echt secundaire of zware tertiaire activiteiten gelokaliseerd op het grondgebied van de gemeente, die geen enkele industriezone omvat volgens de definitie van het GewOP. De voornaamste sterke en zwakke punten hebben betrekking op:

- een belangrijk groengebied (Zoniënwood) en enkele landschappen van toeristisch, architecturaal en/of cultureel belang ("Le Logis" - "Floreal", de Sint-Clemenskerk, het station van Watermaal enz.), die geleidelijk aan de toeristische en culturele rol van Watermaal-Bosvoorde vergroten;
- een imago van gemeente van de tweede kroon die economische activiteiten van administratieve aard combineert met een woonomgeving van kwaliteit die aantrekkelijk is voor een bevolking met een welgestelder economisch profiel dan het gemiddelde van het gewest;
- de nabijheid van een verkeersknoop (Ring en afrit Delta) die de gemeente zelf echter weinig ten goede komt; verder worden de spoorwegstations eerder slecht bediend en lijken ze geen belangrijke rol te spelen op gewestelijk vlak; maar hun ontwikkelingspotentieel is wel reëel in het kader van het toekomstige GEN;
- zijn hoofdzakelijk tertiaire werkgelegenheidspool, ondanks een te geringe aanwezigheid van de openbare diensten, wat op gewestelijk niveau een zwak punt is;
- een weinig ontwikkelde handelsdynamiek, die gepaard gaat met een gebrekkig openbaar vervoer, maar een sterkere aanwezigheid van zelfstandigen en, in hoofdzaak, vrije beroepen die het economisch profiel van de inwoners van de gemeente nog optrekken;
- de afwezigheid van industrieterreinen op het gemeentelijk grondgebied, wat de zwakte van het gewest op dit vlak benadrukt; naast de site van de NMBS onder de Triomflaan zijn er geen buiten gebruik geraakte economische sites op het grondgebied van de gemeente, en er is ook bijna geen vastgoedmarkt voor industriële, artisanale of opslaglokalen.

Bij deze sterke en zwakke punten kan evenwel nauwelijks worden gerekend op de kansen die worden geboden door de verwachte toename van de afgeleide werkgelegenheid in de handel en de horeca, noch in de openbare sector, met inbegrip van de banen die onrechtstreeks worden gegenereerd door de Europese Unie, ook al trekt in de buurt de omgeving van het Delta-station dergelijke activiteiten wel aan.

Ten slotte vertoont Watermaal-Bosvoorde globaal beschouwd een lage gemengdheid van de functies (huisvesting / handel / kantoren), ook al zijn bepaalde zones (en dan vooral de omgeving van het station van Bosvoorde) sterk toegespitst op administratieve activiteiten. De beste kansen die de gemeente lijkt te hebben, zijn gestoeld op het aantrekken van een aanvullend bevolking dankzij haar grootste troeven: haar leefkader, haar in belang toenemende culturele rol en haar onderwijsvoorzieningen.

Die opportuniteit zal des te belangrijker zijn als de toegankelijkheid van Watermaal-Bosvoorde (GEN, metro, trams enz.) en de mobiliteit binnen het residentiële weefsel van de gemeente verbeterd worden en haar culturele imago en haar erfgoed beter gekend zijn.

In die optiek zouden de sociale of culturele diensten een belangrijke plaats moeten krijgen in de gemeente, uitgaand van het patrimonium in ruime betekenis. Daarentegen lijkt de kans relatief klein dat Watermaal-Bosvoorde profiteert van de in het GewOP voorziene gevolgen inzake werkgelegenheid, in het bijzonder op het niveau van de overheidsdiensten.

De plaatselijke handel zou tegelijkertijd kunnen:

- profiteren van de verwachte aanbreng van een aanvullend bevolking;
- vrezende voor een nog grotere concurrentie vanwege de andere handelskernen van het Gewest, in functie van hun ontwikkeling.

Het is evident dat de gemeente geenszins de roeping heeft om secundaire of zware tertiaire activiteiten te onthalen en dat ze de inplanting van kantoren in bepaalde zones zal moeten beperken (de Vorstlaan bijvoorbeeld). Toch biedt het bruikbaar maken van de NMBS-driehoek in de buurt van Delta een onthaalpotentieel voor nieuwe activiteiten, zonder hinder voor de omliggende wijken.

4.1.3 DE HANDEL EN DE VOORZIENINGEN

Zie kaart 1.2.51.

4.1.3.1 HANDEL IN GOEDEREN EN DIENSTEN, CAFÉS EN RESTAURANTS

Watermaal-Bosvoorde telt 2 handelskernen. De kern van het **Keymplein**, versterkt door de aanwezigheid van een handelsgalerij en een openbare parking, lijkt een erg vitale en grote gespecialiseerde pool, die naast de lokale cliënteel ook mensen uit andere wijken aantrekt.

De handelskern van **Bosvoorde** is een pool van middelmatige vitaliteit, gespecialiseerd en kleinschalig, die voornamelijk wordt gefrequenteerd door een lokale cliënteel, ook al trekt de zondagochtendmarkt waarschijnlijk ook veel niet-lokale bezoekers aan.

Buiten het gemeentelijk grondgebied dient rekening te worden gehouden met de nabijheid van klassieke handelskernen zoals de Waversesteenweg in Oudergem en, in mindere mate, de handelskern nabij het kerkhof van Elsene. De gemeentelijke polen hebben een zeker evenwicht gevonden met de Carrefour (ex Maxi GB) van de Vorstlaan. Toch is waakzaamheid geboden binnen dit en een paar jaren: dat grote warenhuis, dat onlangs enkele verbouwingen onderging, zal steeds meer gaan lijken op een winkelcentrum zoals het Woluwe Shopping Center. Die winkelcentra genieten, in tegenstelling tot de traditionele polen, van een gecentraliseerd strategisch beheer inzake de verscheidenheid van het aanbod, de parkeergelegenheid enz. Zo heeft Carrefour zijn parkeercapaciteit uitgebreid en het huidige evenwicht lijkt dus in het gedrang te komen ten koste van de twee gemeentelijke handelspolen die nu al kwetsbaar zijn. We vermelden ook de aanwezigheid van een Delhaize op de hoek van de Bosvoordsesteenweg en de Terkamerenboslaan en een Nopri; het ziet er evenwel niet naar uit dat deze middelgrote warenhuizen zullen evolueren naar de vorm van een compleet handelscentrum.

Een impliciet gevolg van het residentiële karakter van de gemeente is dat bepaalde wijken lijden onder het gebrek of zelfs de totale afwezigheid van buurtwinkels; de stedenbouwkundige principes van de tuinvijken sluiten bijna dat soort winkels uit. Sinds de ambulante diensten hun activiteiten stopgezet hebben, hebben de tuinvijken "Le Logis" en "Floreal" minder buurthandel.

4.1.3.2 VOORZIENINGEN VOOR ZORGENVERSTREKKING EN GEZONDHEIDSZORG

Zie basisdossier, onder 1.1.3.

Gezien de sterke mobiliteit van de inwoners en de relatieve nabijheid van ziekenhuizen (verplegingscentrum Etterbeek - Elsene, de Sint-Elisabethkliniek in Ukkel, en Sint-Lucas dat eveneens een sterke aantrekkingskracht uitoefent), lijkt het aanbod inzake gezondheidszorg tegemoet te komen aan de behoeften van de gemeente. We wijzen erop dat de gemeenten van de tweede kroon steeds op een correct aanbod inzake gezondheidszorg kunnen rekenen, zowel wat huisartsen als wat specialisten betreft¹⁰.

4.1.3.3 KINDEROPVANGTEHUIZEN

Zie basisdossier, onder 1.1.3.

¹⁰ Er is een verband tussen de geografische origine van de praktiserende artsen, die doorgaans uit de welgestelde wijken afkomstig zijn, en hun latere vestiging in diezelfde wijken.

4.1.3.4 STEUN EN OPVANG VOOR GEHANDICAPTEN

Zie basisdossier, onder 1.1.3.

4.1.3.5 SOCIALE BIJSTAND EN OPVANG

Zie basisdossier, onder 1.1.3.

Het sociaal beleid van de gemeentelijke actoren zal verderop worden geanalyseerd in het hoofdstuk over het sociale luik.

4.1.3.6 CULTUUR EN CULTURELE RECREATIE - KAART 1.2.53

Zie basisdossier, onder 1.1.3.

Het rijke culturele aanbod van de Gemeente compenseert ruimschoots het lokalere karakter van het privé-aanbod. Overigens draagt het familiale karakter van de culturele sites waarschijnlijk bij tot de gezelligheid die Watermaal-Bosvoorde algemeen wordt toegeschreven.

- De "Espace Delvaux" wil uitbreiden (lokalen en toegankelijkheid) naar aanleiding van het succes van de voorgestelde programmering.
- De pool van het Gilsonplein vertoont reeds een tamelijk grote sociaal-culturele dynamiek; bovendien worden er regelmatig festiviteiten en attracties georganiseerd. Dit zijn stuk voor stuk elementen die een hereniging bevorderen van het oude centrum van Bosvoorde, langs de Middelburgstraat, tot voorbij de Delleurlaan, dankzij een globaal concept van de openbare ruimte.

4.1.3.7 CULTUS EN KERKHOVEN

Watermaal-Bosvoorde heeft op haar grondgebied 5 katholieke parochies ¹¹ en 2 protestantse tempels. Het gemeentelijk kerkhof is gelegen in de Buksboomstraat.

4.1.3.8 KINDERKRIBBEN EN -BEWAARPLAATSEN

Het gebrek aan opvangstructuren voor de kleinsten is een aanhoudend probleem in Watermaal-Bosvoorde. De inwoners hebben alternatieven ontwikkeld om iets te doen aan dat tekort: er wordt een beroep gedaan op het privé-aanbod, kinderen worden ingeschreven op de wachtlijst nog voor ze geboren zijn en men neemt ook zijn toevlucht tot de kribben van de buurgemeenten Elsene, Oudergem en Ukkel. Hierbij dient ook nog te worden gepreciseerd dat de opvangcapaciteit van de Nederlandstalige kribben opgevuld wordt dankzij de Franstalige gezinnen.

De oplossing van onthaalmoeders voor thuisopvang is eveneens een alternatief dat door de Gemeente op poten werd gezet om dat tekort op te vullen, en de dienst zoekt meer mensen om tegemoet te komen aan de vraag van de ouders.

Sinds de opstelling van het Basisdossier vermelden wij de oprichting van de kribbe « Haut comme trois Pommes » in de Weldoenstraat (privé), terwijl op de Aartshertogensquare in het kader van een gemeenteproject een kribbe met 48 bedden zal worden opgericht.

4.1.3.9 ONDERWIJS EN OPLEIDING

Zie basisdossier, onder 4.1.

De heropbouwwerken van La Roseraie en van het Dennenbos zijn voltooid. Het renovatieproject van de «Karrenberg» betreft de inrichting van de dakverdieping en de herstelling van het dak. In de «Colibri» is de vervanging van de prefab-elementen van de kleuterschool gepland.

Voor de academie vereiste het steeds groeiend aantal leerlingen nieuwe uitbreidingen, wat gebeurd is voor de Franstalige "Académie de dessin"; maar de aanvankelijke gebouwen zouden de komende jaren eveneens vernieuwd kunnen worden.

De muziekacademie deelt haar lokalen met een school (Karrenberg), wat wel voor problemen zorgt: op termijn zou men voor deze academie werk moeten maken van afzonderlijke lokalen.

¹¹ De ligging van een kerk op het grondgebied van de gemeente betekent niet noodzakelijk dat de parochie van die kerk volledig in de gemeente gevestigd is.

Er is geen Nederlandstalige middelbare school in de gemeente; de meest nabijgelegen instelling van dit type bevindt zich in Oudergem (het Sint-Lutgardisinstituut). De middelbare onderwijsinstellingen van de gemeente bieden allemaal enkel algemeen onderwijs aan. Het aantal leerlingen stijgt overal. Maar het is niet zo dat daardoor dringende behoeften ontstaan aan uitbreiding en renovatie.

Meer algemeen is de afname van de bevolking van de basis- en kleuterscholen een algemeen verschijnsel in het Waals en het Brussels Gewest, wat te maken heeft met de daling van het geboortecijfer. Maar het is onmiskenbaar dat dit fenomeen sterker de Franstalige dan de Nederlandstalige scholen treft. Het is gekend dat de Nederlandstalige kleuterscholen en, in mindere mate, basisscholen voortdurend overvol zitten. Dat fenomeen werd ons bevestigd door de directeurs van Nederlandstalige scholen.

4.1.3.10 SPORTINFRASTRUCTUREN EN SPEELPLEINEN

Zie basisdossier, onder 1.1.3.

Onder de recente buurtsportfaciliteiten vermelden wij de ECOSTADE van de Dries en de ROLLERSKATEBAAN op het plein van de Kunstacademie.

De wijkcomités betreuren steeds weer het slechte onderhoud van de speelpleinen en, in mindere mate, het gebrek aan lichte installaties voor jongeren (Heiligenborre).

Aan de Drie Linden klagen de buurtbewoners over de hinder die wordt veroorzaakt door de cliënteel, en meer bepaald de klanten van de bars (late openingsuren), alsook over het drukke autoverkeer rond het centrum.

De VZW "Sportcomplex de Drie Linden" overweegt de aanleg van een plonsbad nabij het grote bad van Calypso en een relaxatiezaal (sauna, jakuzzi,...).

4.1.3.11 GROENE RUIMTEN

De reputatie van "groene gemeente" wijst al op het belang van het natuurlijke patrimonium van Watermaal-Bosvoorde, waar het Zoniënwoud alleen al bijna de helft van het gemeentelijk grondgebied beslaat.

De stedenbouwkundige ideologie met Britse inslag, die in de jaren twintig het ontstaan gaf aan de tuinwijken "Le Logis" en "Floreal", heeft dat aspect van "groen in de stad" in ruime mate beklemtoond; de talrijke parken en vijvers - waaronder het nieuwe Reigerbospark in het noorden van de gemeente en het prestigieuze Tournay-Solvaypark - versterken eveneens nog dat culturele imago van Watermaal-Bosvoorde. Bovendien zijn de aangeplante openbare kwaliteitsruimten, zowel de wegen als de talrijke pleinen en squares, alsook de achteruitbouwstroken en de binnenterreinen van de huizenblokken voorzien van een dichte begroeiing.

4.1.3.11.1 Openbare tuinen en parken

- het Zoniënwoud;
- het landschappelijk Tercoignepark, waarvan de vijver is het voorwerp van een herinrichtingproject,
- het modernere en recent aangelegde Reigerbospark, dat installaties omvat voor jongeren (mountainbikepiste...) en het Damhertpark in de Bosrechterstraat (halfvrij rondlopende dieren);
- het recent aangelegde park van de Visserijvijvers,
- het landschapspark Tournay-Solvay, waar naast de hoger vermelde Europese Stichting voor beeldhouwkunst ook de vzw "Tournesol" is gevestigd, die een tentoonstellingsruimte over de fauna en de flora beheert. De toekomst van het centrale gebouw, dat vervallen is, blijft een probleem;
- de landschappelijke Jagersveld,
- de Vijvers van Bosvoorde, een beschermd landschap voor vogelwaarnemingen,
- het park en de vijvers van de Leybeek,
- het park van Royale Belge, langs de Vorstlaan,
- het landschapspark Ten Reuken,
- het landschapspark Seny.

Los van de achteruitbouwzones en de binnenterreinen van huizenblokken, die overvloedig groen bevatten, tellen de tuinvijken "Le Logis" en "Floreal" ook een groot aantal kleine groene buurruimten die toegankelijk zijn voor het publiek en die vaak ook in de binnenterreinen gelegen zijn.

4.1.3.11.2 Openbare ruimten en wegen met aanplanting

De gemeente is rijkelijk voorzien van wegen en pleinen met aanplantingen. Men schiet evenwel tekort in de vervanging van afgestorven bomen en inzake het onderhoud (snoeien) van de rijaanplantingen; die kritiek wordt regelmatig naar voor gebracht door de wijkcomités.

4.1.3.11.3 Diagnose

Met een gemeentelijk grondgebied dat voor 52 % bebost is en een zeer hoge ingroeningsgraad van de huizenblokken, valt er geen tekort te melden inzake groene ruimten en openbare tuinen. Maar het onderhoud van dat natuurlijk patrimonium moet wel verbeterd worden:

- het Tercoignepark: de staat van de installaties is ver van bevredigend (banken, verlichting, speelplein), net als die van de vijver (geen reiniging, vervuiling en inzakking van de bermen);
- de rijaanplantingen en de vervanging van de Japanse kerselaars.

4.1.3.12 ONTHAAL VAN BEZOEKERS EN TOERISTEN

De hotelinfrastructuur omvat slechts twee hotels, "Les Rives du Gange", Valkerijlaan 1-3, "Le Repos des Chasseurs", Charle-Albertlaan, en drie "bed and breakfast".

De gemeente weinig profiteert van het toerisme. Bovendien is er geen enkele infrastructuur specifiek voorzien in de buurt van het Zoniënwoud om in te spelen op natuur- en recreatietoerisme.

4.1.3.13 EVENEMENTEN IN DE OPENBARE RUIMTEN EN REGELMATIGE OF PERIODIEKE ACTIVITEITEN

Zie basisdossier, onder 1.1.3.

Het centrum "La Vénérie" onderstreept het gebrek aan infrastructuren en aan openbare ruimten die zich lenen tot de organisatie van buitenevenementen (concert, festival...). Noch het Keymplein, noch het Gilsonplein, ondanks het bouwen van een nieuwe kiosk, zijn daarvoor erg geschikt. Nochtans zou dat soort evenementen de gezellige sfeer en de identiteit van de gemeente ten goede komen.

4.1.4 HET SOCIALE LUIK

4.1.4.1 DE ARMOEDE IN DE BRUSSELSE BEBOUWING

In het Gewest leeft één op 20 inwoners die oud genoeg zijn om te werken alleen van het bestaansminimum; het aantal bestaansminimumtrekker¹² en gelijkgestelden benadert de 30.000 mensen. Op de naar schatting ongeveer 670.000 banen die er in het Gewest waren, is er dus 1 werkloze voor elke 10 banen. Als we de bestaansminimumtrekkers optellen bij de werklozen en de mensen die het zoeken naar werk hebben opgegeven, moeten we besluiten dat bijna één inwoner op de 10 leeft van minimale bijstand of in zeer onzekere toestand.

Zie ook het « 9de armoederapport »¹³ gepubliceerd in maart 2004.

¹² Het recht op een bestaansminimum is sinds 1 oktober 2002 het recht op maatschappelijke integratie geworden.

¹³ <http://www.observatbru.be/fr/Publications/9e%20RP%20résumé.pdf> et <http://www.observatbru.be/fr/Publications/9e%20rapport%20pauvreté.pdf>.

4.1.4.2 DE EXPLOSIË VAN DE SOCIALE VRAAG IN DE GEMEENTE

Evolutie van een bestaansminimum of equivalent, 31 december

(Bronnen: OCMW)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Watermaal-Bosvoorde	149	136	158	195	232	274

Het aantal bestaansminimumtrekkers en gelijkgestelden in Watermaal-Bosvoorde boekt één van de grootste stijgingen in het Gewest (meer dan 50%). Deze stijging moet evenwel worden gewogen door het effectief aantal betrokken personen, of slechts 1% van alle bestaansminimumtrekkers en gelijkgestelden van het Gewest.

4.1.4.3 ALGEMENE TOESTAND INZAKE WERKLOOSHEID

En andere indicator van de sociale problemen in het gewest is de spectaculaire stijging van de werkloosheid tussen 1990 en 2000, zoals blijkt uit de tabel. Ook hier zijn de verschillen tussen gemeenten weer groot. De situatie in Watermaal-Bosvoorde is vergelijkbaar met die van de welgestelde gemeenten, met "slechts" één werkloze inwoner op 28 tegenover één op 15 op gewestelijk niveau.

Evolutie van het aantal volledig uitkeringsgerechtigde werklozen

(Bronnen: BRES, ISB 1998 en BGDA)

	1990	1994	1996	1998	2000 ¹⁴	2002	2004	2005
Watermaal-Bosvoorde	613	889	902	806	743	832	905	889
	73.06	100	101.46	90.66	83.30	93.59	101.80	100
totaal volledig uitkeringsgerechtigde	40.864	59.514	60.101	57.440	54.286	58.611	66.849	68.697
	74.46	100	100.99	96.52	91.22	98.48	112.32	115.77
Totaal werkzoekenden zonder baan	66.694	77.925	80.134	77.185	70.040	2002	2004	2005
	85.59	100	102.83	99.05	89.88	832	905	889

4.1.4.3.1 De sociaal-professionele inschakeling

Zie basisdossier, onder 1.1.4.

De update van de acties en actoren wordt beschreven in 2.11.1.

In Watermaal-Bosvoorde hangt de steun inzake tewerkstelling af van vier verschillende diensten of organismen:

- de Gemeentedienst voor werkgelegenheid verschaft toegang tot een "werk- en opleidingsbibliotheek" die zich profileert als bemiddelingsorgaan tussen de bedrijven en de werkzoekenden, alsook enkele andere interessante instrumenten (bijstand bij het opstellen van CV's en sollicitatiebrieven);
- het PWA biedt aanvullende oplossingen voor mensen die langer dan twee jaar werkloos zijn, via "klusjes" (huishoudelijke hulp, klussen, kinderopvang, hulp in het verenigingsleven...) en via de activering van de werkloosheid uitkeringen. Het PWA vormt eveneens een element in de opleidingskosten van de werklozen;
- op het vlak van de professionele herinschakeling van werkloze ongeschoolde jongeren en naast de bijstand aan bestaansminimumtrekkers organiseert het OCMW opleidingstages voor jongeren onder de 30 jaar;

¹⁴ Cijfers van juni.

- de "Mission locale" van Etterbeek heeft een "jobpermanentie" op poten gezet in samenwerking met het OCMW, maar dat initiatief kent slechts een verdeeld succes.

In werkelijkheid kent het PWA tot op heden nog maar weinig resultaten, wat onder meer te maken heeft met een gebrek aan kandidaten voor huishoudelijk werk; de gemeentedienst beschikt over weinig actiemiddelen (ondanks het succes van de infoseminaries) en de "Mission locale" van Etterbeek is door zijn ligging moeilijk toegankelijk voor de inwoners van Watermaal-Bosvoorde. De procedures die een werkzoekende moet volgen zijn complex door het grote aantal plaatselijke actoren. Voor dit luik van de sociale bijstand zouden dus coördinatiemiddelen moeten worden voorzien.

Het OCMW heeft een Dienst voor socio-professionele integratie opgericht. Deze richt zich voornamelijk tot personen die het leefloon of een daaraan gelijkgestelde financiële hulp ontvangen. De Dienst is gedecentraliseerd in het gebouw van het OCMW "Ruimte 3 Linden" Leopold Wienerlaan 215.

4.1.4.3.2 Het OCMW

De toenemende verarming van een deel van de bevolking heeft een rechtstreekse weerslag op de sociale uitgaven. De aanvragen van eenoudergezinnen zijn bijzonder sterk toegenomen en de jongeren onder de 25 jaar vertegenwoordigen ongeveer een vijfde van de steuntrekkers.

Wat de sociale bijstand als dusdanig betreft, lijkt de gemeente beter gesteld dan de andere gemeenten van de eerste en tweede kroon, aangezien het OCMW 7 sociale werkers ter beschikking stelt, die kunnen rekenen op de hulp van een nieuwe psychologe.

In het licht van de wil om de diverse sociale diensten te coördineren (schepenschappen, OCMW, verenigingen), wordt een nieuwe samenwerkingsformule uitgewerkt onder het toezicht van het OCMW, in overeenstemming met artikel 61 van de wet houdende de organisatie van de OCMW's. Momenteel heeft die coördinatie van de sociale actie betrekking op de actie voor de jeugd die werd ontwikkeld voor de wijk Eland-Dries. Dat streefdoel voor de coördinatie tussen de lokale actoren blijft evenwel een noodzaak voor de ontwikkeling van de sociale actie in het algemeen, of het nu gaat om werkgelegenheid of om de derde leeftijd...

4.1.4.3.3 De actie voor de jeugd

In het kader van de wijziging van het besluit "Picqué" betreffende het samenlevings- en integratieprogramma van de COCOF ("Programme cohabitation - intégration - PIC), kon de gemeente profiteren van gewestelijke subsidies voor de aanleg en omkadering van een speelplein in de sociale woonwijk "Eland-Dries". De bestaande structuren zijn voornamelijk bestemd voor kinderen jonger dan 12 jaar.

In juni '96 werd een sociaal-sportief team in het leven geroepen onder de naam "Ecostade"; dat team werkt tijdens de schoolvakanties onder leiding van twee animatoren. Verder staan twee halftijdse straatwerkers het hele jaar door in voor een algemene opvolging van de jongeren in de wijk. Het team staat onder de supervisie van de actoren van de sociale coördinatie.

Voor deze actie werd een partnership gesloten tussen de Gemeente, de verenigingen en het OCMW, onder toezicht van het OCMW. Men bestudeert momenteel of dit partnership vernieuwd moet worden. Het OCMW deed een beroep op de ervaring van een vereniging die intervenueert in de moeilijke wijken. Het oordeel van die vereniging maakte het mogelijk de situatie in de Dries te relativeren.

4.1.4.3.4 Actie voor bejaarden

Het rusthuis van het OCMW, dat een capaciteit van 136 bedden heeft, wordt geconfronteerd met een steeds kleiner aandeel mobiele en niet-seniele bejaarden. De gediversifieerde behoeften van die bevolkingsgroep vereisen een betere coördinatie met de verenigingen, om complementair te kunnen werken.

De vzw voor sociale actie "Vivre chez soi" houdt zich voornamelijk bezig met het thuis houden van bejaarden, terwijl het OCMW meer tegemoetkomt aan de functie van rusthuis. de vzw heeft ook een dienst die maaltijden aan huis levert, die zich niet specifiek toespitst op de behoeftigen. Onlangs maakte het OCMW nog de bouw mogelijk van 33 aangepaste woningen in de Heiligenborre, een wijk waar een grote solidariteit heerst, en het beheer van het geheel werd toevertrouwd aan een vereniging.

De leeftijdspiramide van de inwoners toont een zekere vergrijzing van de bevolking; dat verschijnsel komt bijzonder sterk tot uiting in de wijken met een zeer stabiele bevolking, zoals de tuinvijken "Le Logis" en "Floreal". Er zijn dus ook nieuwe medische behoeften ontstaan: in het licht van de stijgende kosten voor de verzorging in rusthuizen, een gevolg van de veroudering van hun cliënteel, is het een prioriteit geworden om de bejaarden in zo goed mogelijke omstandigheden thuis te laten blijven (levering van maaltijden, thuiszorg, aangepaste woningen).

4.1.4.4 VERENIGINGEN

Een greep uit de belangrijkste verenigingen in Watermaal-Bosvoorde: de vzw "Gezinsplanning van Watermaal-Bosvoorde", het "Maison médicale du Pré des Agneaux", de vzw "le Bateau Ivre" (opvang van kinderen die door de Jeugdrechtbank zijn geplaatst), de vzw "la Passerelle" (voor mentaal gehandicapte kinderen), het vzw "Les Alouettes", het vzw "Les Fougères", het "Home Jaspar", ... Deze lijst is louter indicatief.

De sociale activiteit is bijzonder groot in Watermaal-Bosvoorde, dat bekend staat als een gastvrije gemeente met een uitgebreid verenigingsleven, maar de coördinatie tussen de acties van de verschillende actoren, met het oog op meer doeltreffendheid, blijft ook hier een prioriteit.

4.1.5 GEZONDHEIDSZORG

Het gebrek aan gegevens inzake de gezondheid, die nauw verbonden is met de sociale problemen, wordt voortaan opgevangen door het Gewest. Er werd immers een Observatorium voor de gezondheid opgericht op gewestelijk niveau¹⁵, dat een « Situatie-overzicht van de gezondheid » publiceerde in 2001. Zo krijgt men een algemene benadering en analyse van het gezondheidsprobleem in het gewest. Helaas worden geen details per gemeente gegeven. OP het stuk van preventie en gezondheidszorg hebben de voornaamste doelstellingen van de Gemeente en het OCMW betrekking op de coördinatie tussen de lokale actoren: de versnippering van de middelen en de actoren verzwakt hun actiepotentieel (we verwijzen hier naar het groot aantal huisartsen in de gemeente). Doel is dus te komen tot een overleg tussen de artsen, het "maison médicale" en het OCMW.

4.1.6 VEILIGHEID EN PREVENTIE

4.1.6.1 DE ACTOREN VAN DE VEILIGHEID

De politiehervorming, de veralgemening van de veiligheids- en preventiecontracten, de invoering van straathoekwerkers en een bemiddelingsdienst vertegenwoordigen voldoende nieuwe en belangrijke elementen om expliciet te worden omschreven onder het punt gewijd aan het beleid (2.13), en niet in een bijlage over de huidige situatie te worden opgenomen.

4.1.6.2 DE CRIMINALITEIT

Watermaal-Bosvoorde is de veiligste gemeente van het gewest wat geregistreeerde criminaliteit betreft. Deze uitstekende score kan makkelijk verklaard worden door de geringe "aantrekkingskracht" van de gemeente. Er zijn weinig handelskernen of belangrijke activiteitenpolen die een voedingsbodem voor delinquentie kunnen bieden. Er zijn ook niet veel metrolijnen, die eveneens een belangrijke factor van de delinquentie zijn door hun architectuur en de mobiliteit die ze misdadigers bieden.

Geen enkele wijk vormt echt een veiligheidsprobleem, maar er wordt wel kleine delinquentie vastgesteld in bijvoorbeeld de sociale woonwijken Dries-Eland en Ooien-Volta. Verder ondervinden de wijken in de buurt van de gemeentegrenzen met Oudergem, en dus nabij de metrolijn, een criminaliteit die in verband staat met die infrastructuur.

¹⁵ Afhankelijk van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC)

4.1.7 EUROPESE EN INTERNATIONALE FUNCTIES

In de buurt van de gemeente kunnen we de volgende infrastructuren van Europese of zelfs internationale dimensie vermelden: de Solbosch-campus van de ULB - VUB, ten noorden, in Elsene, en de Europese Unie, in de Beaulieuwijk, in Oudergem. In de administratieve zones langs de Vorstlaan zijn ook hoofdzetels gevestigd van internationale bedrijven.

De gemeente profiteert ook van de meerwaarde die wordt gegenereerd door de aanwezigheid van de "International School of Brussels" op de Kattenberg, een school met een internationale cliënteel van hoog niveau. Tevens onderscheidt de gemeente zich door een belangrijke Japanse aanwezigheid, die evenwel afneemt: Japanners vertegenwoordigen namelijk de vierde belangrijkste vreemdelingengemeenschap in de gemeente. De Japanse school (Japanese School of Brussels) van Oudergem, Mulderslaan, in de buurt van de E411, is uiteraard niet geheel vreemd aan dit fenomeen.

Toch profiteert de gemeente slechts in geringe mate van de internationale en Europese rol van het gewest.

4.1.8 OPENBARE RUIMTEN

Zie basisdossier, onder 1.1.8.

Watermaal-Bosvoorde wordt gekenmerkt door een geringe animatie in de openbare ruimte. De bestaande animatie is geconcentreerd in de twee oude kernen, die relatief autonoom zijn, en in een reeks verspreide groene ruimten, die het decor vormen voor "stille" activiteiten en ontspanning.

In Watermaal situeert de commerciële animatie zich in het winkelcentrum van het Keymplein. Maar de verbindingen met de werkgelegenheidspolen langs de E 411 en met de recreatieruimte van het Reigerbospark zijn allesbehalve makkelijk.

In Bosvoorde blijft de commerciële animatie bestaan ondanks het feit dat er geen echte pleinen of grote ruimten zijn: de Delleurlaan en de Vorstlaan snijden het potentiële geheel van het Wienerplein en het A. Payfa-Fosséprezplein en de Middelburgstraat. Ook hier werd blijkbaar geen werk gemaakt van de verbindingen met de concentraties van tewerkstelling langs de laan.

Het grootste gedeelte van het geurbaniseerde grondgebied buiten de twee oude centra is overwegend residentieel en vertoont een niet erg dicht weefsel. Men vindt er dus niet de animatie die typisch is voor dichtbevolkte wijken, afgezien van de zwakke concentraties van winkels in de Heiligenborre, op het Wautersplein (met het begin van de Aartshertogenlaan) en, in de buurt, op het Pinnoyplein (in Oudergem). De huizenblokken zijn doorgaans breed en weinig doorlaatbaar, behalve in de tuinvijeken "Le Logis" en "Floreal", die hun eigen systeem hebben van steegjes en kleine binnenruimten, die soms uitgerust zijn als speelruimte voor kinderen. De omgeving van de Vorstlaan en de snelweg van Namen bieden weinig animatie, gezien de dominantie van het verkeer en de grote gesloten kantoorgebouwen.

Op het gebied van recreatie biedt Watermaal-Bosvoorde een verscheidenheid van her en der verspreide groene ruimten, van het Zoniënwoud tot de vijvers en parken, waar verschillende soorten wandelingen mogelijk zijn, aan sport kan worden gedaan en gespeeld kan worden. Het grote huizenblok rond het zwembad en het sportcomplex kan beter geïntegreerd worden en opgewaardeerd worden als openbare ruimte en voorziening, te meer omdat een groot deel van de andere sportinfrastructuren privé zijn (banken, de internationale school). De talrijke wandelaars van het Zoniënwoud vinden geen echte ingang: het centrum van Bosvoorde en de Heiligenborre bieden nochtans potentieel als een soort voorkamer van het woud.

Wat het landschap van Watermaal-Bosvoorde bijzonder maakt, is dat het weinig stedelijk is in de traditionele zin, zonder dat het evenwel de versnippering van de bebouwing vertoont die kenmerkend is voor de periferie. Het gemeentelijk landschap wordt gekenmerkt door twee compacte centra en enkele zeldzame grote tracés, die vrij spel laten aan een doorgaans dicht maar tegelijk groen en luchtig weefsel, in de vorm van een subtiel gevarieerde maar doolhofachtige mozaïek.

Het centraliteitseffect is het sterkst op het Keymplein, dat is aangelegd als voetgangersruimte en omgeven is door rijbebouwing in smalle straten. Maar de brede wegen en kruispunten verdelen het potentiële geheel dat bestaat uit het plein, de kerk, de drie spoorwegbruggen, het station en de ingang van het Reigerbospark.

In Bosvoorde zijn de Sint-Hubertuskerk, het Gemeentehuis, het Maison Haute en een aantal culturele voorzieningen (bibliotheek, speltheek, tekenacademie) de elementen met een sterke centraliteit, zonder dat ze evenwel worden geïntegreerd in een coherent geheel.

Het Wienerplein en het A. Payfa-Fosséprezplein zijn zwak gedefinieerde ruimten, die verdeeld en versnipperd worden door de brede dwarslopende Delleurlaan. De bouw van een nieuw commissariaat biedt de gelegenheid tot een grondige reorganisatie en heraanleg.

Het tracé dat wordt gevormd door de Vorstlaan, de Delleurlaan en de Terhulpssteenweg, vormt een duidelijke grens en geeft het effect van een lus rond de woonwijken. Dat tracé is grotendeels aangeplant en door zijn inrichting als grote verkeersader dringt het zich op als een autonoom landschap. Dit effect wordt versterkt door het omgevende landschap: grote kantoorgebouwen in aangelegde groene ruimten, parken en vijvers, privaat of openbaar. Dit grote tracé overschrijdt het lokale grondgebied en doet zowel de woonwijken aan de ene kant als het woud aan de andere kant vergeten.

De andere grens, de spoorweglijn 161 (net als het korte stuk van lijn 26), lijkt minder sterk doordat het tracé door het binnenterrein van de huizenblokken loopt. Toch is het barrière-effect reëel en wordt het versterkt door de weinige smalle bruggen. Het opmerkelijk landschap van de drie bruggen aan het Arcadenplein biedt een potentieel dat moet worden geëxploiteerd en verbonden moet worden met het opmerkelijke station van Watermaal. Het station van Bosvoorde, dat onder het grondpeil ligt, is nauwelijks zichtbaar vanaf de laan die erboven ligt, ook al is er wel potentieel voor een perspectief op de diepe bedding van de spoorweglijn. In het noorden vormt de brede spoorwegsijde Delta een barrière en een sterke grens.

Afgezien van die grote structurerende elementen wordt het landschap van de gemeente gekenmerkt door een tamelijk zwakke zichtbaarheid, gezien de afwezigheid van andere centra en grenzen, herkenningspunten of structurerende assen.

De tuinwijken "Le Logis" en "Floreal" hebben hun eigen esthetiek en hun eigen typische urbanisatie: lage woningen, gegroepeerd in kleine gehelen, een luchtige indeling met veel groen, georganiseerd volgens een raster van bochten en woongaarden, waar een net van steegjes door loopt. De kerselaars en de variatie in de architecturale details en de vegetatie versterken nog de aantrekkingskracht van dit collectieve landschap dat beschermd moet worden. Maar het geheel is nogal wisselvallig afgebakend en vormt problemen inzake leesbaarheid en oriëntatie. De omtrek is onregelmatig en de "ingangen" onbestaande (we verwijzen hier naar het heterogene karakter van de parallel lopende Nimfenlaan, Zeegodenlaan en Kwartellaan, waarvan slechts onderbroken stukken deel uitmaken van de tuinwijken). Uiteindelijk zijn er weinig echte centrale pleinen, structurerende assen of herkenningspunten: de Drie Linden en de Aartshertogensquare raken de tuinwijken slechts aan één kant, het Wautersplein bevindt zich in een hoek en het Hoefijzer is enkel achteraan in het perspectief te zien. De uitzonderlijk brede Aartshertogenlaan lijkt het weefsel in twee te snijden in plaats van het te structureren. De urbanisatie is uiteraard niet neoclassicistisch, maar die van de "garden city": een mozaïek van woonerven, intieme pleintjes en introverte subgehelen, waarvan de opmerkelijkste die rond het Logisplein en het Achthoekplein.

Het weefsel rond de wijken is weinig gestructureerd. De huizenblokken zijn er breder, maar de wegen zijn weinig gediversifieerd en verscheidene kruispunten zijn te groot en weinig overzichtelijk; we vermelden onder meer het kruispunt van de Bosvoordsesteenweg en de Klokjeslaan, en dat van de Van der Elststraat en de Kolonialelaan. De Drie Linden en de Aartshertogensquare en Kruisboogsquare hebben een sterke identiteit, maar hun ruimtelijke relaties zijn niet evident. De potentiële herkenningspunten, zoals de diverse kastelen, villa's of de Tercoignehoeve, zijn gelegen op weinig in het oog springende plaatsen en vaak aan het zicht onttrokken. De bebouwing, bestaande uit eengezinswoningen of rijwoningen van 2 tot 4 verdiepingen, blijft ruimtelijk en het groen in de binnenterreinen van de privé-huizenblokken blijft zichtbaar vanop de straten. Staafgebouwen zijn gelegen langs de spoorweg, in de Tercoignewijk en de Visserijwijk, waar ze de voorhoede vormen van de grote kantoorgebouwen op de Delta-site en langs de snelweg. De Heiligenborre onderscheidt zich van het geheel door zijn ligging aan de rand van het bos (ook al wordt de wijk er in het westen van gescheiden door de Vorsterielaan), zijn smalle straten, zijn uitgestrekte en hellende structuur.

De beken die het ontstaan gegeven hebben aan de valleien, zijn verdwenen, maar de opmerkelijke aanleg van het Reigerbospark roept er nog herinneringen aan op. De andere parken en vijvers hebben elk hun eigen persoonlijkheid, ook al wordt hun uitstraling voor een stuk tenietgedaan door de aanwezigheid van grote boulevards, die de valleien volgen.

4.1.8.1 SYNTHESE VAN DE STERKE EN ZWAKKE PUNTEN

Het feit dat de openbare ruimte van Watermaal-Bosvoorde een tussenschakel vormt tussen de dichte stad en de periferie, vormt de basis voor de zwakke en sterke punten van de gemeente. De sterke punten kunnen als volgt worden samengevat:

- twee goed gelegen oude kernen,
- het sterke en structurerende tracé van de lanen,
- een weefsel met een residentiële en rustige levenssfeer,
- de esthetische, architecturale en stedenbouwkundige kwaliteiten van de tuinvijvers "Le Logis" en "Floreal",
- het specifieke karakter van het Besemhoek,
- een reeks groene ruimten en vijvers van kwaliteit met diverse uitrustingen,
- de aanwezigheid van het Zoniënwoud.

De zwakke punten kunnen als volgt worden samengevat:

- zwakke ruimtelijke cohesie tussen de oude kernen,
- duidelijke scheiding van grote landschappen: de residentiële zones, tracés met druk verkeer en werkgelegenheidspolen, groene en recreatieve ruimten, het woud,
- een zwakke leesbaarheid van de hele gemeente en een gebrek aan sterke herkenningspunten.

De tabel op de volgende bladzijden geeft de nodige verbeteringen en de mogelijkheden aan voor activiteiten in de stedelijke ruimte en het stedelijk landschap (semantiek).

4.1.8.2 DIAGNOSE: OVERZICHTSTABEL

plaats	activiteiten		stedelijk landschap	
	nodige verbeteringen	belangrijke mogelijkheden	nodige verbeteringen	belangrijke mogelijkheden
Vorstlaan		grote groene wandeling en toegang tot het woud	grote impact van het verkeer en het parkeren	prestigieuze en gezellige stedelijke laan een verbinding tussen herkenningspunten creëren de samenhang versterken van een groot groen landschap
Kruispunt Van der Ortolanen / Vink			te grote open ruimte en weinig overzichtelijk	
A. Payfa-Fosséprezplein (+ tram 94)	Barrière-effect van de as Delleur-Vorstlaan		groot kruispunt zonder structuur	integratie in een groot geheel Wiener-A. Payfa-Fosséprez-Middelburg
St-Hubertuskerk			gedomineerd door het autoverkeer en het parkeren	opwaardering van de kerk door de aanleg van een kerkplein
Station van Watermaal (NMBS)		kleine animatiepool (herbestemming is voorzien)		architectuur, pittoreske plek, hoge ligging die in de verf moet worden gezet
Station van Bosvoorde (NMBS)			niet zichtbaar vanop de laan (relingen, ligging onder grondniveau)	een herkenningspunt creëren op de laan het perspectief openen op de dieper liggende spoorweglijn en het station

Wienerplein (+ tram 94)	gebrek aan comfort van de handel (bedieningsgebied , terrassen, kraampjes) verbindingen over de laan	geanimeerd "gemeentelijk" plein en recreatieruimte herstructurering rond het nieuwe commissariaat (ontwerp)	versnipperd landschap, slecht afgebakend, slecht georganiseerd	integratie in een groot geheel Wiener-A. Payfa-Fosséprez-Middelburg herkenningspunten: Gemeentehuis, Maison Haute mogelijkheid om de ruimte beter af te bakenen m.b.v. de bebouwing (<u>plannen voor commissariaat</u>)
Middelburgstraat	smal en gebrek aan comfort voor de handelskern afgesneden van het Wienerplein			integratie in een groot geheel Wiener-A. Payfa-Fosséprez-Middelburg
blok van het gemeentelijk stadion		net van lokale wegen in oost-westelijke en noord-zuidelijke richting rond de sportinfrastructuren		grote ruimte met weinig bebouwing, die moet worden opgewaardeerd als groen landschap
Keymplein		verbindingen met het Reigerbosspark, het winkelcentrum van de Arcaden en het station van Watermaal	breuk met de Waterwildlaan die visueel gescheiden is van de kerk en de ingang van het Reigerbosspark	verduidelijking van de verplaatsingswijzen (GFR 16B) en van de handelsruimten
spoorweg (161 en 26)				de zichtbaarheid van het tracé verbeteren door de bruggen te beklemtonen
Delleurlaan (en tram 94)			breuk met het oude centrum van Bosvoorde	
Terhulpesteenweg en Besemhoek		Heiligenborre: wijk die toegang biedt tot het woud		typisch landschap dat beklemtoond moet worden: helling, smalle straten, aan de rand van het woud
Aartshertogen-square		brede centrale ruimte die ontwikkeld moet worden voor de ontspanning van de buurtbewoners		

4.1.9 HET OPMERKELIJK ERFGOED

Zie kaart 1.2.03

4.1.9.1 HET ERFGOED INGESCHREVEN IN DE INVENTARIS (VOORLOPIGE INVENTARIS)

Bron: ontwerp van inventarislijst van de Directie Monumenten en Landschappen (DML).

De lijst van de goederen die zijn ingeschreven in de voorlopige inventaris werd opgesteld door de DML. Alvorens geldig te zijn als wettelijke inventaris moet die voorlopige inventaris worden voorgelegd aan de KCML en het voorwerp uitmaken van een regeringsbesluit en een verschijning in het Staatsblad.

4.1.9.2 HET ERFGOED VAN HET INDUSTRIEEL EN SOCIAAL VERLEDEN

Bronnen: La Fonderie, het ontwerp van inventarislijst van de DML.

Zijn hierin opgenomen: de perimeters van de wijken die deel uitmaken van het industrieel en sociaal verleden en de goederen van de voorlopige inventaris van het industrieel erfgoed.

4.1.9.3 DE ERFGOEDGEHELEN

De oude centra vallen doorgaans samen met de oude dorpskernen. De architecturale en landschapsgehelen (Bron: Sint-Lukas Archief) zijn: de Vorstlaan die doorloopt tot aan de F. Rooseveltlaan, de oude kern van Bosvoorde en Watermaal en de tuinwijken "Le Logis" en "Floreal". Daar moet nog de Heiligenborre worden aan toegevoegd, alsook het geheel van grote groene eigendommen ten oosten van de Vorstlaan.

De historische tracés zijn geïntegreerd in de structurerende ruimten en worden weergegeven op kaart 1.3.04. Daar moet echter het deel van de Terhulpesteenweg aan worden toegevoegd dat een lokaal statuut heeft gekregen in de Heiligenborre, alsook de Bosvoordsesteenweg, die doorloopt naar Elsene.

4.1.9.4 DE OPMERKELIJKE OPENBARE RUIMTEN

Deze bestaan uit de structurerende ruimten van het GewOP en de grote elementen van het landschap van de stad (visuele perspectieven, zichtpunten, landschappen en monumenten die dienst doen als herkenningspunten, valleibodems en heuvelkammen). Kaart 1.2.03. geeft de twee stukken weer van de Terhulpesteenweg, de Delleurlaan en de Vorsterielaan, de Vorstlaan en het Woluwedal.

4.1.9.5 HET OPMERKELIJK ONROEREND ERFGOED

Bron: GewOP 1995

Dit erfgoed, dat bijzonder belangrijk is voor het Gewest, draagt bij tot het imago en de uitstraling van de stad. We vermelden hier de tuinwijken "Le Logis" en "Floreal" en het Zoniënwoud.

4.1.9.6 DE ARCHEOLOGISCHE ONDERGROND

Bronnen: de "Atlas van de archeologische ondergrond van het Brussels Gewest.

Ingevolge een samenwerking tussen het Gewest en de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis werd de Atlas van de archeologische ondergrond van het Brussels Gewest voor Watermaal-Bosvoorde verwezenlijkt. De perimeters van drie landschappen staan op de kaart.

4.1.9.7 HET NATUURLIJK ERFGOED

Op de kaart staan alleen:

- de bossen, parken en squares aangegeven in de perimeters voor groene ruimten van het GewOP;
- de perimeter voor prioritaire ingroening van huizenblokken, straten en pleinen (Vijfhoek en een deel van de eerste kroon, GewOP 1995);

- de groene wandeling (bron: GewOP) waarvan een stuk door het uiterste zuiden van de gemeente loopt; een groot gedeelte van deze wandeling ligt in het Zoniënwoud.

De andere soorten groene ruimten zijn weergegeven op andere thematische kaarten.

4.1.9.8 DIAGNOSE

4.1.9.8.1 Het alleenstaande erfgoed

We vermelden vier plaatsen waar een belangrijk alleenstaand patrimonium is geconcentreerd:

- de noordwestelijke zone rond het oude centrum van Watermaal, aan weerszijden van de spoorweglijn en het station van Watermaal;
- de noordelijke zone omvat de gebouwen van de tuinvijken "Le Logis" en "Floreal" en hun omgeving (zie hieronder in het punt over de erfgoedgehelen);
- in het centrale gedeelte van de gemeente, waarvan de ruggengraat wordt gevormd door het geheel Terhulpssteenweg - Delleurlaan - Vorstlaan en waarvan de kern het centrum van Bosvoorde is;
- in het zuidelijke gedeelte, waarvan de as het geheel Terhulpssteenweg / Vorsterielaan is, dat de Besemhoek structureert.

4.1.9.8.2 De erfgoedgehelen

Deze zijn voornamelijk te vinden in het noordoosten met de beschermde tuinvijken "Le Logis" en "Floreal".

Ze hebben doorgaans de vorm van een woongebied dat geïntegreerd is een groene omgeving in de rest van het beukenbos van het Zoniënwoud, ten oosten van de Vorstlaan, of de vorm van een oude dorpskern. Ze zijn eveneens aanwezig in de vorm van een prestigieus stedenbouwkundig en architecturaal geheel van oude en nieuwe kantoren en woningen langs de as Terhulpssteenweg - Delleurlaan - Vorstlaan. Tot slot hebben ze de vorm van een volkse woonomgeving in het geheel dat wordt gevormd door de Heiligenborre. De diagnose zou ook onvolledig zijn als we naast de twee oude kernen niets zouden zeggen over de archeologische ondergrondgebieden. Daar moeten we nog de zone van het Zoniënwoud aan toevoegen langs de Van Kernlaan, aan weerszijden van de spoorwegen en van de Kattenbrug.

De meeste van deze plaatsen zijn in het GewOP opgenomen in GCHEWS en in "structureerende ruimten", wat eveneens hun belang nog vergroot. Maar sommige van deze elementen genieten te weinig of geen juridische bescherming (in het bijzonder de twee oude centra van de gemeente en de Heiligenborre).

4.1.9.8.3 Het erfgoedlandschap van de gemeente

Dit aspect wordt behandeld in het hoofdstuk over de openbare ruimten. Ter herinnering: dit landschap wordt gestructureerd door de twee valleien en de grote tracés van de as Terhulpssteenweg - Delleurlaan - Vorstlaan. Er zijn in de gemeente nog andere opmerkelijke perspectieven en zichtpunten, dankzij het reliëf. We vermelden in dit verband het zicht op de huizen en de rode daken van de Heiligenborre, vanaf de westelijke kant van de Vorsterielaan. Tot slot vormt de visuele waarneming van het Zoniënwoud van op heel wat plaatsen in de gemeente eveneens een troef met betrekking tot het erfgoed.

4.1.10 HET LEEFMILIEU, HINDER EN POLLUTIE

Zie basisdossier, onder 1.1.10.

Een nieuw element is NATURA 2000.

4.1.10.1 NATURA 2000

Natura 2000, het Europees netwerk van beschermde gebieden, is samengesteld uit Speciale Beschermingszones afgebakend onder de Vogelrichtlijn, ook wel Vogelrichtlijngebieden genaamd, en uit Speciale Beschermingszones afgebakend onder de Habitatrichtlijn, de zogenaamde Habitatrichtlijngebieden.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft geen Speciale Beschermingszones (Vogelrichtlijngebieden) die afgebakend konden worden onder de Vogelrichtlijn. Maar ondanks zijn hoge verstedelijkingsgraad heeft het Brussels Gewest in 1996 wel drie Habitatrichtlijngebieden kunnen aanduiden op basis van een natuurinventaris van het BIM. Deze inventaris kon later aangevuld worden dankzij bijkomende kennis over de verspreiding van de vleermuizen, opgedaan tijdens de uitvoering van het LIFE-project "Inrichting van Speciale Beschermingszones in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 1998-2002".

Op basis van deze nieuwe informatie werd het dossier in 2002 in samenwerking met WWF herwerkt en werden de drie gebieden uitgebreid. Deze werden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 27 maart 2003. Het dossier werd aan de Europese Commissie overgemaakt in december 2002. De laatste stap zal dan de goedkeuring van deze gebieden door de Europese autoriteiten inhouden.

De drie complexen van deelgebieden, samen goed voor een totale oppervlakte van meer dan 2300 ha of 14 % van het Brusselse grondgebied, zijn:

- Het Zoniënwood met bosrand, aangrenzende bosgebieden en Woluwevallei (2040 ha)
- Bossen en open gebieden in het zuiden van het Brussels Gewest (217 ha)
- Bossen en vochtige gebieden van de Molenbeekvallei in het noordwesten van het Brussels Gewest (118 ha)

Alhoewel de aangeduide gebieden relicten van 9 habitattypes van de Habitatrichtlijn herbergen, is de aanduiding vooral gebaseerd op de aanwezigheid van leefbare populaties van 4 vleermuissoorten (de Mops- of Dwarsoorvleermuis, de Vale vleermuis, de Ingekorven vleermuis en de Meervleermuis), een insectensoort (het Vliegend hert) en een vissoort (de Bittervoorn). Dit zijn alle soorten van Bijlage II waarvoor specifieke Natura 2000-gebieden afgebakend moeten worden.

4.1.10.2 TE WATERMAAL-BOSVOORDE

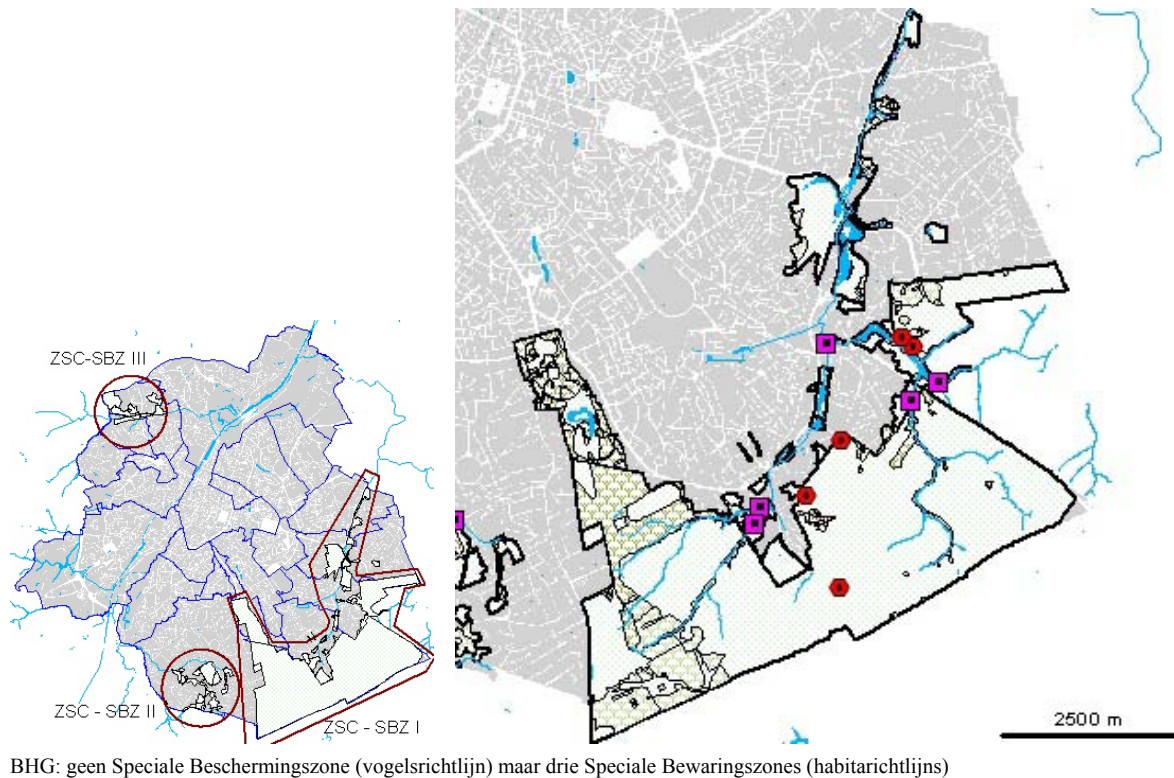
Het grootste deel van de Habitatrichtlijngebied wordt ingenomen door het Zoniënwood en zijn aangrenzende beboste domeinen en randzones, zoals het Vorserijplateau. De combinatie met de vijverrijke Woluwevallei maakt dit tot een biologisch bijzonder interessante omgeving. Het gaat grotendeels om openbare groengebieden.

De aanduiding als Habitatrichtlijngebied biedt bijzondere bescherming aan bepaalde habitats (voornamelijk beukenbossen) en aan een aantal soorten zoals het Vliegend hert (Drie-Lindentaluds), de Bittervoorn (Vijvers van Verdronken Kinderen, Rood Klooster, Bosvoorde, Tournay-Solvaypark en Woluwapark) en 4 vleermuissoorten. In het algemeen vormen de bosgebieden en de vijverrijke Woluwevallei belangrijke rust-, foerageer-, voortplantings- en overwinteringsgebieden voor 14 bos- en boombewonende vleermuissoorten.

- Oppervlakte: 2040 ha.
- Betrokken gemeenten: Ukkel, St.Pieters-Woluwe, Watermaal-Bosvoorde, Oudergem, Brussel-Stad, St.Lambrechts-Woluwe.
- Habitats van Bijlage I: Europese droge heide, Voedselrijke ruigte, Laaggelegen schraal grasland, Kalktufbronnen met tufsteenformatie, Beukenbossen, Kalkminnend beukenbos, Wintereikenbos of

eiken-haagbeukenbos, Oude zuurminnende eikenbossen met zomereik, Alluviale bossen met elzen en essen.

- Soorten van Bijlage II: de Mops- of Dwarsoorvleermuis, de Meervleermuis, de Ingekorven vleermuis, de Vale vleermuis, het Vliegend hert, de Bittervoorn.

BHG: geen Speciale Beschermingszone (vogelsrichtlijn) maar drie Speciale Bewaringszones (habitarichtlijns)

4.1.11 VERPLAATSINGEN

Zie ook het IRIS plan en het « Gemeentelijk Mobiliteitsplan » in 2005 goedgekeurd.

4.1.11.1 VEILIGHEID

Watermaal-Bosvoorde is een van de gemeenten van het Brussels gewest met het kleinste aantal ongevallen en slachtoffers. Er zou een fijnere studie nodig zijn om het fenomeen te verklaren, maar feit is dat de Gemeente als ruim 20 jaar acties voert ter bevordering van de verkeersveiligheid, zowel op het vlak van de wegeaanleg als inzake voorlichting (didactisch centrum dat wordt bezocht door alle scholen, sensibiliseringsdocumenten die worden verspreid onder verschillende bevolkingsgroepen). Bovendien, en meer in het algemeen, zijn de passieve en actieve veiligheid van de gemotoriseerde voertuigen sterk gestegen, en zijn de snelheden dankzij de verkeerscongestie verminderd.

4.1.11.2 HET VOETGANGERSVERKEER

De zones die het drukst worden gefrequenteerd door voetgangers, zijn de twee oude centra, het Keymplein en het Wienerplein en omgeving. Dat tweede centrum lijdt erg onder het barrière-effect van de as Delleurlaan - Vorstlaan, die de voetgangers slechts op enkele plaatsen kunnen oversteken en dan nog in onveilige omstandigheden, om nog niet te spreken over het gebrek aan comfort. Er zijn herkenningspunten van de gemeente waar men over het algemeen een bus- of tramhalte en enkele winkels vindt: het Arcadenplein, het rondpunt van de Drie Linden, het kruispunt Epiceastraat - Van der Elststraat, de Aartshertogensquare, het kruispunt Middelburgstraat-Terhulpseseenweg.

De gewestelijke as Terhulpseseenweg - Delleurlaan - Vorstlaan wordt weinig gebruikt door voetgangers, maar verscheidene kruispunten worden wel relatief druk gebruikt omdat er haltes zijn van het openbaar vervoer en ook omdat ze de oversteekpunten vormen voor de inwoners die gaan wandelen in het bos. Die kruispunten zijn voorzien van lichten, maar de oversteekplaatsen blijven gevaarlijk door de breedte van de rijwegen en door het snelle verkeer. De westelijke Vorsteriestraat is eveneens moeilijk te voet over te steken, en wel om dezelfde redenen.

4.1.11.3 PERSONEN MET BEPERKTE MOBILITEIT (PBM)

Bijzondere aandacht moet uitgaan naar de personen met beperkte mobiliteit, zoals fysiek gehandicapten, bejaarden of nog ouders met kleine kinderen. Bij elk aanlegproject moet derhalve rekening worden gehouden met de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor die personen. Er moeten in het bijzonder acties worden ondernomen om hun toegang tot het openbaar vervoer te garanderen en ervoor te zorgen dat ze over aangepaste parkeerplaatsen kunnen beschikken. Ook moeten alternatieve verplaatsingswijzen worden bestudeerd en aangeboden.

4.1.11.4 HET FIETSVERKEER

4.1.11.4.1 Gewestelijke fietsroutes

De gemeente wordt doorkruist door radiale gewestelijke fietsroute die loopt langs de Vorsterielaan, steekt de Delleurlaan over en loopt in rechte lijn verder tot aan het Keymplein, waar ze vervolgens omhooggaat tot aan het kerkhof van Elsene. (GFR 16B, nog te realiseren door het Gewest)

Vreemd genoeg is de gedeeltelijk bestaande fietsroute op de as Delleurlaan - Vorstlaan niet opgenomen in de gewestelijke fietsroutes.

4.1.11.4.2 Diagnose

Langs de Vorsterielaan en de as Terhulpseseenweg - Vorstlaan lopen fietspaden, hetzij aan één kant (eengemaakte of tweerichtingspiste, al naargelang de plaats), hetzij aan beide zijden, hetzij in de middenberm. Die paden zijn vaak te smal en dus gevaarlijk, de fietspaden zijn niet doorlopend, wat de fietsers afschrikt. Voorbeeld: er is geen fietspad voor de fietsers die de Delleurlaan afdalen.

4.1.11.5 HET OPENBAAR VERVOER

4.1.11.5.1 Algemene doelstellingen en de rol van de Gemeente

Om tegemoet te komen aan de doelstellingen van het GewOP, moeten de gemeenten onder meer betrokken worden bij de inspanningen om de veiligheid en het comfort aan de haltes te verbeteren. Er dient ook te worden geprofiteerd van de moderniseringswerken aan de sporen en haltes om de openbare ruimte opnieuw in te richten.

In het kader van het GemOP, dat de gedragslijnen moet vastleggen voor het Gemeentebestuur, mogen de aspecten met betrekking tot het openbaar vervoer zeker niet verwaarloosd worden. De rol van de Gemeente in de optimale werking van het openbaar vervoer is van het allergrootste belang, ook al komt de Gemeente niet rechtstreeks tussen in de exploitatie van het net. De Gemeente handelt op drie domeinen die een rechtstreekse impact hebben op de organisatie en de kosten van het openbaar vervoer, zijnde als verantwoordelijke voor de politie, als beheerder van de wegen en als verantwoordelijke voor het stadsmeubilair.

Zonder een positieve en voluntaristische actie van de Gemeente op die verschillende domeinen gaat de service van het openbaar vervoer erop achteruit. De acties zullen in het bijzonder betrekking hebben op de stukken van het net waar de reissnelheid tijdens de spitsuren lager ligt dan 10km/uur.

Wat de spoorwegen betreft, zal de impact van een GEN op gemeentelijk vlak voelbaar zijn in de opwaardering en renovatie van de bestaande stations en in de aanleg van bijkomende haltes. De stations van Bosvoorde en Watermaal zullen geïntegreerd worden in het te creëren GEN en op lijn 26 zal een nieuwe halte worden ingericht in de buurt van het station van Watermaal (Arcaden). De verlenging van de tramlijn 94 in de richting van Oudergem, zal binnenkort worden uitgevoerd.

Spoorweg

Het station van Bosvoorde wordt bediend à rato van 2 of 3 treinen per uur tijdens de spitsuren en van twee treinen per uur tijdens de daluren. Het station van Watermaal wordt nog minder goed bediend: 2 treinen/uur tijdens de spits en 1 trein/uur daarbuiten. Het station van Bosvoorde is verwijderd van de woonwijken; het is weinig zichtbaar en moeilijk te bereiken, zowel te voet als per fiets of per auto. De verbinding tussen het station en de bus- en tramhaltes is weinig aantrekkelijk voor de cliënteel. Het station van Watermaal is goed gelegen ten opzichte van de woongebieden en de werkgelegenheidspool van het Keymplein, maar heeft erg te lijden onder zijn gebrekkige toegankelijkheid langs de oostelijke zijde van de spoorweglijn.

Bus en tram

De huidige organisatie van het MIVB-net is niet toereikend om tegemoet te komen aan de verplaatsingsbehoeften van de inwoners en aan de voornaamste transitbeweging tussen Ukkel en de Woluwes. Wat de bediening binnen de gemeente betreft, vereist de toegang tot de pool van het Wienerplein doorgaans dat men 2 bussen of trams neemt. Alleen lijn 41 verbindt de wijken ten oosten en ten westen van de spoorweg. De lijn loopt langs het Arcadenplein, waar de aansluitingen met lijn 95-96 slecht georganiseerd zijn en te lijden hebben onder het gebrek aan stiptheid dat een gevolg is van de opstoppingsproblemen op de stukken met druk verkeer (vooral de Terhulpsesteenweg). Daar komen nog bij:

- het gebrek aan een verbinding tussen het noorden van de gemeente en het station Delta, en het gebrek aan een busverbinding met het station Boondaal en de handelswijk Boondaal;
- de slechte bediening van de woonwijk tussen het rondpunt van de Drie Linden en de noordelijke grens van de gemeente (de tuinwijk "Floreal"...);
- de zuidelijke punt van de gemeente (Terhulpsesteenweg en Heiligenborre) wordt bediend door lijn 95 van de MIVB en door een lijn van de TEC.

4.1.11.6 HET AUTOVERKEER

De gemeente wordt doorkruist door zeer drukke verkeersstromen langs het traject Terhulpsesteenweg - Vorstlaan. In de gemeente wordt dat traject gevoed door de Vorsterielaan, die eveneens veel

pendelverkeer te slikken krijgt. Naast hun functie als transitwegen bieden de Terhulpssteenweg en de Vorstlaan toegang tot de kantoren aan de rand, de voornaamste arbeidspolen van de gemeente.

Het voornaamste transitverkeer verloopt langs wegen die doorgaans zeer breed zijn, maar de doorsteek van het centrum van Bosvoorde kan tijdens de spits soms moeilijk verlopen. Ook al beweegt het transitverkeer zich voornamelijk voort langs de gewestelijke assen die nagenoeg rond de gemeente liggen, toch ondervindt de gemeente veel hinder van sluipverkeer tussen de Vorstlaan en het kerkhof van Elsene (voornamelijk langs de Valkerijlaan, het Wienerplein, de Epiceastraat, de Waterwildlaan; en langs de Hertogendreef, de Vinkstraat, de Vogelvangststraat) of nog tussen de snelweg E411 of Oudergem en Elsene (Visserijstraat - Arcadenlaan). De verbinding Briljantstraat - Michielslaan wordt druk gebruikt tijdens de avondspits, met name om toegang te krijgen tot de snelweg. Er zijn ook een paar verkeersstromen die de hoofdassen omzeilen en waarvan moeilijk uit te maken is of het gaat om bewoners van de gemeente of om transitverkeer. De huidige organisatie van de wegen (eenrichtingsstraten, voorrangswegen, min of meer gemakkelijke tracés) verklaart ook het bestaan van enkele "alternatieve" trajecten door de straten waar de verblijfsfunctie zou moeten domineren over de verkeersfunctie.

Wat de matiging van het verkeer betreft, profileerde de Gemeente zich eind jaren '70 als de "Brusselse pionier" voor de heraanleg van de Middelburgstraat en de Dewolfsstraat - Jachtstraat om het transitverkeer te ontraden. Sindsdien lijkt de Gemeente evenwel minder ijverig in de bestrijding van het transitverkeer, maar toch werden een aantal maatregelen genomen om de snelheid te matigen.

4.1.11.7 HET PARKEERBELEID

De zones met een grote parkeerdruk betreffen hoofdzakelijk de omgevingen van de kantoorconcentraties (Vorstlaan – Delleurlaan) en de twee handelpolen (Keym en Middelburg).

4.1.11.8 HET GOEDERENVERVOER

Het verkeer en het parkeren van de vrachtwagens lijkt niet voor noemenswaardige problemen te zorgen (uitgezonderd Schallebijterslaan met Glaverbel) en Tritomasstraat (parkeren).

4.1.11.9 DIAGNOSE

De onderstaande tabel omvat de openbare ruimten van de gemeente waar zich ernstige problemen voordoen inzake verplaatsingen. Voor elke plaats geeft de tabel de behoeften (of problemen) die er momenteel zijn, alsook de mogelijkheden.

Het is namelijk erg belangrijk dat men de verbetering van de mobiliteit niet ziet als een som van problemen (wat zou leiden tot een logica van gerichte oplossingen met verbodsbepalingen en beperkingen), maar als een positieve aanpak voor de opwaardering van hetgeen wenselijk is voor het vlotte verloop van het stadsleven. Om de tabel overzichtelijk te houden, hebben we ervoor geopteerd de verschillende categorieën van gebruikers te groeperen in twee belangrijke groepen die vaak tegenstrijdige belangen vertegenwoordigen:

- enerzijds de voetgangers, de fietsers en het openbaar vervoer;
- anderzijds het privé-autoverkeer en het goederenvervoer.

plaats	voetgangers, fietsers en openbaar vervoer		auto- en goederenverkeer	
	vereiste verbeteringen	belangrijke mogelijkheden	vereiste verbeteringen	belangrijke mogelijkheden
Arcadenplein	<i>Werd afgewerkt sinds het basisdossier</i>	GEN-halte Arcaden	<i>Werd afgewerkt sinds het basisdossier</i>	
Lieveheersbeestjeslaan	subjectieve onveiligheid van voetgangers en fietsers door te snel verkeer	Aanleg van het type Parmentierlaan	te snel verkeer achteruitkijkspiegels worden afgerukt deels parkeren op het voetpad	

Vorstlaan	onveiligheid van de oversteekplaatsen voor voetgangers te weinig comfort voor de klanten van de MIVB onveiligheid van de middenstrook bij de oversteekplaatsen discontinuïteit van het pad op het A. Payfa-Fosséprezplein	verlenging tram 94 naar Oudergem en/of	te snel verkeer	
Wienerplein en A. Payfa-Fosséprezplein	onveiligheid van de oversteekplaatsen op de laan moeilijke verbindingen tussen verschillende vervoerswijzen	verlenging tram 94 naar Oudergem en/of bus 42 naar station van Bosvoorde heraanleg van de laan en het A. Payfa-Fosséprezplein	te snel verkeer opstoppingen	
Wienerlaan	zeer lange en onbeschermd oversteekplaatsen voor voetgangers smalle voetpaden		te snel verkeer	
station van Watermaal	weinig gastvriendelijk station (gebrek aan voorzieningen) ontoegankelijk langs de kant van het Keymplein moeilijke verbinding met bus 95/96	verbinding voor voetgangers / fietsers met de Winterkoninkjestraat GEN-halte nabijheid GEN-halte Arcaden		mogelijkheid tot transitparking op de terreinen van de NMBS
station van Bosvoorde	weinig comfortabele toegang voor voetgangers en	GEN-halte		
Middelburgstraat en Dewolfsstraat	weinig aangenaam door het drukke autoverkeer op bepaalde momenten het eenrichtingsverkeer in de Middelburgstraat bemoeilijkt het fietsverkeer de opstoppingen bemoeilijken het busverkeer		sluipverkeer	
Keymplein		de wagens die het Keymparking verlaten moeten door kleine residentiële straatjes leveringsproblemen		
Delleurlaan	gevaarlijke oversteekplaatsen voor voetgangers op verschillende kruispunten te weinig comfort voor de gebruikers van het openbaar vervoer fietspad maar aan één kant	er bestaat een heraanlegproject	te snel verkeer	
Terhulpestwg. (Bezemhoek)	voetpaden in slechte staat		steeds meer overzicht van het verkeer en het parkeren	
Ortolanenlaan - Berkenlaan	moeilijke oversteek voor voetgangers (breedte van de rijweg, te grote kruispunten)		te snel verkeer te grote kruispunten	
Berensheidelaan	smalle voetpaden in slechte staat		te snel verkeer afgerukte achteruitkijkspiegels	
Aartshertogensquare	gebrek aan comfort voor voetgangers en fietsers door te snel verkeer		te snel verkeer	
Aartshertogenlaan	subjectieve onveiligheid van voetgangers en fietsers door te snel verkeer		te snel verkeer afgerukte achteruitkijkspiegels deels parkeren op het voetpad	
Valkerijlaan	subjectieve onveiligheid van voetgangers en fietsers door te snel verkeer	Project in aanleg	te snel verkeer afgerukte achteruitkijkspiegels deels parkeren op het voetpad	
Brabantse-prinsenlaan Ottervangerstraat	subjectieve onveiligheid van voetgangers en fietsers door te snel verkeer onveiligheid van de halte "Meikevers"		te snel verkeer	

Arcadenlaan - IJsvogellaan	gevaarlijke oversteek voor voetgangers te groot geen fietsstroken	Project GFR 16B	te snel verkeer gevaarlijke kruispunten Brijlantstraat en Waterwildlaan	
Brijlantstraat - Michielslaan	absurd fietspad gebrek aan comfort voor fietsers wegens te smal fietspad en te snel autoverkeer		te snel verkeer opstopping 's avonds	rechtstreekse verbinding mogelijk met de snelweg
Waterwildlaan	oversteekplaatsen voor voetgangers weinig of niet aangelegd te veel ruimte voor de auto's fietsers niet beschermd	Project GFR 16B	te snel verkeer gevaarlijk kruispunt IJsvogellaan	
Vinkstraat	subjectieve onveiligheid van voetgangers en fietsers door te snel verkeer		te snel verkeer afgerukte achteruitkijkspiegels	
Van Becelaere Laan (middel)	voetpaden in zeer slechte staat en in beslag genomen door geparkeerde wagens		rijweg vol kuilen parkeerprobleem	
Elandstraat	subjectieve onveiligheid van voetgangers en fietsers te weinig comfort onder de brug en op het kruispunt Van Becelaere		opstopping (sluipverkeer) rijweg in slechte staat	

4.1.12 DE DOMINANTE STEDENBOUWKUNDIGE BESTEMMING PER HUIZENBLOK OF DEEL VAN EEN HUIZENBLOK, DE GOEDEREN ZONDER BESTEMMING

Zie kaarten 1.2.04a en 1.2.04b

Kaart van het feitelijk toestand van het GBP van 2001 (Kaart nr 1.2.04b)

De goederen “zonder bestemming” zijn aangegeven in het grijs op kaart 1.2.04 b; ze omvatten onder meer de goederen waarvan de tijdelijke bestemming (zoals een bouwterrein waarvan de bestemming zal afhangen van een meerwaarde als vastgoed, een bovengrondse parking) duidelijk is.

De NGI-kaart (1.2.04 a)

Deze kaart geeft niet de bestemming aan, maar wel de kenmerken van de gebouwen: gewone, industriële gebouwen (industriële activiteiten, elektriciteitscentrales, opslagplaatsen, loodsen, luifels, waterwinning, serres), religieuze gebouwen, schoolgebouwen, sportinfrastructuren, algemene nutsvoorzieningen, hoge gebouwen.... De kaart geeft ook de verschillende kenmerken weer van de bodembedekking: houtachtige planten, grasachtig, gemengd, geteeld, mineraal,...

De vergelijking van beide documenten geeft een goed beeld van het gebruik van de bodem op het gemeentelijk grondgebied.

4.1.13 DE ONROERENDE GOEDEREN VAN HET PRIVÉ-PATRIMONIUM VAN DE OPENBARE INSTANTIES

Zie kaarten 1.2.06 en 1.2.07

De eerste kaart geeft al de eigendommen van de grote openbare eigenaars weer, terwijl de tweede kaart zich beperkt tot de niet-bebouwde terreinen van deze eigenaars.

4.1.14 DE TECHNISCHE NETTEN

De bestaande kaart van het rioleringsnet dateert van 1986; voor de andere technische netten moeten we vaststellen dat er **geen ondergrondkaart** bestaat, die op gemeentelijk niveau onontbeerlijk is voor de heraanleg van de openbare ruimte (aanplantingen, ...).

Riolering en waterzuivering: alle wegen zijn voorzien van rioleringen, behalve de Rhododendronsdreef, de Tumulidreef, het Logisplein nr. 9, de nrs. 5-7-13-15-21 tot 29-40 van de Gaailaan en de nrs. 34 tot 38 van de Winterkoninkjestraat. In 80 % van de gevallen werden de rioleringen gebouwd na de jaren zestig, met uitzondering van de tuinvijken "Le Logis" en "Floreal", waar de rioleringen achter de tuinen liggen en dus in privé-gebied. In het noord, één gebied blijft last hebben van overstroming: het gaat om de sector Begoniasstraat – Keymplein - Weldoenstraat. In het zuid, één gebied blijft last hebben van overstroming: het gaat om de sector Middelburgstraat - A. Payfa-Fosséprezplein. (BrIS: zie 4.4.4.3)

Wat **water, gas, elektriciteit, telefonie en teledistributie** betreft, is de gemeente goed bediend. Die diverse netten worden onderhouden door hun respectieve concessionarissen.

4.2 DE BESTAANDE RECHTSTOESTAND

4.2.1 HET GEWESTELIJK BESTEMMINGSPLAN (GBP)

Het eerste ontwerp van GBP werd goedgekeurd op 16 juli 1998 door de Regering en verscheen in het Belgisch Staatsblad op 19 augustus 1998. Het verving onmiddellijk het Gewestplan dat opgeheven werd en het reglementair luik van het GewOP, opgeheven door een wijziging van de OOPS. Naar aanleiding van het openbaar onderzoek, het advies van de GOC enz. heeft het Gewest een aangepast project opnieuw aan een openbaar onderzoek onderworpen. Dit tweede ontwerp van GBP verscheen op 2 september 1999 in het Belgisch Staatsblad (+ erratum gepubliceerd in het BS van 15 oktober 1999).

Het definitieve GBP werd goedgekeurd op 3 mei 2001 en verscheen in het BS op 14-06-2001.

Het GBP is niet alleen een bestemmingsplan, maar beperkt ook de aanwezigheid van « grote » kantoorruimten in de woonzones en de gemengde zones door middel van de kaart van het toelaatbaar saldo van kantoorruimten (CASBA). Watermaal-Bosvoorde telt 5 mazen.

(Zie <http://www.pras.irisnet.be/listemaille.htm>)

CASBA: saldoper maas, 24 maart 2005

5 mailles	Saldo + en -			Saldo +			Saldo -		
	woning	gemengd	Tot	woning +	gemengd+	Tot +	woning -	gemengd -	Tot -
WAT-01	- 7 370	-	- 7 370	-	-	-	- 7 370	-	- 7 370
WAT-02	- 1 525	-	- 1 525	-	-	-	- 1 525	-	- 1 525
WAT-03	297	- 237	60	297	-	297	-	- 237	- 237
WAT-04	4 252	-	4 252	4 252	-	4 252	-	-	-
WAT-05	5 742	-	5 742	5 742	-	5 742	-	-	-
WB TOT	1 396	- 237	1 159	10 291	-	10 291	- 8 895	- 237	- 9 132

4.2.2 DE BBP'S

Zie kaarten 1.3.02 en 1.3.03

De perimeters van de BBP's die werden goedgekeurd of waarvan het basisdossier werd goedgekeurd, zijn weergegeven op kaart 1.3.02; de hoofdbestemmingen van de BBP's zijn daarentegen aangeduid op kaart 1.3.03. Dit laatste document is een interpretatiedocument en maakt dus strikt genomen geen deel uit van de rechtstoestand. Elk BBP werd onderworpen aan een gedetailleerde analyse waarvan de voornaamste conclusies samengevat worden in het derde deel.

Tabel van de bestaande BBP's

(de vermelde datum van het besluit is die van de laatste wijziging)

BROH	Gemeentelijke gebieden	Benaming	KB / BBHR
23	1	Vorstlaan Oost / zuidelijk gedeelte	18-03-93 / AE
25	2	sector: Heiligenborre	08-02-89 / AR
26	2	sector: Vijvers van Bosvoorde	21-02-89 / AR
20	4	Vorstlaan West	18-03-93 / AE
9	6	Terhulpsesteenweg / Van Becelaerelaan	08-02-89 / AR
27	10	Reigerbosvallei	01-04-93 / AE

Opgelet: het GBP heft impliciet alle elementen van de BBP's op die ingaan tegen het GBP. De gemeente dient deze elementen te verifiëren en de nodige correcties aan te brengen. Daarom keurde de Regering op 28 juni 2001 een omzendbrief (nr. 15) goed die uitlegt geeft over het stelsel van de impliciete opheffing. Een vergelijkbare oefening werd reeds uitgevoerd door de Regering n.a.v. het eerste ontwerp van GBP, waaruit bleek dat alle BBP's van Watermaal-Bosvoorde door deze maatregel werden getroffen. Zo ook werd de omvang duidelijk van het werk dat de Gemeente zal moeten uitvoeren om de BBP's bij te werken.

4.2.3 DE ONTEIGENINGEN

De onteigeningsbesluiten die werden genomen in het kader van BBP's, zijn gekend en werden gerecenseerd door het BROH. De besluiten van andere organismen (NMBS, GOMB...) zijn enkel gekend via publicatie in het Staatsblad. Het is dus moeilijk om er een betrouwbare volledige lijst van op te stellen. Daarenboven kan de daadwerkelijke realisatie van die plannen onmogelijk gecontroleerd worden. De onteigeningsbesluiten geven een slecht beeld van de verwervingen van organismen die gemachtigd zijn om te onteigenen, omdat die vaak de goederen in der minne opkopen of de aangekondigde plannen niet uitvoeren. Anderzijds vermelden sommige herziene en gewijzigde BBP's niet de opheffing van de onteigeningsplannen die aan de vroegere BBP's waren gekoppeld. Die plannen blijven dus van kracht, terwijl ze in werkelijkheid achterhaald zijn. We preciseren evenwel dat de onteigeningsplannen die waren goedgekeurd vóór 1 juli 1987 hun geldigheid verloren op 1 juli 1997.

4.2.4 DE VERKAVELINGSVERGUNNINGEN

Zie GBP, de bestaande rechtstoestand.

4.2.5 DE ZONALE VERORDENINGEN

Het gewest omvat slechts drie zonale verordeningen, waarvan één gelegen is in Watermaal-Bosvoorde en weergegeven wordt op **kaart 1.3.04.**: de perimeter "Le Logis -Floreal".

De voorschriften inzake de bebouwing hebben betrekking op alle gebouwen die deel uitmaken van de perimeter van de zonale verordening; ze hebben tot doel de oorspronkelijke architecturale eenheid van de twee tuinvijken te handhaven en ordeloze externe wijzigingen op persoonlijk initiatief te voorkomen: wijziging van de architecturale eenheid van de straatgevel, verandering van de bekleding of de ramen, uitbreidingen van het gebouw. De bebouwing in de tuinvijken is dan wel beschermd door een specifieke perimeter, maar deze wijken genieten te weinig bescherming wat het landschap en het groen betreft.

4.2.6 DE BESCHERMDE GEBIEDEN (BESCHERMING VAN DE NATUUR)

In toepassing van de wet van 12 juli 1973 op het behoud van de natuur en krachtens de ordonnantie van 27 april 1995 houdende het behoud en de bescherming van de natuur. (*Gebieden weergegeven op kaart 1.2.03.*)

Voor NATURA 2000, zie 4.1.10.2.

4.2.7 HET BESCHERMD ONROEREND ERFGOED

Zie kaart 1.3.04

In toepassing van de ordonnantie van 4 maart 1993 houdende het behoud van het onroerend erfgoed, vormen de hierna vermelde goederen de bestaande **rechtstoestand**.

4.2.7.1 WETTELIJK REGISTER VAN HET ONROEREND ERFGOED

Bron: DML en KCML

4.2.7.1.1 De beschermde goederen (en die waarvoor de beschermingsprocedure aan de gang is)

- Beschermde monumenten : Hof Ter Coigne, Internationale School (Kattenberg), Gemeentehuis (delen -), Maison Haute (oud gedeelte), Sint-Clemenskerk, station van Watermaal, kasteel Charles-Albert, hoek van de Valkerijlaan nr. 161-167 en de Drie Lindenstraat nr. 123-139, Moeten hieraan worden toegevoegd diverse gebouwen gelegen in de tuinvijken « Logis » en « Floréal » (besluiten van 29-04-1999 en van 15-02-2001).
- Monumenten waarvoor de beschermingsprocedure aan de gang is : aubettes van trams en bussen, park van het Klooster van de Religieuzen van de Eucharistie, L. Wienerlaan nr 18 – 34.
- Beschermde landschappen : Welriekende dreef en Opperjachtmeesterstraat (geplaveide gedeelten), Vijvers van Bosvoorde, Sint-Clemenskerk (kerk en omgeving), Tercoignesquare, Vijver "Floreal" (of Gerlache), Jagersveldpark, omgeving van het kasteel Charles-Albert, archeologische site Tumuli – Twee Bergen.
- Gehelen : hoeve en schuur van de Welriekende dreef (delen -), de tuinvijken « Logis » en « Floréal » (besluit van 15-02-2001, na het basisdossier), Giervalkenlaan nrs. 9,11 en 13,

4.2.7.1.2 Goederen ingeschreven op de bewaarlijst (of waarvoor de inschrijvingsprocedure aan de gang is)

- Monumenten in bewaring : atelier van de schilder-beeldhouwer Rik Wouters (delen -).
- Gehelen: Hakhoutlaan 7, 9, 11-13, 15 (gevels en daken), de tuinvijken « Logis » en « Floréal » (besluit van 15-02-2001).
- Boomen: Brabantse Prinsenlaan 21: Araucaria araucanna; Van Becelaere 16: Liriodendron tulipifera; Lieveheersbeestjeslaan 6: Aesculus hippocastanum.

4.2.7.2 GOEDEREN INGESCHREVEN OP DE WETTELIJKE INVENTARIS

4.2.7.2.1 Wettelijke inventaris van landschappen (beschermde landschappen)

- Beschermde landschappen: 8 (Aartshertogensquare, Leybeekpark, park van de IPPA Bank en van Royale Belge, privé-park van het IRSNB en de Windbreukweg, het Urselpark, de vijver "Floreal", het Jagersveldpark en het park van het kasteel Morel).

4.2.7.2.2 Wettelijke inventaris van orgels (monumentale orgels)

- Monumentale orgels: 2 (Sint-Hubertuskerk en Muziekacademie).

4.2.7.2.3 Wettelijke inventaris van het industrieel erfgoed

Deze inventaris werd goedgekeurd door een regeringsbesluit maar nog niet gepubliceerd in het Staatsblad. De inventaris is dus nog niet wettelijk en wordt voorlopig in de feitelijke bestaande toestand opgenomen.

4.2.7.3 DE BESCHERMDE RUIMTEN VAN HET GBP

Cf. de bodembestemmingskaart van het GBP.

4.2.7.3.1 Gebieden van culturele, historische of esthetische waarde of voor stadsverfraaiing (GCHEWS)

De gemeente omvat een aantal belangrijke GCHEWS die getuigen van een verscheiden en rijk erfgoed, zowel wat monumenten als landschappen betreft. De meeste elementen van haar beschermd of op de bewaarlijs ingeschreven erfgoed bevinden zich in de GCHEWS.

4.2.7.3.2 Structurerende ruimten

Watermaal-Bosvoorde omvat drie belangrijke structurerende ruimten, maar geen enkele daarvan werd als prioritair bestempeld in het GewOP.

4.2.8 HET ADMINISTRATIEF STATUUT VAN DE WEGEN

Op kaart 1.3.02 wordt het onderscheid gemaakt tussen de gemeentelijke wegen en de gewestelijke wegen.

4.2.9 VERKEERSWEGEN EN LANDSCHAPPEN DIE ONDERWORPEN ZIJN AAN DE VERORDENING MET BETREKKING TOT AANPLAKING EN RECLAME

Watermaal-Bosvoorde heeft geen wegen die onderworpen zijn aan deze verordening; maar het landschap van het Zoniënwood en zijn omgeving is er wel aan onderworpen, en dit ten oosten van een lijn die wordt gevormd door de grens met Ukkel, de Tumulidreef, de Vuurkeienweg, de Terhulpesteenweg, de Buksboomstraat, de Nisardstraat, de Vorstlaan, Tenreuken en de grens met Oudergem. Het verordenende luik van het GewOP situeert het geheel in PCHEWS of in structurerende ruimten (met uitzondering van het Vorsterieplateau), wat vanuit verordenend oogpunt op hetzelfde neerkomt.

4.2.10 HET JURIDISCH STATUUT VAN DE WATERLOPEN

De Vuylbeek, een zijrivier van de Woluwe, is geklasseerd in de tweede categorie over bijna haar hele traject door de gemeente, net als de vijvers en de waterloop tussen de Vijver van de Verdronken Kinderen en de Vijvers van Bosvoorde. De Woluwe is eveneens een waterloop van de tweede categorie, net als de vijvers in het park van het kasteel van Morel en in het Tenreukenpark.

De andere waterlopen zijn niet geklasseerd.

4.3 HET GEWOP

Het GewOP dat van kracht was tijdens de opstelling van het basisdossier werd vastgesteld door de Gewestregering op 3 maart 1995. Het reglementaire luik - kaart nr. 7 en de bijhorende reglementaire voorschriften – werd opgeheven door een wijziging van de OOPS op 29 augustus 1991 (artikel 203 § 3 zoals ingelast door de Ordonnantie van 16 juli 1998 (BS 14-08-1998)).

Het definitieve plan werd vastgesteld op 12 september 2002 (BS 15-10-2002).

Een « hefboomzone » (op de 14) van het GBP heeft betrekking op . DELTA (met de buurtgemeenten Oudergem en Elsene).

Het concept van hefboomzone wordt geassocieerd met dat van een richtschema; het voldoet zo aan een vraag van de gemeente (zie basisdossier).

4.4 EEN GEMEENTE IN PROJECTEN

Dit hoofdstuk herneemt de grote projecten en belangen met betrekking tot het gemeentelijk grondgebied; voor de andere, strikt lokale dimensies verwijzen we naar de desbetreffende hoofdstukken.

4.4.1 GRONDRESERVEGEBIED

De bestemming van het Vorsterieplateau is belangrijk op een aantal domeinen (bevolking, huisvesting, groene ruimte en natuurbeheer, dynamiek van het zuidelijk gedeelte van de gemeente,...), en het is van cruciaal belang dat de gemeente zich uitspreekt over de toekomst van een landschap dat kenmerkend is voor Bosvoorde, zonder daarbij enkel de beslissing van Gewest af te wachten. De diverse opties en hun historiek worden samengevat in hoofdstuk 2.9.

4.4.2 DE STEDENBOUWKUNDIGE PLANNEN

4.4.2.1 DE BBP'S TER STUDIE

Zie 3.1.3.2.

4.4.2.2 HET GEMEENTELIJK MOBILITEITSPLAN

Zie 2.8.

4.4.3 DE OPERATIONELE OVERHEIDSPLANNEN

4.4.3.1 RENOVATIE VAN HUIZENBLOKKEN EN ALLEENSTAANDE GEBOUWEN

Sinds het begin van de jaren '80 zijn de gemeenten verantwoordelijk voor operaties die worden gesubsidieerd door het Gewest. Die hebben betrekking op een dertigtal huizenblokken of delen van huizenblokken die voltooid moeten zijn tegen eind 1998. Verder zijn de gemeenten en OCMW's belast met het beheer van zowat 150 renovatieoperaties voor alleenstaande gebouwen waarvan ze eigenaar zijn, in het kader van de toepassing van het koninklijk besluit van 8 februari 1980 houdende de

organisatie van de renovatie van alleenstaande gebouwen, gewijzigd door het koninklijk besluit van 20 november 1986.

Watermaal-Bosvoorde heeft een vijftigtal woningen heropgebouwd of gerenoveerd, met gewestelijke steun ten belope van 75 % subsidies en 20 % voorschotten die (later) recupereerbaar zijn.

Daarna werden de woningen gelegen 216 Terhulpssteenweg, 50 Gratèsstraat en 7-9 Ministerstraat gerenoveerd, terwijl in de IJsvogellaan 21 woningen en een huis «Abbeyfield» (9 gemeenschappelijke woningen voor bejaarden) in project zijn.

4.4.3.2 RENOVATIE DOOR DE GOMB EN HET WONINGFONDS

Aangezien de actie van de GOMB inzake de bouw / renovatie voor gezinnen met een middelhoog inkomen beperkt moet blijven tot de Ruimte voor de Versterkte Ontwikkeling van de Huisvesting (RVOH), heeft deze geen betrekking op Watermaal-Bosvoorde.

De opdracht van het Woningfonds inzake renovatie en de toegankelijkheid van de huisvesting berust op de drie volgende actiepunten: hypothecaire leningen als steun voor de gezinnen met een laag of middelhoog sociaal-economisch profiel; huurtoelagen die beschouwd worden als sociale huur voor woningen die door het Woningfonds worden opgekocht, gerenoveerd en dan weer verhuurd; en tot slot de huurkoop. Wat de verdeling van de hypothecaire leningen betreft die werden toegekend in het gewest, zijn er 2 %, gesitueerd in Watermaal-Bosvoorde. Er werden geen huurtoelagen toegekend in Watermaal-Bosvoorde.

4.4.4 DE GEPLANDE GROTE INFRASTRUCTUURWERKEN

4.4.4.1 SPOORWEGEN: HET GEN

Het GEN zou twee polen omvatten in Watermaal-Bosvoorde:

- de halte van Bosvoorde op lijn 161, dat de tertiaire tewerkstellingspolen van de Terhulpssteenweg kan bedienen;
- de halte van Watermaal met een halte “Arcades”, gelegen op de lijnen 161 en 26, naast de historische kern en handelskern van het Keymplein (vandaag geldt dit enkel voor lijn 161).

We onderstrepen hierbij ook nog het bestaan van de halte Boondaal op lijn 26, op de grens van Brussel en Elsene, waarvan het bereik een stuk van het gemeentelijk grondgebied omvat.

De uitbreiding tot vier sporen van lijn 161 en de aanleg van de stations en haltes zijn thans het voorwerp van een intens debat (zie 2.8).

4.4.4.2 VERLENGING VAN DE LIJN VAN TRAM 94

De tramlijn 94 zal vanaf Bosvoorde tot aan de uiterste grenzen van Oudergem worden verlengd. De aanleg van een eigen site op de Vorstlaan zal de opheffing van een rijstrook in beide richtingen tot gevolg hebben. (zie 2.8.)

4.4.4.3 RIOLERING

De gemeentelijke bevoegdheden inzake riolering werden overgedragen aan de Brusselse Intercommunale voor Sanering (BrIS). Deze intercommunale werd opgericht op 28 juni 2001. Deze intercommunale levert 5 diensten: het beheer van de opvangputten en collectoren, het toezicht op het rioleringsnet, het hydraulisch beheer van dit net en van het regenwater en oppervlaktewater, de exploitatie van het rioleringsnet en het geïntegreerd beheer ervan. De gemeente heeft op de 5 diensten ingeschreven.

5 BIJLAGE 2: ADVIES VAN HET SCHEPENCOLLEGE BETREFFENDE DE AANVRAAG VAN HET STEDENBOUWKUNDIG ATTEST INGEDIEND DOOR DE NMBS MET BETREKKING TOT DE UITBREIDING TOT VIER SPOREN VAN LIJN 161 TUSSEN WATERMAAL EN OTTIGNIES

(College van Burgemeester en Schepenen van de Gemeente Watermaal-Bosvoorde, zitting van 19 december 2003)

Gelet op het **Gewestelijk Ontwikkelingsplan** (KB 20/09/2001); zijn kaart 1 « stadsproject », zijn kaart 4 « verbetering van het levenskader », zijn prioriteit 8, zijn prioriteit 9, zijn prioriteit 11;

Gelet op kaart 3 « Bodembestemming », kaart 5 « Wegen » en kaart 6 « openbaar vervoer » van het Gewestelijk Bestemmingsplan (RB 03/05/2001);

In zijn algemeen voorschrift 0.7., in zijn bijzondere voorschriften 9.1, 9.2, in zijn voorschriften 27.1, 27.2, 27.3, 28.3;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 01.10.1998 tot vaststelling van het **Iris-plan – gewestelijk vervoerplan**;

Gelet op de **Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening** Titel III en Titel IV (RB 03/06/1999);

Gelet op het **BBP gebied 6** « Terhulpsesteenweg - Emile Van Becelaerelaan » (KB 08.02.1989);

Overwegende dat het project niet conform de voorschriften van het voormelde BBP is voor zover het een afwijking veronderstelt van de bestemming van het aangrenzend gebied (gebied van koeren en tuinen);

Gelet op het **BBP gebied 2** « Vijvers van Bosvoorde » (KB 21.02.1989);

Overwegende dat het gewijzigd project inzake ligging niet langer afwijkt doordat het de sporenlijnen naar Eikhove verplaatst;

Overwegende de aansluiting op 28 mei 2002 van de Gemeente van Watermaal-Bosvoorde bij het charter « **Gezonde steden** »;

Overwegende het streven van de Gemeente de voorzorgsbeginselen inzake gezondheid in acht te nemen;

Gelet op de **milieuovereenkomst** van 24.01.2001 ondertekend te Brussel tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de NMBS inzake lawaai en trillingen veroorzaakt door de spoorweg;

Overwegende dat voor het baanvak L161 gelegen te Watermaal-Bosvoorde een specifieke overeenkomst zou moeten worden ondertekend om bij de hoofdovereenkomst te worden gevoegd;

Gelet op het statuut van speciale beschermingszone van het Zoniënwoud in het kader van het **NATURA 2000**-netwerk (Habitat-richtlijn);

Gelet op het **Kyoto-protocol** dat België geratificeerd heeft;

Overwegende de door het College van Burgemeester en Schepenen georganiseerde informatieavonden en overwegend de talrijke opmerkingen van de aanwezige inwoners;

Overwegende de oprichting van werkgroepen, met de inwoners, verdeeld over de 6 baanvakken (Ooien-Vandervlede, Winterkoninkje-Gratès-Weldoën, Van Becelaere van 186 tot 50 + Eland 1-3-5-8, Van Becelaere van 44 tot 2, Archief + begin van de dwarsstraten en Eikhove) en de opmerkingen die tijdens deze werksittingen worden geformuleerd;

Overwegende het openbaar onderzoek dat van 30 oktober tot 30 november 2003 in Watermaal-Bosvoorde werd georganiseerd;

Overwegende de 681 brieven en de op- en aanmerkingen die in het kader van het openbaar onderzoek werden geformuleerd;

Overwegende het overlegcomité dat op 10 december 2003 werd georganiseerd en overwegende de talrijke opmerkingen van de inwoners die gevraagd hadden om gehoord te worden;

Overwegende de effectenstudie voltooid op 23.10.2003;

Overwegende de aanbevelingen van het bureau AMENAGEMENT, belast met de effectenstudie;

Overwegende de wijzigingen bij de aanvraag van het stedenbouwkundig attest ingediend door de NMBS op 29.10.2003 en integrerend deel uitmakend van het dossier;

Overwegende de wet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 11 oktober 2001 tussen de federale Staat, het Vlaams, het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende het meerjarig investeringsplan 2001-2002 van de N.M.B.S;

Overwegende het voornoemde samenwerkingsakkoord en meer in het bijzonder bijlage V ervan die 5 grote GEN-begeleidingsmaatregelen aanraadt;

Overwegende dat de woondichtheid van de Gemeente Watermaal-Bosvoorde zodanig is dat een uitbreiding van het spoorwegplatform tot 4 sporen tot gevolg zal hebben de buurtwoningen veel dichterbij te brengen;

Overwegende dat het project de landschappelijke kwaliteiten van de Gemeente aantast voor zover het overweegt de spoorwegbermen te verwijderen die een belangrijk element van de groene vermazing vertegenwoordigen, de bruggen af te breken die tot het gemeentelijk erfgoed behoren en de tuinen van de achteruitbouwstroken aantast;

Overwegende de nodige onteigeningen voor de uitvoering van het project;

Overwegende de aanbevolen snelheidsverhoging en de toename van het verkeer op lijn 161;

Overwegende dat de nominale snelheid verenigbaar moet blijven met het stadsmilieu;

Overwegende dat geen verduidelijking wordt gegeven voor de verwerking van de uitstekende gedeelten om ze beter in het landschap te integreren;

Overwegende dat, bovendien, uit de gewijzigde plannen geen enkele algemene oplossing voortvloeit aangezien de aanvrager een afwisseling van groenscherm en overstek aanbeveelt;

Overwegende dat de bij het stedenbouwkundige attest gevoegde plannen niet toelaten de werkelijke landonteigening van de aan de spoorbedding grenzende gronden te ramen en de inwoners dus niet toelaten de precieze aard van de onteigeningen te kennen;

Overwegende de aanvraag van de NMBS de nominale snelheid van 130 tot 160 km/uur te verhogen;

Overwegende dat deze aanvraag helemaal niets te maken heeft met de ingebruikneming van het GEN;

Overwegende dat in het stadsmilieu de inwoners zo veel mogelijke moeten worden beschermd tegen de hinder die met de uitbating van de spoorweg gepaard gaat, en overwegende dat, zoals dat reeds in buurlanden het geval is, de beperking van de treinsnelheid een beperking toelaat van de hinder die ermee gepaard gaat;

Overwegende het gebrek aan informatie over de afmetingen en het aspect van de geluidsschermen en geluidwerende inrichtingen;

Overwegende dat bepaalde gebieden (onder meer de omgeving van het station van Watermaal, de Archiefstraat, het baanvak Ooien - Vandervelde - Edouard Olivier, Eikhove) een diepgaander onderzoek vereisen teneinde een compromis te vinden tussen een optimale akoestische bescherming en de integratie in het landschap van de geluidwerende inrichtingen;

Overwegende het risico van geluidswerkaatsing op de wanden van de geluidwerende inrichtingen;

Overwegende dat de spoorwegapparatuur (wissels, spoorstaafbreeken, gelijkde isolerende spoorstaaflassen, elektrische kasten en installaties, seinstelsel ...) een belangrijke oorzaak zijn van trillingen;

Overwegende het gebrek aan informatie over de exacte locatie van al deze spoorwegapparatuur;

Overwegende het gebrek aan informatie over de uit te voeren geluidwerende maatregelen;

Overwegende dat de aanvrager de aanbevelingen van de effectenstudie heeft opgevolgd en ter hoogte van de overstekken de groenschermen heeft verwijderd;

Overwegende dat de effectenstudie in punt 4.12 51/62 aanbeveelt in de GEN-stations en -haltes het gevoel te vermijden van het in de steek laten van de openbare ruimte en van het scheppen van ruimten zonder sociale controle;

Overwegende de wens van de NMBS de uitbating van het GEN na 22.00 uur stop te zetten;

Overwegende dat de toekomstige specifieke overeenkomst voor het zuidelijk baanvak, Watermaal - grenzen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de volgende punten moet opnemen:

- als referentie de aanbevelingen inzake geluid zoals bepaald door de WOG;
- de problematiek van de geluidspieken en de snelheidsfactor;
- permanente controlepunten evenals dwangmaatregelen in de vorm van financiële dwangsommen en schadevergoedingen aan de buurtbewoners bij de niet-naleving van de toegelaten drempels of van de bepalingen van de overeenkomst;
- de verplichting voor de NMBS van een kwaliteitsbeheer van de spoorwegbermen met verwijzing naar buitenlandse onderzoeken en ervaringen ter zake (Cappart-onderzoek en beheer van de spoorwegbermen in Zwitserland);
- de vooruitzichten van een liberalisatie van de spoorweg op Europees niveau;
- het onderhoud en de tienjaarlijkse vervanging van de akoestische en geluidwerende inrichtingen;

Overwegende dat het NMBS-park van het rollend materieel niet over een voldoende reserve beschikt om aan het GEN verbonden supplement tegemoet te komen

Overwegende dat de NMBS bijgevolg nieuw rollend materieel zal moeten aankopen dat aan de meest performante normen inzake akoestiek en trillingen zal moeten tegemoetkomen;

Overwegende dat bovendien het bestaande materieel eveneens zal moeten worden gemoderniseerd evenals de behandeling van de spoorstaven om aan voormelde criteria te beantwoorden;

Overwegende de wens van de Gemeente om met de NMBS in het kader van de stedenbouwkundige wijzigingen die uit het project voortvloeien, een schuldvergelijkingsovereenkomst te sluiten;

Overwegende dat tijdens de uitvoering van de werken het vervoer via de spoorweg van de voor de spoorbedding nodige materialen en materieel, de langs de spoorweg gelegen woningen zullen worden blootgesteld aan een grotere geluidshinder dan dat thans het geval is en in de meeste gevallen reeds onduelbaar is;

Overwegende dat tijdens het openbaar onderzoek het merendeel van de inwoners het alternatief van een volledige of gedeeltelijke ondertunneling van de spoorbedding van lijn L161 ondersteunt;

Het College van Burgemeester en Schepenen van Watermaal-Bosvoorde:

Beschouwt dat de wet houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 11 oktober 2001 tussen de federale Staat, het Vlaams, het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende het meerjarig investeringsplan 2001-2002 van de N.M.B.S, de aanleg van lijn L161 voor de ingebruikneming van een GEN in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest noodzaakt.

Geeft, naar aanleiding van nieuwe elementen die tijdens het openbaar onderzoek aan het licht zijn gekomen, de voorkeur aan de ondertunneling van de snelle spoorlijnen en eist dat dit voorstel wordt onderzocht.

Ongeacht deze ondertunneling eist de Gemeente dat de huidige spoorlijnen worden verbeterd en dat begeleidingsmaatregelen worden getroffen om de geluids- en trillingshinder te beperken. Ingevolge metingen die in het kader van artikel 10 van de Geluidsordonnantie op het baanvak werden uitgevoerd, werden namelijk dringende interventiedrempels vastgesteld. Voor het zuidelijk baanvak van lijn L161 en ook voor het ondergrondse baanvak zal tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de NMBS een specifieke overeenkomst moeten worden gesloten.

Bovendien zal de snelheid van de treinen moeten worden verminderd in functie van hun penetratie in stedelijk gebied.

Verzoekt dat de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning met bijzondere bekendmakingsmaatregelen gepaard gaat.

Brengt over het project zoals voorgesteld een **ONGUNSTIG ADVIES** uit;

Indien het Gewest echter ondanks dit ongunstig advies het stedenbouwkundig attest aflevert, eist het College van Burgemeester en Schepenen dat dit op de volgende voorwaarden gebeurt:

Betreffende de akoestische en trillingsmaatregelen:

- in de kritieke gebieden (onder meer: Oien - Vandervelde, station van Watermaal, Archief, Eikhove) moeten diepgaandere onderzoeken inzake akoestiek worden uitgevoerd om de hoogte van de geluidsschermen te optimaliseren en andere beschermende inrichtingen te overwegen waarbij tegelijkertijd wordt toegezien op een optimale integratie in het landschap; deze onderzoeken zullen de geluidspieken en de snelheidsfactor in aanmerking moeten nemen;
- in de gebieden die kritiek blijven zal de aanvrager een behandeling van de gevels van de buurtwoningen voorstellen;
- een nauwkeurig plan van de geluidwerende maatregelen moet bij de aanvraag van het SA worden gevoegd;
- in de kritieke gebieden van Ooien - Vandervelde, Gratès, Archief en Eikhove, moeten diepgaandere onderzoeken inzake trillingen worden uitgevoerd; de installatie van zwevende vloerplaten moet uitdrukkelijk worden beoogd;
- nauwkeurige plannen van de trillingsbronnen en van de eraan verbonden trillingwerende maatregelen moeten bij de aanvraag van het SA worden gevoegd;
- de toename van het verkeer (minder maar meer permanent geluid) moet bij de bepaling en interpretatie van de akoestische normen (WOG, enz.) in aanmerking worden genomen;
- de specifieke overeenkomst (NMBS – BHG) voor de lijn 161, zal rekening houden met:
 - de WOG-aanbevelingen voor geluid en trillingen;
 - de geluidspieken;
 - de snelheidsfactor in stedelijk gebied;
 - permanente geluids- en trillingscontroles;
 - boetes ingeval van overschrijding van de drempelwaarden;
 - gepland onderhoud en de tienjaarlijkse vervanging van de akoestische en trillingwerende inrichtingen;
 - de opheffing van spooronderbrekingen voor het seinstelsel en eveneens van enige spoorwegapparatuur in de nabijheid van de woningen;

- visuele of minder lawaaierige meldingen;
- de geluidwerende inrichtingen moeten aan de spoorwegkant met een geluiddempend materiaal worden bedekt; bovendien moeten de perforatieverhouding van de geluidsschermen van het type geperforeerde cassettes minimaal 20 % en de dikte van de minerale wol ongeveer 80 mm bedragen;
- in geen enkel geval zullen de toegangsdeuren tot de spoorlijnen in de geluidsschermen zich dicht bij de woningen mogen bevinden;

Landschapsbehandeling van de grenslijnen

- een in het Bosvoords karakter geïntegreerde architecturale behandeling van de grenslijnen in stedelijk gebied moet worden voorgesteld (over de hele lengte moet het gebruik van beton en doorlopende blinde muren worden vermeden en gearchitectuurde geluidsschermen worden gebruikt);
- de voorkeur zal worden gegeven aan homogene voorzieningen (de afwisseling viaduct, betonscherm en groenschermen moet worden vermeden);
- de specifieke overeenkomst NMBS-BHG voor de lijn 161 moet een kwaliteitsbeheer van de spoorwegbermen opnemen (beplantingen, onderhoud, snoeien, enz.);

Onteigeningen

- de onteigeningen van de gebouwen waarvan de leefbaarheid door het project in het gedrang komt (slagschaduw, werking, geïsoleerd gebouw), moeten worden overwogen zelfs indien de uitvoering van het project dit niet onmiddellijk noodzaakt (Winterkoninkje 38 en 36, Gratès 70 tot 84, Weldoen 2a, 2 B, 5/7/9 en 11, Van Becelaere 160 en Eland 3);
- een nauwkeurig plan van de onteigeningen zal bij de aanvraag van de stedenbouwkundige vergunning worden gevoegd;
- de onteigende onroerende goederen zullen niet leeg mogen blijven, hun bestemming zal met de Gemeente worden overlegd;

Riolering

- een afwateringsplan en een nauwkeurige maatvoering moeten bij de aanvraag van het SA worden gevoegd;
- de bermsloten (risico van verstopping, doorsijpeling in de bermen ...) vertegenwoordigen een gevaar van dichtslibben; de NMBS moet een alternatief onderzoeken;

Bouwplaats

- een zo volledig mogelijk plan van de bouwplaats, toegangen, opslagzone, afvalverwijdering, enz. moet bij de aanvraag van het SA worden gevoegd;
- rekening houdend met de leeftijd van de spoorlijn moeten de ontgraven gronden vóór hun definitieve bestemming worden geanalyseerd op de aanwezigheid van eventuele concentraties van verontreinigende stoffen;
- geen enkele aanaarding zal mogen worden uitgevoerd met graafgrond afkomstig van reeds met japanse duizendknoop vervuilde sites zonder ze vooraf te verbranden;
- voorlopige akoestische schermen zullen tijdens de bouwplaats op een voldoende afstand worden geplaatst om de bescherming van de buurtbewoners te waarborgen;

- nacht- en weekendwerk zullen tot een minimum worden beperkt;
- vóór de aflevering van het SA, zullen de exacte uitvoeringsbepalingen van de bouwplaats in een overeenkomst tussen het Gewest, Elsene en Watermaal-Bosvoorde worden opgenomen;

Ooien- en Lambert Vanderveldestraat

- het geluidsscherm zal de helling van de tunnelingang moeten volgen en een gepaste esthetische behandeling ontvangen;
- de binnenwanden van de kruisingsbrug tussen de lijnen L26 en L161 gelegen op het terrein van de NMBS moeten met een geluiddempend materiaal worden behandeld;
- de 4 wissels moeten zo ver mogelijk van de woningen worden verwijderd;

Halte Watermaal

- het centraal perron zal zoals voorgesteld worden opgeheven;
- aan de kant van de spoorlijn zullen de perrons met een geluiddempend materiaal worden bedekt (heraklith-platen);
- de 2 bestaande spoorlijnen moeten zo veel mogelijk naar het westen worden verlegd;
- het oostperron (Gratès) moet tot maximaal 250m worden ingekort en de breedte van het westperron moet worden verkleind;
- de toegang via de brug aan de kant Weldoen zal worden opgeheven; de toegang vanaf de Dries zal worden behouden en op niveau van de achterkant van nr. 50 Gratès zal een onderdoorgang worden uitgevoerd voor de toegang tot het oostperron;
- een parking van maximaal 30 parkeerplaatsen (lokaal gebruik) zal worden bevestigd - deze parking zal simultaan met het project of in het kader van de schuldvergelijkingsovereenkomst worden uitgevoerd. Het gebruik van de parking zal publiek moeten blijven. De parking zal naar het zuiden moeten worden verplaatst om het oude gebouw (lampenmagazijn) intact te bewaren;
- een betere voetgangersverbinding tussen de haltes Watermaal en Arcaden (via een algemene heraanleg van het Arcadenplein) moet worden voorgesteld;
- het statuut van nr. 38 Winterkoninkje moet ingevolge het gewijzigd SA worden verduidelijkt (onteigening of niet) en eveneens dat van nr. 36 (andere eigenaar maar belendend); hun onteigening omwille van de nabijheid van de onderdoorgang, van het oostperron en van de toegangshelling zal worden overwogen;
- ingeval nr. 38 zou worden onteigend moet zijn herbestemming worden voorzien (woning indien leefbaar in verhouding tot de onderdoorgang, en zo niet culturele of andere voorziening in verband met het station en de onderdoorgang om problemen inzake controle en veiligheid op te lossen) - in te schrijven in het kader van de schuldvergelijkingsovereenkomst;
- een gedetailleerde studie van de omgeving, toegangen, hellingen, kleine voorzieningen (fietsstalling, wachthuisje, enz.) moet worden uitgevoerd met het oog op de opwaardering van het station dat op de bewaarlijst staat;
- een fijnere studie (simulatiemodel) van de meest doeltreffende geluidwerende inrichtingen ter bescherming van de gebouwen van de Weigéliasdreef moet worden uitgevoerd waarbij tegelijkertijd het erfgoed wordt beschermd (sas niet overtuigend);
- aan de kant Winterkoninkje - Thomson moeten geluidsschermen worden geplaatst;
- palen met moderne luidsprekers van goede kwaliteit en met een beperkt geluidsvolume of elektronische panelen moeten worden geïnstalleerd;

Tunnel die uitkomt in de Winterkoninkjestraat

- een gedetailleerd plan van de onderdoorgang (PBM, toegang voor fietsers, veiligheidsmaatregelen, behandeling van de wanden ...) moet worden voorgelegd rekening houdend met de door de gemeenteraad geformuleerde opmerkingen in het kader van het SA voor het baanvak Noord Watermaal - Schuman;

Gratèsstraat

- het centraal perron zal zoals voorgesteld worden opgeheven; de spoorlijnen zullen zo veel mogelijk naar het westen worden verlegd; het oostperron zal tot maximaal 250m worden ingekort en de breedte van het westperron zal worden verkleind zodanig dat aan de kant Gratès geen overstek meer nodig is en de huidige talud kan worden behouden;
- ingeval het gewijzigd NMBS-project wordt behouden zullen de eigendommen op nummers 70 tot 84 in de Gratèsstraat worden onteigend en een ontwerp voor wederopbouw of herstructurering van beter aangepaste gemengde gebouwen worden voorgesteld (gelijkvloerse verdieping met artisanale activiteiten of kleine winkel en woningen op de verdiepingen) – financiering van de onteigeningen door de NMBS, herstructurering in het kader van de schuldvergelijkingsovereenkomst;

Weldoenbrug

- de herbouw van een nieuwe geïntegreerde en goed geproportioneerde brug (boog en metselwerk) met één enkele rijstrook, met behoud van de huidige rollaag en met een afwateringssysteem onder de plantkuilen;
- voor de aansluitingen met de koker en eveneens voor de geluidsschermen ter hoogte van de brug zal een in het Bosvoords karakter geïntegreerde architecturale behandeling worden voorgesteld;
- de spoorlijnen zullen zo veel mogelijk naar het westen worden verlegd, het oostperron zal tot maximaal 250m worden ingekort en de breedte van het westperron zal worden verkleind teneinde de breedte van de nieuwe brug te verkleinen;
- de toegang vanaf de brug aan de kant Weldoen zal worden opgeheven, de toegang vanaf Dries zal worden behouden en een onderdoorgang ter hoogte van de achterkant van nr. 50 Gratès zal worden uitgevoerd om toegang tot het oostperron te verschaffen;
- ingeval het gewijzigd NMBS-project wordt behouden, en bij gebrek aan aanvaardbare milieuvorwaarden (geïsoleerde gebouwen of te dicht bij de spoorlijnen), zullen de eigendommen op nummers 5/7/9, 11, 2a en 2b in de Weldoenstraat worden onteigend (met het oog op een herstructurering) en de omgeving van de brug (toegang tot het perron Hakhout), het Weldoen-kruispunt en het speelplein worden heraangelegd - deze werken zullen simultaan met het project of in het kader van de schuldvergelijkingsovereenkomst worden uitgevoerd;
- de herverkaveling van het speelplein om er woningen op te bouwen zal niet worden overwogen maar de uitbreiding ervan zal eerder in het kader van de heraanleg van het kruispunt worden onderzocht - hiertoe zou de afbraak van de gebouwen nummers 5/7/9 en 11 van de Weldoenstraat kunnen worden overwogen (later te bevestigen optie);

Gedeelte Van Becelaere tussen Weldoen en Eland

Van Becelaere, 160

- gezien het verlies aan leefbaarheid zal de onteigening worden overwogen (herstructurering of herbouw aan de straatkant mogelijk - andere bestemming op het binnenterrein van de huizenblok - te bespreken in het kader van de schuldvergelijkingsovereenkomst);
- garageboxen zullen worden herbouwd - gemakkelijker toegang bij onteigening van nummer 160 en herkaveling van het eigendom;

Van Becelaerelaan

- een in het Bosvoords karakter geïntegreerde architecturale behandeling van de grenslijnen in stedelijk gebied zal worden voorgesteld (om over de hele lengte het karakter van beton en doorlopende blinde muur te vermijden worden gearchitectuurde geluidsschermen aanbevolen);

Brug van de Elandstraat

- de herbouw van een nieuwe geïntegreerde en goed geproportioneerde brug (boog en metselwerk) met één enkele rijstrook, met een afwateringssysteem onder de plantkuilen;
- de volledige onteigening van nr. 5 in de Elandstraat moet worden bevestigd en de onteigening van nummer 3 zal worden overwogen - hun afbraak in het kader van een volledige herstructurering van de omgeving van de brug kan worden overwogen - simultaan met het project of in het kader van de schuldvergelijkingsovereenkomst uit te voeren;
- na afbraak van nr. 8 in de Elandstraat zal tijdens de bouwplaats en na de uitvoering van het project de bestemming van het terrein worden verduidelijkt;
- voor de aansluitingen met de koker en eveneens voor de geluidsschermen ter hoogte van de brug zal een in het Bosvoords karakter geïntegreerde architecturale behandeling worden voorgesteld;

Archiefstraat

Pretunnel

- de Archiefstraat zal worden geherprofileerd zodanig dat parkeren langsheen het talud behouden blijft en tegelijkertijd de beplanting ervan wordt gewaarborgd;
- een fijnere studie (simulatiemodel) zal worden uitgevoerd om de meest doeltreffende geluidwerende inrichtingen ter bescherming van de gebouwen van de Archiefstraat voor te stellen;
- een esthetische studie voor de geluidsschermen (hoogtewisseling, aspect, enz.) moet bij de aanvraag van het SA worden gevoegd;

Gedeelte Van Becelaere tussen Eland en Terhulpssteenweg

Totale dekking

Bovengrondse inrichting

- de uitvoering van de voetgangerss- fietsenverbinden tussen beide oevers van de spoorweg zal worden behouden;
- trappen met een kleine optrede (zoals voor de Yourcenar-doorgang achter het Hilton-hotel) zullen aan de Zandkeverskant worden voorzien met geulen voor de fietsen;
- een gedetailleerd plan van de verbinding aan Zandkevers met volledige heraanleg van de ruimte zal worden voorgelegd; deze werken zullen simultaan met het project of in het kader van de schuldvergelijkingsovereenkomst worden uitgevoerd;
- het groene aspect van de voorkant van de archiefstraat zal worden bewaard en een groene vermazing van vloerplaat zal worden ontwikkeld;
- de optie van een bezetting van de vloerplaat (sociale controle) met een buurtkarakter (moestuinen, kinderspelen, enz.) zal worden behouden in het kader van een landschapparcours, te weten:
 - Speelplein in een openbaar park dat ‘s avonds sluit (bomen, rustzones) en dat zich uitstrekt van het einde van de vloerplaat tot aan de doorgang Zandkevers – Kruisboog;
 - Omheinde privémoestuinen tussen de doorgang Zandkevers-Kruisboog en de grenslijn van het voormalige Glaverbel-eigendom;
 - Openbare ruimte voor wandelingen, ontspanning, tentoonstellingen aan de rand van de Terhulpssteenweg;
- de opwaardering van de toekomstige multimodale pool zal worden ondersteund, onder meer door de zichtbaarheid van het station op de vloerplaat te behouden (landschapsinrichting, kiosk, enz.);
- de terminus van de tram met een systeem van een doodlopend baanstuk op vloerplaat zal niet worden behouden (lawaai, aspect, perspectiefbreuk en beperking van de inrichtingsmogelijkheden van de vloerplaat ...);
- de vloerplaat zal simultaan met het project of in het kader van de schuldvergelijkingsovereenkomst worden ingericht;
- de bezettingsmodaliteiten van de vloerplaat zullen in de specifieke overeenkomst worden opgenomen;
- het vellen van hoogstammige bomen op de eigendommen van de gebouwen « Pins Noirs », « Cèdres » en « Séquoias », Van Becelaerelaan zal zo veel mogelijk worden beperkt;
- aan de voet van de terreinophoging zullen op het eigendom van de grote gebouwen bomen van een zekere grootte worden geplant: beuk, eik, linde; zij zullen gescheiden worden door een haag of heesterbeplantingen van hazelaar, kardinaalsmuts, meidoorn, kornoelje, hulst; achteraan deze rij van bomen, op de terreinophoging en naar de top toe zullen heesterstructuren van de voormelde species worden geplant, een open zone van kruidachtige species zal eveneens worden voorzien;

Binneninrichting

- Rekening houdend met brandgevaar:
 - om de 100m zullen brandkranen worden geïnstalleerd. De installatie moet bestaan uit leidingen met een diameter van 200mm teneinde aan het eindpunt over minimaal 7 bar met een debiet van 30m³/u te kunnen beschikken;
 - de ruwbouw zal in Rf 2u-materiaal worden uitgevoerd;

- een centrale overlangse scheidingswand tussen beide rijrichtingen van de treinen zal op het baanvak zonder perron worden uitgevoerd;
- een specifieke studie van de eventuele technische lokalen en thans nog niet bepaald (Rf 2u-deuren) zal worden uitgevoerd;
- in beide rijrichtingen zal een overlangse rookafzuiginstallatie worden voorzien, samengesteld uit een afvoerkanaal voor de vuile lucht, a priori 4 ventilatoren met geluiddempers (bijvoorbeeld met parallelle akoestische schermen) op de afzuigmonden (of luchtkamers) om bij een ongeval de rook naar buiten af te zuigen (normaal gezien zijn het baanvak en de openingen aan weerskanten voldoende om een natuurlijke luchtverversing te waarborgen);
- Rekening houdend met de lucht- en ventilatieroosters in de kelderverdiepingen van de gebouwen gelegen 2, 24 en 24A in de Emile Van Becelaerelaan:
 - de huidige roosters zullen door een plenumventilatiesysteem uitgerust met akoestische (geluiddempend) wanden worden vervangen om geluidshinder te vermijden (in het bestek van de toekomstige aannemer te bepalen);
- Rekening houdend met het geluid en het blaaseffect:
 - over de laatste 50 meter zullen de zijwanden van de tunnelsleuf met een performant geluidwerend materiaal worden bekleed evenals de dakgedeelten die met dit soort platen kunnen worden bekleed;
 - veiligheidsregels om claxonneren door het rollend materieel bij de uitgang of ingang van de tunnel te vermijden zullen in de specifieke overeenkomst worden opgenomen;

Buiteninrichting

- de oostmuur van de koker zal door middel van de techniek van beschoeide bouwputten worden gebouwd;
- de zijspoorlijnen zullen worden verlengd om ze minsten 1m in de tertiaire zandlagen te drijven zodanig een breuk te veroorzaken die de trillingen opvangt (! een aanvullende geotechnische studie uit te voeren);
- gezien de situatie in de winter en het probleem van graffiti op de laterale muur, zal het landschapsaspect van de zijwand worden verzorgd waar de bedekte tunnelsleuf tussen de Sprinkhanenlaan en de Zandkeverssquare «bovengronds komt», waarbij tegelijkertijd wordt toegezien een maximaal aantal parkeerplaatsen op de weg te behouden:
 - over 6m tot 8m (tussen deze bedekte tunnelsleuf en de weg) zullen de bestaande beplantingen worden geveld en zal een talud in ophoging vóór de bedekte tunnelsleuf worden aangelegd; dit talud zal worden beplant waarbij de voorkeur zal uitgaan naar grote species om zodoende geleidelijk aan opnieuw een geheel samen te stellen van grote bomen met sterke ontwikkeling en diepe worteleinden;
 - langsheen de Archiefstraat zal een nieuw talud worden aangelegd (tot op een hoogte die verenigbaar is met de breedte van het terrein) en met inlandse heesters en bomen zoals opgesomd (eenstijlige meidoorn, hazelaar, iep, kornoelje, kardinaalsmuts, linde, gewone esdoorn, haagbeuk, es) en met een haag (van hazelaar, kardinaalsmuts, meidoorn, kornoelje, hulst) worden beplant;

Station van Bosvoorde

- een gebouw met personeel zal als stationaspect op de vloerplaat worden behouden;
- Rekening houdend met de lucht en ventilatieroosters in de kelderverdiepingen van het gebouw gelegen 2 Emile Van Becelaerelaan: de huidige roosters zullen door een plenumventilatiesysteem uitgerust met akoestische (geluiddempend) wanden worden vervangen om geluidshinder te vermijden (in het bestek van de toekomstige aannemer te bepalen)
- de capaciteit van de bestaande parking zal worden behouden maar de parking zal worden ingericht (bestrating) om ze aantrekkelijker te maken: zijn gebruik zal publiek blijven om onder meer door de bezoekers van het Tournay Solvay-park te worden gebruikt;
- palen met moderne luidsprekers van goede kwaliteit en met een beperkt geluidsvolume of elektronische panelen voor mededelingen aan de reizigers zullen worden geïnstalleerd;
- de zijwanden zullen worden verlengd om ze minsten 1m in de tertiaire zandlagen te drijven zodanig een breuk te veroorzaken die de trillingen opvangt;
- luchtroosters die eventueel in het station worden geplaatst zullen met doeltreffende geluidsdempers worden uitgerust;
- aan de kant van de spoorlijn zullen onder de perrons geluiddempende platen (heraklith-platen) worden geplaatst;

Eikhove

- de totale dekking zal van de Terhupsesteenweg tot aan de ingang van het woud (vijver) worden uitgebreid ter compensatie van het dichterbijbrengen van de spoorlijnen;
- een fijnere studie zal worden uitgevoerd om de infrastructuur tegen de trillingen te verstevigen;
- de bestaande isolerende spoorstaaflassen aan het uiteinde van Eikhove zullen worden verwijderd;

Brug van de Twee Bergenlaan

- de verlenging in de omgeving van de brug (onderzoek voor de keuze van de materialen , ophoging te verkiezen boven een overstek) en de onderdoorgang (bekleding met baksteen zoals de andere doorgangen en gewelven) zullen esthetisch worden behandeld;
- akoestische schermen die eveneens als afsluiting dienst doen zullen aan beide kanten van de brug van de Twee Bergenlaan over een afstand van 100m worden geplaatst;
- de archeologische site van de neolithische versterking van de Vijvers van Bosvoorde zal worden opgevaardeerd (informatiebord van het type dat men in het bos aantreft met een voor PBM's aangepaste hoogte...);

Gedeelte Van Kermlaan – Zoniënbosweg

- Om veiligheidsredenen zullen aan weerskanten van het spoorwegplatform afsluitingen of voorzieningen worden geplaatst die de oversteekmogelijkheden beperken (viaducten, groenschermen, betonnen borstweringen); overeenkomstig de aanbevelingen van de effectenstudie zullen deze evenwel voor het baanvak dat op de overbrugging van de Van Kermlaan volgt, aan weerskanten van het platform worden verwijderd;

Gedeelte Zoniënbosweg – Bundersdreef

Brug van de Bundersdreef

- de verlenging in de omgeving van de brug (onderzoek voor de keuze van de materialen , ophoging te verkiezen boven een overstek) en de onderdoorgang (bekleding met baksteen zoals de andere doorgangen en gewelven) zullen esthetisch worden behandeld;
- de tunnel zal op een breedte van 8m overgedimensioneerd worden;
- ter hoogte van het boshuis zullen geluidsschermen worden geplaatst; hun architecturale behandeling zal aan het bosmilieu aangepast zijn;

De Gemeente Watermaal-Bosvoorde:

Dringt erop aan dat overeenkomstig het IRIS-plan en de GEN-overeenkomst, de uurregeling van het GEN tot na 22.00 uur en tijdens het weekend wordt uitgebreid. Tussen 24.00 uur en 06.00 uur zal geen enkel treinverkeer worden toegestaan.

Verzoekt het BHG voor de tenuitvoerlegging van het GEN gepaste begeleidingsmaatregelen te treffen om zijn succes te verzekeren en een vlucht van de inwoners en bedrijven naar de rand te voorkomen.

6 BIJLAGE 3: HET OVERLEG TUSSEN DE GEMEENTE EN HAAR INWONERS

6.1 DE VRAGEN VAN DE WIJKCOMITÉS (BASISDOSSIER)

Destijds heeft de Gemeente besloten om geen begeleidingscomité samen te stellen met de wijkcomités voor de uitwerking van dit GemOP; ze heeft daarentegen wel geijverd voor een participatie van alle inwoners, dankzij een eerste reeks van drie informatie- en sensibiliseringsvergaderingen rond het GemOP, die werden georganiseerd na de uitwerking van de bestaande toestand, op 9, 10 en 11 maart 1998, in het "Maison Haute".

De problemen en voorstellen die naar voor werden geschoven in het kader van een enquête rond de "Zwarte punten" worden vermeld in het basisdossier, in de volgende tabel, op grond van alle opmerkingen die vanuit het verenigingsleven werden overgemaakt aan COOPARCH. De kaart 1.6.01 van het basisdossier geeft enkel de geografisch lokaliseerbare vragen weer.

6.2 HET OPENBAAR ONDERZOEK (BASISDOSSIER)

Het basisdossier van het GemOP, op 15-11-1999 door de Gemeenteraad goedgekeurd, werd van 15-12-1999 tot 31-1-2000 aan openbaar onderzoek onderworpen.

Documenten die tijdens het openbaar onderzoek beschikbaar waren:

- Raadpleging ter plaatse: bij de dienst Stedenbouw, van maandag tot vrijdag, van 09.00 uur tot 12.00 uur, op maandag van 17.30 uur tot 20.00 uur.
- Documenten konden op verzoek worden ontleend.

Het gemeenteblad "**Het Officieel**" heeft een speciaal nummer aan het basisdossier gewijd. De belangrijkste kaarten waren er in kleur in opgenomen. De tekst was in twee delen gesplitst: de diagnose vanaf de bestaande situatie en het in het werk te stellen beleid. Systematisch werd naar de integrale tekst verwezen om de lezer ertoe aan te zetten de integrale versie te raadplegen. Slechts tijdens de laatste dagen was deze versie op het **Internet** beschikbaar.

Tijdens het openbaar onderzoek werden drie vergaderingen belegd, op 20-12-1999, en op 10 en 17-1-2000. Deze vergadering hadden betrekking op de opties van het basisdossier.

De bezwaarschriften vertegenwoordigen 70 aparte documenten. Deze documenten zijn afkomstig van **6 verenigingen** (Cercle des Naturalistes de Belgique, Front commun des Groupements de défense de

la Nature, WC "Coloniale et environs", WC "Bezemhoek", COWB, Ligue des Amis de la Forêt de Soignes), **2 bedrijven** (AG FORTIS en CODIC), en **62 particulieren**. Alle bijzondere bezwaarschriften zijn afkomstig van de Gemeente.

De meeste bezwaarschriften / opmerkingen betreffen het **Plateau van de Vorsterie**, waarvoor de "**de bescherming van de Vorsterie in zijn geheel**", wordt verzocht om de typezin te vermelden die in vrijwel alle bezwaarschriften voorkomt evenals zijn conversie tot "**Gewestelijk natuurreservaat**".

Negen documenten (8, 19, 37, 48, 50, 57, 58, 59, 62) betreffen niet uitsluitend de bescherming van de Vorsterie.

- Nr. 8: strijd tegen geluidshinder, in het bijzonder door de NMBS, via de plaatsing in dit geval van geluidsschermen; terugdringen van het verkeer in de Hakhoutlaan met instelling van eenrichtingsverkeer en verkeersdrempels.
- Nr. 19: het bezwaar betreft het sportcentrum in de Zilverreigersstraat, eigendom van de voormalige CGER, waarop zich twee gebouwen bevinden (chalet bowling, Zilverreigersstraat 6, chalet restaurant Kruisbooglaan 22). De eiser vreest dat de opname van dit erfgoed in een te beschermen gebied (kaart 2.3) een hinderpaal zou kunnen zijn voor de overleving en ontwikkeling van de sportvoorziening.
- Nr. 37: hoofdstuk bevolking en huisvesting: wens om een zekere gemengdheid te behouden en de binnenterreinen van de huizenblokken te beschermen; hoofdstuk vervoer - verplaatsingen: akkoord met de algemene principes maar wenst een volledig verkeersplan. Wenst de instelling van een eenrichtingsverkeer op een Ortolans-baanvak en van een rondpunt Ortolanen / Hazelaars / Koloniale. Maar dat blijft ontoereikend om het transitverkeer aan de Drie linden terug te dringen.
- Nr. 48: akkoord met de algemene principes. Absolute gekant tegen de bebouwing van het Plateau van de Vorsterie. Gekant tegen een sportcentrum op de Vorsterie en stelt als alternatief het veld van de Kwartellaan voor dat beter toegankelijk is. Gekant tegen kantoren op Charle-Albert dat voor woningen moet worden gerestaureerd. Diverse voorstellen inzake milieubeheer.
- Nr. 50: stijging van geluidshinder waargenomen na werken aan de L161. Wenst een controle. Beperking van de treinsnelheid? De uitbreiding tot drie of vier sporen moet gepaard gaan met geluidwerende maatregelen. Talud als groene buffer inrichten ... en onderhouden.
- Nr. 57: onregelmatigheid van de bussen 95 en 96. Moeilijkheden Waterwild ter hoogte van het shell-station over te steken. Bescherming door een verkeerslicht met drukknop? Een voetgangers-fietsenverbinding naar Delta aanleggen dat beter bediend is dan Beaulieu. Herbestemming van het station van Watermaal: aandacht voor het ontoereikend aanbod voor de vraag naar parkeerplaatsen! Arcadenplein: verzoek van een hondenuitlaatplek.
- Nr. 58: betreft het beleid van de groene vermazing en het milieubeheer. De bescherming van de zomen van het bos. Bescherming van het Charle-Albert-park. Integratie van gewestelijke groene vermazing aangenomen door de regering op 9/7/98 (BD 29/9/99). Diverse voorstellen betreffende de gemeentelijke groene vermazing. Gekant tegen de bebouwing van de Vorsterie.
- Nr. 59: gekant tegen het gemeentelijk beleid inzake Charle-Albert, verzoek om aan de achterkant van de site kantoren te mogen bouwen om de restauratie van het kasteel economisch haalbaar te maken.
- Nr. 62: bezwaarschrift gewijd aan vervoersproblemen (bus, fietsen voertuigen). Invoering van minder vervuilende bussen. Gebrek aan fietsstallingen. Ongemanierdheid van de automobilisten inzake parkeren en slapheid van de politie.

6.3 OPSTELLING VAN HET ONTWERP: VIER WERKGROEPEN

Alvorens met de opstelling van het ontwerpplan van start te gaan, heeft het nieuwe Schepencollege vier themaverzamelingen belegd na de afloop waarvan een begeleidingscomité werd samengesteld. Deze vergaderingen hadden betrekking op de volgende thema's:

- 22 oktober 2001: mobiliteit;
- 5 november 2001: ruimtelijke ordening, leefkader, economie, werkgelegenheid en huisvesting;
- 26 november 2001: sociaal beleid;
- 10 december 2001: jeugd, kindjaren, cultuur, onderwijs en sport.

Per thema werd een subgroep samengesteld die 's avonds meerdere keren hadden vergaderd.

- De subgroep mobiliteit (21 maart en 27 juni 2002) ;
- De subgroep ruimtelijke ordening, leefkader, economie, werkgelegenheid en huisvesting (18 april en 3 juni 2002);
- De subgroep sociaal beleid (24 april en 20 juni 2002);
- De subgroep jeugd, kindjaren, cultuur, onderwijs en sport (2 mei en 24 juni 2002).

Vóór de afronding van het ontwerp heeft elke subgroep in de loop van 2003 de herwerkte versie ontvangen van de documenten die op hun groep betrekking hadden.

De groep mobiliteit heeft aanvullend tussen 2003 en 2005 een follow-up van het GMP verzorgd. Zo werd tussen beide studies een continuïteit gewaarborgd.

7 BIJLAGE 4: DE KAARTEN

De kaarten van het ontwerp

Deze kaarten moeten aan het einde van elk overeenkomstig hoofdstuk worden ingevoegd.

kaart 2.3	Verfraaiing van het stedelijk landschap en opwaardering van het erfgoed
kaart 2.4	Voorzieningen
kaart 2.5	De groene vermazing
kaart 2.8.1	Fietsverkeer
kaart 2.8.2	Openbaar vervoer
kaart 2.8.3	Autoverkeer
kaart 3.1	Synthese van de verschillende beleidslijnen, per site
kaart 3.3	De op te heffen, te wijzigen of op te maken BBP's.

De kaarten van bijlage 1

Deze kaarten zijn het voorwerp van een aparte atlas

kaart 1.2.03	Het opmerkelijk onroerend erfgoed: bestaande feitelijke toestand
kaart 1.2.04 a	De dominerende stedenbouwkundige bestemming (NGI)
kaart 1.2.04 b	De dominerende stedenbouwkundige bestemming (GewBP)
kaart 1.2.51	Openbare en private voorzieningen en grote infrastructuren
kaart 1.2.06	Grote openbare eigenaars
kaart 1.2.07	De onbebouwde terreinen
kaart 1.2.08	De grote percelen op binnenterreinen van huizenblokken
kaart 1.3.01	Gewestelijk bestemmingsplan (GBP)
kaart 1.3.02	BBP's en administratief statuut van de wegen
kaart 1.3.03	De BBP's: de voornaamste bestemmingen ¹
kaart 1.3.04	Beschermd onroerend erfgoed: de bestaande rechtstoestand

8 INHOUD

1	Inleiding: de gemeente en haar evolutie in de gewestelijke context	2
1.1	Historiek van de ontwikkeling	2
1.2	De huidige uitdagingen inzake ontwikkeling.....	6
1.3	De relaties met de buurgemeenten en het Vlaams Gewest	6
2	De beleidslijnen	7
2.1	Bevolkings- en huisvestingsbeleid.....	7
2.1.1	Algemene opties en doelstellingen	7
2.1.2	Middelen en te bevestigen maatregelen.....	8
2.2	Het beleid inzake werkgelegenheid en economische activiteiten	9
2.2.1	Handel	9
2.2.2	Kantoren en andere activiteiten	10
2.2.3	Werkgelegenheid.....	11
2.3	Het beleid voor de verfraaiing van het stedelijk landschap en voor de opwaardering van het erfgoed	12
2.3.1	Verfraaiing van het landschap en opwaardering van het erfgoed.....	12
2.3.2	Herstructurering en herkwalificering van de openbare ruimten	13
2.3.3	Kaart 2.3 « Openbare ruimten »	18
2.4	Het beleid inzake De inplanting van de voorzieningen.....	19
2.4.1	Algemene opties en doelstellingen	19
2.5	Het beleid inzake de groene vermazing en het natuurbeheer	26
2.5.1	Het natuurlijk patrimonium	26
2.5.2	De gemeentelijke groene vermazing	26
2.5.3	Kaart 2.5 « Groene vermazing ».....	28
2.6	Het beleid ter beperking van pollutie en hinder.....	29
2.7	Het beheer van de natuurlijke rijkdommen en grondstoffen	30
2.7.1	Water	30
2.7.2	Energie.....	30
2.7.3	Openbare netheid.....	30
2.8	Het vervoer-, verplaatsings- en parkeerbeleid	32
2.8.1	Algemeen doelstellingen en acties	32
2.8.2	Het gemeentelijk mobiliteitsplan.....	33
2.8.3	Projecten en maatregelen voor elke verplaatsingswijze.	33
2.8.4	Kaarten 2.8.1, 2.8.2 eN 2.8.3 8c in verband met de verplaatsingen	40

2.9	Supragemeentelijke belangen	41
2.9.1	Plateau van de Vorsterie	41
2.9.2	Het spoorweggebied tussen de lijnen 161 en 26 (driehoek Elsene – Oudergem – Watermaal-Bosvoorde)	42
2.10	Overheidsbeheer	43
2.10.1	Het fiscaal en financieel beleid	43
2.10.2	Het beleid inzake vastgoed	43
2.10.3	Het beleid inzake de organisatie van de diensten	44
2.10.4	Het beleid inzake de relaties "Gemeente – Bevolking"	44
2.10.5	Het beleid inzake de algemene verordeningen	45
2.10.6	Het beleid voor het overleg met de buurgemeenten en andere stedelijke actoren	45
2.11	Het beleid inzake solidariteiten	46
2.11.1	Het sociale luik	46
2.11.2	Gezondheid en welzijn	46
2.11.3	Beleid ten behoeve van de personen met beperkte mobiliteit	47
2.11.4	Noord – Zuidsolidariteit	48
2.12	Het beleid inzake cultuur en toerisme	49
2.12.1	Cultuur	49
2.12.2	Toerisme	50
2.12.3	Verbroederingsverenigingen	50
2.13	Het beleid inzake veiligheid en Preventie	51
2.13.1	De rol van de nieuwe lokale politie	51
2.13.2	Buurtjustitie en de Begeleidingsdienst voor Alternatieve Gerechtelijke Maatregelen (BAGM)	52
2.13.3	Het preventiecontract	53
2.13.4	De straathoekwerkers	54
2.13.5	De bemiddelingsdienst	54
3	De algemene aanlegmaatregelen	55
3.1	De voornaamste oriëntaties inzake grondbestemming	55
3.1.1	De wijken ten westen van lijn 161 en het noorden van de gemeente tot aan de tuinwijken	55
3.1.2	Het zuidelijk gedeelte van de gemeente rond het centrum van Bosvoorde, de Heiligenborre en het Vorsterieplateau	56
3.1.3	De handelspolen	58
3.2	Algemene gevolgen op het verordenende vlak	58
3.3	De op te heffen, te wijzigen of op te maken BBP's	59
3.3.1	De gedeeltelijk op te heffen of te wijzigen BBP's	59
3.3.2	De BBP's ter studie	60
3.3.3	Een nieuw op te maken BBP?	61
3.3.4	Kaart ^o 3.3 « BBP »	61
3.4	De op te stellen ontwikkelingsschema's	62
3.5	De gebieden voor prioritaire interventie inzake onroerend goed of openbare ruimten	63
3.5.1	Inzake de renovatie van de bebouwing	63

3.5.2	Inzake de opwaardering van het erfgoed	63
3.5.3	Inzake de urbanisatie of reurbanisatie	63
3.5.4	Inzake de openbare ruimten	64
3.6	De relaties met de plannen op hoger niveau	64
4	Bijlage 1: de bestaande toestand en diagnose	65
4.1	De bestaande toestand en zijn evolutie.....	65
4.1.1	Bevolking en huisvesting	65
4.1.2	De evolutie van de economische activiteit	66
4.1.3	De handel en de voorzieningen	68
4.1.4	Het sociale luik	71
4.1.5	Gezondheidszorg	74
4.1.6	Veiligheid en preventie.....	74
4.1.7	Europese en internationale functies	75
4.1.8	Openbare ruimten	75
4.1.9	Het opmerkelijk erfgoed.....	79
4.1.10	Het leefmilieu, hinder en pollutie	81
4.1.11	Verplaatsingen.....	83
4.1.12	De dominante stedenbouwkundige bestemming per huizenblok of deel van een huizenblok, de goederen zonder bestemming	88
4.1.13	De onroerende goederen van het privé-patrimonium van de openbare instanties	88
4.1.14	De technische netten.....	88
4.2	De bestaande rechtstoestand	89
4.2.1	Het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP)	89
4.2.2	De BBP's.....	89
4.2.3	De onteigeningen.....	90
4.2.4	De verkavelingsvergunningen	90
4.2.5	De zonale verordeningen	90
4.2.6	De beschermde gebieden (bescherming van de natuur)	91
4.2.7	Het beschermd onroerend erfgoed.....	91
4.2.8	Het administratief statuut van de wegen.....	92
4.2.9	Verkeerswegen en landschappen die onderworpen zijn aan de verordening met betrekking tot aanplakking en reclame.....	92
4.2.10	Het juridisch statuut van de waterlopen	92
4.3	Het GeWOP	93
4.4	Een Gemeente in projecten	93
4.4.1	Grondreservegebied.....	93
4.4.2	De stedenbouwkundige plannen.....	93
4.4.3	De operationele overheidsplannen.....	93
4.4.4	De geplande grote infrastructuurwerken	95
5	Bijlage 2: advies van het schepencollege betreffende de aanvraag van het stedenbouwkundig attest ingediend door de nmbs met betrekking tot de uitbreiding tot vier sporen van lijn 161 tussen Watermaal en Ottignies	96

6	Bijlage 3: het overleg tussen de Gemeente en haar inwoners	108
6.1	De vragen van de wijkcomités (basisdossier).....	108
6.2	Het openbaar onderzoek (basisdossier)	108
6.3	OPSTELLING van het ONTWERP: vier werkgroepen	109
7	Bijlage 4: de kaarten	111
8	Inhoud	112